

Yεbəc ya Asom a Yesu

*Asəŋ asom a Yesu temer ta kəder ka Amera
Necempi ḥa Kanu*

¹ Wanapa Teyofil,

Inacicas kitabu kem kɔcəkə-cəkə disre mes mmə
Yesu εnacop kəyə kə kətəksə mə,

² haŋ dəsək ndə anapenə kə darenc, ntə elip
kəsom asom ən Amera Necempi ḥa Kanu disre, aŋε
εnayək-yək mə.

³ Asom akakə ḥa Yesu εnamentər kance ka mes
məlarəm ntə εnayəfə pucuy pa defi mə. K'owurər
ḥa mata 40 pəyi wəyəŋ, pəcloku ḥa mes ma dəbe da
Kanu.

⁴ Dəsək dələma ntə ḥayi kədi yeri kə Yesu mə,
k'oloku ḥa: «Ta nəbəle dare da Yerusaləm, mba
nəkar tes ntə Papa εnasəŋ temer kədesəŋ mə, təkə
nənane icloku mə:

⁵ Dəromun Sanj εncgbət afum teta Kanu, mba
nəna kəgbət dəromun dəAmera Necempi ḥa Kanu
disre kə nəndesətə mata mame.»

Kəpə ka Yesu dəkəm

⁶ Akə ḥanalоjkanə mə kə ḥayif Yesu: «Wəbə, təm
tante tə məndelompəsə Yisrayel dəbə ba?»

⁷ K'oloku ḥa: «Təncəmə fə nu dəpə kəcəre ka təm
kə dəsək ndə Apa Kanu εncəmçəmənə kəyə təfanj tən
kətam kən disre mə.

⁸ Mba nəndesətə fənəntər kə Amera Necempi ḥa
Kanu ḥendededer nu-ε, təm tatəkə nəndeyənə atəŋnə
aŋε mes mencepər fər yaŋan kirinj mə nde dare

da Yerusalém, atəf ḥa Yude fəp kə atəf ḥa Samari kækəbəp cəpəc ca doru fəp.»

⁹ Nte elip kəloku tatəkə mə, afum aŋe ḥanayi di mə fəp ḥanagbətne Yesu ntə ançpənə kə mə, kə kəp kəŋkump kə, ḥanctam fe sə kənəŋk kə.

¹⁰ Nte Asom ɔn ḥanagbətne kəm Yesu pəcpə darenc mə haŋ k'əsəle. Gbəncana babəkə kə mələke mərəŋ memberne yamos yomotər-motər mementərnə ḥa,

¹¹ kə moloku: «Afum a Kalile, ta ake tə nəncəmənə kəməmən kəm-? Yesu, wəkakə empe dəkəm fər yonu kiriŋ mə, tante nəŋgbətne kə pəcpə mə, t'endesə-der.»

Wəcənc ka Yudas

¹² K'asom a Yesu ḥalukus Yerusalém kəyefə nde tərə təkə aŋwe «Tərə ta tək ya *Olif*», mpe pəntəbələnə dare mə. Pəbol-bolu mpe dinə da aSuyif doncwose fum kəkət pabəp simiti, dəsək da kəŋesəm mə.

¹³ Nte ḥambərə dare mə, kə ḥampə dəkələ da kəronj nde ḥancndə mə. Afum aŋe ḥanayi di mə: Piyer, Isan, Sak kə Andəre, Filip kə Təma, Bartelemy kə Matiye, Sak wan ka Alfe, Simoŋ wəsimse teta atəf, kə Yudas wan ka Sak.

¹⁴ Fəp faŋjan kəfo kin kə ḥanckə kətola Kanu tem o tem kə aran, kəbəp ka awənc a Yesu, kə iya kən Mari.

¹⁵ Dəsək dələma mata maməkə disre, afum aŋe ḥanayi di mə, ḥanckə haŋ afum tasar tin kə wəco mərəŋ (120). Kə Piyer eyefə awənc ɔn dacə, k'oloku:

¹⁶ «Awənc im aŋa: Pənamar yecicəs ya dəkitabu yelare. Ti disre Amera Necempi ḥa Kanu nnə Dawuda enanunjkənə kəloku teta Yudas, nwə enasole aŋe ḥanasumpər Yesu mə.

17 Analəm Yudas su dacə, səpañne yebəc yin yayi.

18 Ntə elip kəsətənə abəf pəsam pa kiciya kən mə, k'əngbəknə, k'entəmpənə tekirinj k'ewaline kor kə təsənə sumpa sən fəp kəsamsər dəntəf.

19 Tes tə ntə aka Yerusaləm fəp ənançərə mə, ti tənasənə pawe dale dadəkə «Hakeldama», itə tatəkə kusu kənjan «Dale da mecir».*

20 Bawo anacic nde Yabura Dawuda disrə:

«Kələ kən kəyə fos,

ali fum ta pəyi ki!»

K'ənacicəs sə:

«Wələma pəlek dəkəcəmə dən!»

21-22 Mənə paməmənə afum aŋə ənccəmbər su təm ntə Yesu əncrə pəctor kə səna mə, mənə wəkin pəyi su dacə nwə endeyənə wətənə mes mmə menacepar fər yən kiriŋ kəyəfə ka Yesu afi dacə, mənə wəkayi sə pəyənə wənatənə mes fəp kəlek kəgbət ka Sanj teta Kanu, haŋ dəsək ndə Yesu ənayəfə su dacə mə.»

23 Awa kə ənamentər afum mərəŋ: Matiyas, kə Isifu nwə ancwe Barsabas, pacdeŋər kə sə tewe ta Yusutu.

24 Kə ənantola Kanu ntə: «Wəbe, məna nwə məncərə bəkəc ya fəp mə, məmentər su gbasja wəkin nwə məlek kədecənc Yudas akanə mərəŋ dacə mə.

25 Təsənə wəkayi kəcop su dacə yebəc yən, pəlek dəkəcəmə ndə Yudas ənasak a k'əŋkə kəfo nkə kəmar kə mə.»

* **1:19** «Kiciya ka Yudas», məməmən Matiye 26.47-53, 27:3-8. **1:20**
Yabura 69.26; 109.8

26 Kə ɳaŋkot yampuŋpuŋ † kə tosurenē Matiyas nwē anaberēnē Asom aŋe wəco kə pin mə.

2

Kəder ka Amera Necempi ɳa Kanu

1 Ntə Dəsək da kəsata ka Tataka ta wəco kəcamət denabəp mə, alaŋ a Yesu fəp ɳanaloŋkanə kəfo kin.*

2 Gbəncana babəkə kə pukule pəyefə dəkəm mpə penawurenē pukule pa afef ɳəpəŋ mə, kə pəlas kələ kaŋkə ɳanandə disre mə.

3 Kə memer mowurər ɳa mme menawurenē ma nenc mə. Kə meyerəsənē fəp fanjan, kə temer tentəpne nwē o nwē dətobu.

4 Kə Amera Necempi ɳa Kanu ɳender ɳa fəp, kə ɳayefə kəcəp nwē o nwē kusu kəcuru. Amera Necempi ɳəncəsəŋe ɳa kəcəp tatəkə.†

5 Awa təm tatəkə aSuyif asumpər dinə gbiŋ aŋe ɳanayefə təf ya doru fəp mə, ɳanandə dare da Yerusaləm.

6 Ntə ɳane pukule mpə mə, kə ɳayekse kəkə di. Kə pənciyane acikəra fəp ntə ɳane afum a Kalile ɳaccəp nwē o nwē kusu k'acəkəra mə.

7 Pəciyanə, kə kusu kəwos kaŋkə disre, kə ɳayifənē: «Afum akaŋe ɳalok-loku mə, bafə aka Kalile ɳə ba?

† **1:26** Ntə ɳanafaŋ kəcəre tefəŋ ta Kanu mə, kə ɳamber ca yowurenē mərəŋ dələba. Pin tewe ta Matiyas, pəkə tewe ta Barsabas. Dəkəwure da yi, kə wəkin (Matiyas) əsəto. * **2:1** Kəsata ka Tataka ta wəco kəcamət: Məməmən ALewy 23.15-21, Sariyə 16.9-11. Itə kəren o kəren aSuyif ɳamboc kəsata ka kətel tatəkə tataka ta wəco kəcamət (50) kə kəsata ka Kəcepər kəncepər-ε. † **2:4** Məməmən 1.5,8 (toloku ta kəsəŋ temer Amera Necempi ɳa Kanu.)

8 Ake'səŋə ntə səna dacə, fum o fum ene ɳaccəp kusu kən mə?

9 AParto, aMede, aka Elam, aka Mesopotami, aka Yude, aka Kapados, aka Ponto, kə aka Asi,

10 aka Firiki, aka Panjili, aka Misira, aka Libi ande a atəf nja Sirsn, aRom,

11 aSuyif kə acikəra aŋə ɳanctubucne pətət pa dinə da aSuyif mə: Aka Krit, aka Arabi, səŋne nja ɳacloku cusu cosu mes mərəŋ ma Kanu!»

12 Kə cusu cəwos nja kə pəyi nja yamayama, kə ɳayifənə taŋan: «Cəke cə tante toloku-ε?»

13 Mba kə aləma ɳajfanı nja, ɳacloku: «Member mobotu mə ɳanembərə!»

Kəcam ka Piyer

14 Kə Piyer eyefə k'encəmə kə asom a Yesu aŋə wəco kə pin, k'empənə dim pəcloku kənay nkə: «Afum a Yude kə nəna aŋə nəndə dare da Yerusaləm mə, nəsu ləŋəs, nəcəŋkəl belbel moloku mem! Nəcərə ti:

15 Afum akaŋə ɳancis fe pəmə təkə nəcəmcəmne ti mə, bawo bətbət b'ayi bambe. ‡

16 Mba təkə aŋnabi Yowəl ənaloku mə teyi kəcepər:

17 «Kə Kanu kəloku mata məlpəs:

«Indesamsər Amera ɳem nnə afum fəp ɳayi mə. Awut anu arkun kə aran ɳande ɳacdəŋk cəsayibə-e. Indesəŋ awut atəmp anu kənəŋk ka məyə mem, indewərəpəs sə afum anu atem.»

18 «Ey,» Kanu kəloku, «Indeyerəs Amera Necempi ɳem acar em arkun kə aran,

‡ **2:15 Bawo bətbət b'ayi bambe** = itə kusu ka aka Kresi koloku: «Dec maas da dəsək də dandə» = 9:00, bərbət.

mata maməkə, ɳandedəŋk cəsayibə-e.

19 Indementər mes meweywəy melarəm dəkəm kə megbəkərə ma Kanu nnə dəntəf: Mecir, nənc, kə acul ɳa kinimə.

20 Dec dendesəkpə kubump,
kə ɳof ɳəsəkpə mecir.

Maməkə mendecepər a dəsək da Wəbə dedebəp,
dəsək dadəkə dəmbək kə dentesə.

21 Nwə o nwə endekorne Mariki mə endefis.»

22 Afum aka Yisrayel, nəcəŋkəl moloku mamə!
: Yesu wəka Nasarət, fum nwə Kanu kəmentərə
nu debeki dən mə, dəmes mewey-wəy, dəməpəj,
dəməgbəkərə pəmə tatəkə nəncərə ti mə,

23 fum wəkawə anasəŋ nu kədif kən pəmə təkə
Kanu kənawose təkə kəsəŋ təkətənə ta ti mə. Nənim
kə nəncəŋ kə dətək yəpəmpəl kəmar ka waca wa
acikəra. §

24 Kanu kəyekti kə kəŋgbintər kə pəcuy pa defi,
bawo defi dənatam fe kəmənəkərə kə.

25 Dawuda ənanuŋkənə kəloku dəyecicəs
yecempi teta Yesu:
<Incnəŋk Mariki təm fəp fər yem kiriŋ,
ifəyikcə, bawo ey'im kəca kətət.

26 It'əsəŋe ntə abəkəc ɳem ɳeyi dəkəsata mə, kə
temer tem tesikələ dəpəbotu.
Dis dem yati dendekəŋesəmə kəgbəkər amera.

27 Bawo məfədeksək im dabiya
məfədeksək wəsoku kam pəte.

28 Məsəŋ'em kəcərə səpə sa kəcepərənə doru,
kiyi kam ina kəsək kəndekəlas im pəbotu.»

29 Awenc im aŋa! Nəwosə iloku nu ntə kəlaŋ disre teta wətem Dawuda: Ənafi, k'awup kə, kə kufu kən kəyi su sə məkə dacə.

30 Mba ntə Dawuda ənayəne sayibə mə, encəre sə a Kanu kənaderme kə a kəndedəs wansə kən wələma dəcəm da dəbe dən kəronj.

31 Dawuda ənanuŋkəne pənəŋk kəyefə ka Krist dəkufu *, ənanəŋk ntə tendeder mə k'oloku ti: a anasak fə Krist dabiya, dis dən dənate fə dəkufu.

32 Yesu wəkakə, Kanu kəyekti kə, səna fəp səyəne sede aka ti.

33 Kə Kanu kəmpəne Yesu kəfo kəleli, k'əndəs kə kəca kən kətət. Kə Yesu əsətər nkən apa Kanu Amera Necempi nijə analoku kədesəŋ mə, k'eyerəs tatəkə nənəŋk kə nəne mə.

34 Bafə Dawuda ənapə darenc, nkən yati oluku: «Mariki Kanu oluku Mariki mem: «Mənd'em nnə kəca kem kətət,

35 haŋ iclip kəboc aterəne am wəcək wam dəntəf mənas-nas ŋa.»

36 Pəmar aka Yisrayel fəp ŋacəre ti belbel: Kanu kənasəŋe Yesu kəyəne wəbə wəyek-yek kən, Yesu wəkakə nənəŋ dətək yəpəmpəl mə.»

37 Ntə afum ŋane moloku maməkə mə, kə mosumpər ŋa, kə ŋayif Piyer kə asom a Yesu akə: «Awenc su aŋa, cəke cə pəmar səyo oŋ-e?»

38 Kə Piyer oluku ŋa: «Nəsəkpər mera yonu, nəlomp! Nwə o nwə pəsətə kəgbət dəromun tewe ta Yesu Krist disre, ntə təŋsəŋe paŋaŋənəne kiciya ka wəkayi mə, nəndesətə sə Amera Necempi ŋa Kanu.

* **2:31** Krist = Wəbə nwə Kanu kəyek-yek mə, Wəyek-yek ka Kanu
2:35 Yabura 110.1

39 Bawo, kəpocə nkə Kanu kənasənə temer mə, konu kə, kə awut anu kəbəp ka akə ηayi pəbələ mə, hanj kənay ka afum nkə Wəbe Kanu kosu endewe mə.»

40 Kə Piyer oluku ɳa sə moloku məlarəm ntə tənəsənə ɳanenə kə mes mmə menacepər fər yən kirin mə. K'engbinər ɳa, pəcloku: «Nəyacnə dətəmp dandə deŋkafələ-kafələ mə!»

41 Afum alarəm ɳawose kəgbət dəromun teta Kanu. Dəsək dadəkə afum wul maas (3.000) ɳamberənə akə ɳananuŋkənə kəlanj mə.

42 Kə ɳancəŋkəl təm fəp kə belbel metəksə ma asom a Yesu, kiyi kəjan tes tin, kəpaŋne kəjan dap da yeri,[†] kə kətola Kanu.

43 Kə kənesə kəsumpər nwə o nwə bawo Kanu kəncmentərə mes məpələ kə mes məwəy-wəy məlarəm waca wa asom a Yesu.

44 Akə ɳanalaŋ mə fəp ɳanayi tes tin ɳacyerənə mpə o mpə ɳaŋsətə mə.

45 Kə ɳancaməs daka dəkə ɳanayə mə, kə ɳayer pəsam papəkə ɳacməmən təkə pəcucanə pencepərənə mə.

46 Dəsək o dəsək ɳancloŋkanə nde kələ kəpələ ka Kanu, ɳacdineñə yeri kəfo kin nde wələ waŋan, ɳacdine yi mera yobotu kə bəkəc yoforu.

47 Nackor-koru Kanu, kə mes manjan məmbət afum fəp. Kə Mariki nkən ɛmbərənə dəsək o dəsək kəgba ka aŋe ɛnciyac mə.

3

Wəbəc wətəkət entamnə

[†] **2:42** Kəpaŋne kəjan dap dayeri = cəKresi «kətepənə kəcom kəyerənə ki mə»

1 Dəsək dələma Piyer kə Isaŋ ɳampə nde kələ kərəŋ ka Kanu dec dərəfəy, dec nde antola Kanu məj.

2 Tosurenə pasare wəbəc nwə aŋkome kətəkət mə. Dəsək o dəsək anckekərə kə padəs nde kusunjka ka kələ kərəŋ ka Kanu. Dəndo wəbəc nwə onctolanə daka nənəfər disre afum aŋe ɳancberə kələ kərəŋ mə. Kusunjka nkə ancwe «Kusunjka Kətət».

3 Ntə εnəŋk Piyer kə Isaŋ aŋe ɳanckə kəbərə kələ kərəŋ mə, k'eyəfə kətola akakə nənəfər disre.

4 Piyer kə Isaŋ ɳanğbatnə kə, kə Piyer oluku: «Məgbətnə su!»

5 K'εŋgbətnə ɳa pəccar kədesətər ɳa paka pələm.

6 Mba kə Piyer oluku oŋ: «Ali pəsam iyo fə, mba mpə iyo mə, ip'indesəŋ'əm: Tewe ta Yesu Krist wəka Nasaret, məyəfə, məkət!»

7 Gbəncana babəkə kə ɳasumpər kə kəca kətət kə ɳayekti, wəcək kə məgbəlkəc mən yəncəp.

8 Kəsərnə katin k'eyəfə k'εncəmə, k'elək wəcək kəkət. K'osol kə ɳa, kə ɳambərə kələ kərəŋ ka Kanu disre, pəccət, pəcyokə, pəccor-koru Kanu.

9 Kə afum fəp ɳanəŋk fum nwə pəccət, pəccor-koru Kanu.

10 Ancnəpəl kə, nkən εncndə nde kələ kərəŋ nde «Kusunjka Kətət», pəctolanə daka nənəfər disre. Kənesə kə pəciyanə kəmbəp afum fəp teta təkə tənabəp kə mə.

Moloku ma Piyer nde kələ kərəŋ ka Kanu

11 Ntə fum nwə εnader pəyi oŋ ta εŋyəfə Piyer kə Isaŋ dəntəf mə, kənesə disre kə afum fəp ɳayekse kəkə nde akər nŋe aŋwe «Akər ɳa Sulemani», nde Piyer kə Isaŋ ɳanayi mə.

12 Ntə Piyər εnəŋk ti mə, k'oloku afum: «Aka Yis-rayel! Ake'sənə nte tante t'enciyane nu mə? T'ake tə nəŋgbətnəne su pəmə fənəntər fosu, kə pəyənə fe ti-ε, dosoku dosu disre dəsənə fum wəkawə kəkət?

13 Bafə tatəkə tə de! Mba ti disre, Kanu ka atem asu Kanu ka Abraham, Kanu ka Siyaka, kə Kanu ka Yakuba kənayek-yekəs wəmarəs kən Yesu. Mba nkən nəna nənalek, kə nəsən abə, nəce kə fər ya Pilat kirin, ali ntə Pilat εnacəm-cəmne kəsak kən mə.

14 Nəna nənace nwə əyənə wəcəmpı kə wəlompu kə nəloku a pawose kəsakə nu wədifət afum dare disre.

15 Nənadif wəkiriŋ wəka doru, mba Kanu kənasənə kə kəfətə afi dacə. Sən'əyənə atənəne aka ti.

16 Anassəj fənəntər fum wəkawə nəŋgbətnəne kə nəncərə mə. Kəlaŋ kən Yesu gbəcərəm kəsən fum wəkawə fənəntər. Kəlaŋ kən Yesu kəsən kə kətamnə kej fər ya fəp fonu kiriŋ.

17 Ndəkəl oŋ, awənc im aŋa, incərə a kətəcərə konu kənasənə nu kəyə tatəkə, nəna kə abə anu.

18 Kanu kənalas təkə kənanuŋkənə kəloke cusu ca sayibə ən fəp mə: A pənamar dis dələl Krist, wəyək-yek kən.

19 Nəsəkpər bəkəc yonu, nəluksərnə nte təŋsənə paŋaŋnəne kiciya konu mə,

20 nte təŋsənə Wəbə Kanu pəgbəkərə sə kəkərə nu təm ta kəŋesəm, Yesu nwə ananuŋkənə kəyəkyəkə nu mə.

21 Nkən kəm kəntəmpər haŋ təm nte mes mmə Kanu kənaloke təm tobol-bolu cusu ca sayibə ən səcəmpı mə məlarə.

22 Aŋnabi Musa εnaloku: «Wəbə, Kanu konu,

endekərə nu sayibə pəmə ina. Fum wəkin wəka awənc anu dacə endeyi, nəde nəcəñkəl moloku maməkə ende pəcloku nu mə fəp.

23 Nwə o nwə əntədecəñkəl wədəñk wəkakə mə, andeləsər kə. Endeməlkə afum a Kanu dacə.»

24 Sayibə fəp kəyefə ajanabi Samiyəl hanj aje əjanacənc kə mə, əjanaloku teta mataka maməkə, kə əjanndəñk mi.

25 Nəna, awut a sayibə ənə nəyənə, kə nəyənə sə awut a temer təkə Kanu kənacañəs kə atem anu mə, kəcloku Abraham: «Afum a doru fəp ənadesətə kəpocə kətət kem teta kəbənda ka dokom dam.»

26 Te tonu tə, Kanu kənanuñkenə kəyekti wəcar kən, k'osom kə kədetolanə nu, pəsəkpər nu nwə o nwə abəkəc ənən ənələc, ənəyənə kə əntət.»

4

Piyər kə Isan fər ya aboc kitit aSuyif kiriŋ

1 Piyər kə Isan əjanayı kəlok-lokər afum təm ntə alonjəne a kələ kəpəñj ka Kanu əjanabərə kə wəbe ka asədar aje əjançbum ki mə, kə aSadisi.

2 Pənatəle ənə ntə əjanane Piyər kə Isan ənətəksə afum a fəp fəndefətə afi dacə pəmə ntə Yesu əfətə afi dacə mə.

3 Kə ənasumpər Piyər kə Isan, kə ənədəs ənə pacbum ənə dəbili hanj dəckəsək, bawo pənabiyə.

4 Afum alarəm aləma aje əjanane moloku maşan mə, əjanalanj, dəlay danjan dənabəp arkun wul kəcamət (5.000).

5 Dəckəsək abə ajan, abeki apəñ a dətəf, kə atəksə a yecicəs ya Ajanabi Musa ənəmbəpsənə Yerusaləm

6 kə wəlojnə wərəŋ Anas, kə Kayifa, Isaŋ, Aleksandər, kə akə ɻanayənə aka kəbənda ka dokom da alojnə apəŋ mə.

7 Kə ɻancəmbər Piyer kə Isaŋ fər yanjan kirinj kəyifət: «Fənəntər fəre, kə tewe ta ana tə nəyənə tantə-ε?»

8 Awa kə Amera Necempi ɣa Kanu ɻelarə Piyer, kə ɻəsənə kə kəloku ɣa: «Abe a afum kə abeki a dətəf:

9 Ayifət su məkə teta pətət mpe ayənə wəlanyuru mə, kə ntə antaməs kə mə.

10 Nəcərə ti belbel, fəp fonu kəbəp ka aYisrayel: Tewe ta Yesu Krist wəka Nasarət, wəkə nənacən dətək yəpəmpəl, akə Kanu kənasənə kə kəfətə afi dacə mə, tewe tən təsənə ntə fum wəkawə əncəmə nu dacə pətamnə mə.

11 Nkən Yesu ɡoyənə togbu mpe nəna acəmbər kələ nənafani mə, mba ənayənə togbu pətət pa dacə.»

12 Nkən gbəcərəm əntam kəsənə su kəfis. Kanu kənasənə fe tewe tələma ta fum nnə doru dandə ntə pəmar payacnənə mə.»

13 Ntə abeki aŋe ɻanəŋk Piyer kə Isaŋ ɻabəknə mə, kə pənciyane ɣa, bawo ɻanacəre a afum gbəcərəm ɻanayi aŋe ɻanatətəkəs mə. Kə ɻanəpəl ɣa dacə akə ɻanayi kə Yesu mə.

14 Mba ntə abeki apəŋ ɻancəŋk fum nwə anataməs pəcəmə ɣa fər kirinj mə, ɻanayə fe toluku.

15 Kə aboc kitı aSuyif ɻaloku Piyer kə Isaŋ kəwur ka dəkələ ndə ancyifət ɣa mə, kə ɻameŋksənə taŋan,

16 kə ɻayifənə: «Cəke c'andeyə afum akaŋe-ε? Bawo təsəkər aka Yerusaləm fəp a ɣa ɻasənə kə təgbəkərə ta Kanu tantə teyi. Afətam kəgbəkəl ti.

17 Mba, ntə aŋyə a ta təsam nnə afum ɳayi mə, pabenjne ɳa, pamənə ɳa kəclok-lokər nwə o nwə tewe tatəko.

18 Kə ɳawe ɳa, kə ɳambeŋne ɳa kətəloku kə kətətəksə afum tewe ta Yesu.

19 Piyer kə Isan ɳayif ɳa: «Pəmar fər ya Kanu kiriŋ paleləs nəna patas Kanu Nkən ba? Nəna nəməmən ti belbel,

20 bawo səna səfətam kəyi ta səloku təkə sənəŋk kə təkə səne mə-ə.»

21 Kə aboc kiti ɳaŋgbokərə sə kəbenjəsnə ɳa, kə ɳasak ɳa. Nanasətə fe tes ntə andeŋe ɳa a patərərsə ɳa ti mə bawo afum fəp ɳanckor-koru Kanu teta təkə tənacepər fər yaŋjan kiriŋ mə.

22 Fum nwə enasətə tegbəkərə ta kətaməs tatəko mə, enatam kəsətə meren wəco maŋkəle pəcepər.

Kətola ka alay

23 Ntə asak Piyer kə Isan mə, kə ɳaŋko ɳaləmər afum aŋjan təkə aloŋne aroŋ kə abeki a dətəf ɳanaloku ɳa mə.

24 Ntə ɳane moloku mamə mə, kətəŋne disre kə ɳampənə sim nnə Kanu kəyi mə, ɳacloku: «Wəbe, məna nwə məlompəs kəm, antəf, kəba kə ca yəkə yeyi ki mə fəp,

25 dəAmera Nəcəmpı ɳə mənalokə kusu ka kas kosu Dawuda wəmarəs kam:

«Akesəŋe ntə metəle məpəŋ məncepərər afum a təf mə?

Akesəŋe ntə afum ɳantəŋne mes mmə məntədeləpsər mə?

26 Abə a doru kərkər ɳalompəsne teta kəyəfərəne, kə akiriŋ ɳaloŋkanə kə ɳantəŋne pəleç

nnə Wəbə Kanu kə wəyək-yək kən ɳayi mə.»

27 Bawo kance, Herodu kə Pəñse Pilat ɳantəñne pələc dare dande disre atəyənə aSuyif kə aYisrayel nnə wəmarəs kam wəcəməpi Yesu eyi mə, nwə mənayək-yək mə.

28 ɳanayə mes fəp mmə mənanuñkenə kəwosə kəyə mə.

29 Ndəkəl oŋ, Wəbə, məgbəkərə kəbeñəsnə kəjan, məsəñə acar am kəbəknə kələku toluku tam kance disre.

30 Mətənci kəca ntə təsəñə kətaməs, məgbəkərə, kə mes mewey-wey meyi tewe ta wəcar kam wəsoku Yesu.

31 Ntə ɳalip kətola Kanu mə, kə kəfo kəñkə ɳanalonjkanə mə kəyikcə, kə Amera ɳecəməpi ɳəsəñə fəp fañan kələku toluku ta Kanu kəbəknə disre.

Alaŋ Yesu ɳawose kəyerənə daka daŋan

32 Kənay nkə kənalanj mə, ɳasətə bəkəc yin yayi, kə ɳayənə sə akin ayi. Nwə o nwə oncloku fe a nkən sona ɔyə daka dən, mba a fəp fañan fə ɳanapañne di.

33 Asom a Yesu ɳancloku təkə ɳananəñk kəfətə ka Mariki Yesu afi dacə mə. Kə kəmar ka Kanu kəyi alaŋ fəp kəronj.

34 Afum akaŋe dacə, nwə o nwə abəkəc ɳenaleçə fe sə teta kətəyə kən daka, bawo aŋe ɳanayə dale, kə pəyənə fe ti wələ mə, ɳanacaməs yi. Kə ɳaŋkərə kəway ka ca yayəkə,

35 kə ɳambocər ki asom a Yesu dəntəf. Kəway kaŋkə k'ancyer nwə o nwə kə təkə pəcuca peyi kə mə.

36 Isifu wəka kor ka Lewy εnayi, nwε asom a Yesu ηancwe Barnabas mə, itə tatəkə kusu kəjan «Wəcəpəs bəkəc.» Nde dare da Sipər anakom kə.

37 Nkən εnacaməs antəf nijε εnayo mə, k'εŋkere kəway kaŋkə fəp k'ender pəbocər ki asom a Yesu dəntəf.

5

Ananiyas kə Safira

1 Wərkun wələma εnayi pacwe kə Ananiyas, kə wəran kən Safira, kə ηancaməs antəf ηajan.

2 Kətəŋne disre kə wəran kən, k'Ananiyas embelər kəway ka antəf ηajan kə k'εŋkere kəway kələpəs nkə k'əŋkə pəbocər ki asom a Yesu dəntəf.

3 Kə Piyer eyif kə: «Ananiyas, ake'səŋe ntε məwose Sentani səsəŋ am kəyembər Amera Necempi mə? Məmbelər kəway ka dale.

4 Ntε dale dande dənayənə dam mə, ak'εnasəŋe ta məməŋkərnə di-ε? Ali ntε mənacaməs di mə, pəsam papəkə, bafə pam pənayi ba? Akesəŋ'am kəyə tantə-ε? Bafə afum ηə məyembər de, mba Kanu!»

5 Ntε Ananiyas ene moloku maməkə mə, k'entəmpenə, k'εŋgbij kifir, k'efi. Kə kənesə kəpəŋ kəsumpər akə ηanane ti mə fəp.

6 K'atəmp ηayefə kə ηanepsər kə arəfən, kə ηajkə ηawup.

7 Ntε dec maas dencepər mə, kə wəran ka Ananiyas embərə, ta εncərə təkə tenacepər mə.

8 Kə Piyer eyif kə: «Məlok'im ma kance: Kəway kaŋkə kə nəncaməs dale ba?»

Kə wəran nwε oluku «Ey, kəway kaŋkə yati kə.»

9 Kə Piyer oluku kə: «Akesəŋe ntε nəntəŋne kə nəwak Amera ηə Wəbe mə-ε? Məcərə a aŋe ηawup

wos əm mə, ηayi nde dəkusuŋka, kəkekərə kə ηander sə məna.»

¹⁰ Gbəncana babəkə k'entəmpenə kə wəcək dəntəf, k'enqbiŋ kifir. Kə atəmp ηambərə kə ηambəp kə pəfi. Kə ηaŋkekərə kə, kə ηaŋkə ηawup wos kəsək.

¹¹ Kə kənesə kəpəŋ kəsumpər kəloŋkanə ka alan fəp kə akə ηanane moloku maməkə mə.

*Asom a Yesu ηanatəmpər mes mewey-wey
məlarəm ma Kanu*

¹² Asom a Yesu ηancyə məgbəkərə kə mes mewey-wey məlarəm mme mənayi afum dacə mə. Alan fəp ηanacəmə kəfo kin nde akər njiye ancwe «Akər ηa Sulemani» mə.

¹³ Afum alpəs ηancnesə kənəŋkəl ηa, mba ηancyekyekəs ηa.

¹⁴ Kənay ka arkun kə aran aŋe ηanalaŋ Wəbe mə, ηancla oŋ kəla dəm.

¹⁵ Packərə atətamne səpə fəp packərə ηa dəyala kə dəsəpoko ntə təsəŋəs kə Piyer ender-ɛ, andulu ηən gəbəcərəm ηətəm kəbəp wələma mə.

¹⁶ Kənay ka afum aŋe ηanayi sədare nse sənakəl Yerusaləm mə, ηancyekse kəkərə Yerusaləm atətamne nde asom a Yesu ηanayi afum aŋe yəŋk yeləc yənasəŋ dotoŋkulu mə, fəp faŋjan anataməs ηa.

Antərəs asom a Yesu teta kəlaŋ kəŋjan

¹⁷ Wəlonjəs wəpəŋ kə aSadisi aŋe ηasol mə ηayefənə kəraca.

¹⁸ Kə ηantəp asom a Yesu waca kə ηamber ηa dəbili.

¹⁹ Pibi papəkə disre kə məleke ma Wəbe Kanu meŋgbiti cumba ca bili babəkə, kə mowurenenə ηa. Kə məleke moloku ηa:

20 «Nəkə kələ kərəŋ, nəloku afum moloku kə mes fəp ma təkətənə ta doru dandə.»

21 Nte ɳane moloku maməkə mə, kə asom a Yesu ɳaŋkə bətbət suy nde kələ kərəŋ, kə ɳancop kətəksə di afum.

Kə wəlonjne wərəŋ ender kə akə εnasole mə. Kə ɳawe aboc kitı alpəs aSuyif kə abeki aρəŋ aka Yis-rayel fəp, kə ɳasom a pakə pawureṇe asom a Yesu dəbili, pakərə.

22 Kə asədar ɳafə ɳakə afum aŋe ɳawur ɳambəp fe ɳa dəbili, kə ɳalukus. Kə ɳaŋkə ɳaloku ti abe aŋe ɳanasom ɳa mə, ɳacloku:

23 «Səŋkə səbəp cumba ca bili pacəŋ ci belbel, abum a ci ɳacəmə dəkəcəmə daŋan, mba səŋgbiti ali fum səmbəp fe bili disre.»

24 Nte ɳane moloku maməkə mə, kə pəyi wəbə ka asədar a kələ kərəŋ kə aloŋne aρəŋ yamayama teta afum akaŋe, kə ɳayifnə cəke cə tes tante tendələpəsər-ə?

25 Kə fum wələma ende pəloku ɳa: «Afum aŋe nənaber dəbili mə ɳayi nde kələ kərəŋ, ɳactəksə afum.»

26 Asədar a kələ kərəŋ kə wəbə kəŋjan ɳaŋkə kəlek asom a Yesu, kə ɳaŋkərə ɳa pəforu disre, bawo ɳananese afum kəca-cas ɳa.

27 Nte asədar ɳaŋkərə asom a Yesu mə, kə ɳancəmbər ɳa fər ya aboc kitı aSuyif kiriŋ. Kə wəlonjne wərəŋ eyifət ɳa,

28 k'oloku: «Bafə sənamənə nu kətəksə sə afum teta tewe tante ba? Nəlas Yerusaləm mətəksə monu! Kə nəloku gbes a mənə nəlonjər su pəlec pa defi da fum wəkawə.»

29 Piyer kə asom a Yesu ɳaloku: «Kəcəŋkəle Kanu kəncepər ka afum!

30 Kanu ka atem asu kənasəŋe Yesu kəfətə dədefi, nwə nənacaŋ dəkətək yəpəmpəl mə.

31 Kanu kəndəsərnə kə kəsək bawo nkən ɔyənə wəkiriŋ kə wəyac, ntə təŋsəŋe pəsəŋ aka Yisrayel kəsəkpər bəkəc ɳacəmə dəpə da Kanu darəŋ, paŋaŋnəŋ ɳa kiciya kəŋan mə.

32 Səna səyənə atəŋnə a moloku kə mes maməkə fəp, səna kə Amera Necempi nŋe Kanu kəsəŋ aŋe ɳaleləs kə ɳawose toluku tən mə.»

33 Pənatəle aboc kitı aŋe ɳancəŋkəl ɳa mə haŋ pəcepərər, kə ɳafaŋ kədif ɳa.

34 Mba wəFarisi wələma ɛnayi ɳa dacə, pacwe kə Kamaliyel. Wətəksə sariyə ɛnayi, nwə afum fəp ɳanabətər mə. K'eyefə aboc kitı aSuyif dacə, k'oloku a pawureŋe afum akaŋe kərəsna,

35 k'oloku: «Arkun a Yisrayel! Nəkembərnə belbel ntə nəndeyə afum akaŋe mə.

36 Towon fe, Tudas ɛnadot banca, afum masar maŋkəle (400) ɳanacek kə darəŋ. Mba anamələk kə, afum akə ɛnasole mə fəp k'ambələs ɳa. Ali wəkin anasak fe.

37 Ntə tatəkə tencepər mə, kə Yudas wəKalile ɛyefə tem ntə ancləm afum a dətəf mə. K'osole sə afum alarəm. Nkən sə anamələk kə, aŋe ɛnasəp kəkafəli kəcəmə kə darəŋ mə fəp, kə ɳasaməsər.

38 Ndəkəl icloku nu, ta nəcəpsər afum akaŋe, nəsak ɳa ɳakə. Ko pəyənə a məfaŋ, kə pəyənə fe ti məyə maŋan nda fum məŋyefə-ɛ, mendesəle.

39 Mba kə pəyənə a nda Kanu məŋyefə-ɛ, nəfədetam kəsəlenə mi de! Nəkemərnə

kədeyεfərəne kə Kanu de!» Kə ɳane moloku maməkə Kamaliyel εnasəp kəloku ɳa mə.

40 Kə ɳawe asom a Yesu, kə ɳasut ɳa, kə ɳaməne ɳa kətəsəlok-lokə tewe ta Yesu, kə ɳasak ɳa.

41 Kə asom a Yesu ɳawur ɳa aboc kiti aSuyif dacə. Kə pəmbət ɳa kətərəs kəjan teta kəleləs ka tewe ta Yesu.

42 Dəsək o dəsək pəyənə nde kələ kəpənə ka Kanu kə pəyənə fe ti nde wələ waŋan, ɳanasak fe kəctəksə kə kəcam moloku mətət: A Yesu ɔyənə Krist, wəbəs nwe Kanu kəyek-yek mə.

6

Ayεk-yek arkun camət-mərəŋ kəmar ka asom a Yesu

1 Mata maməkə ntə acəpsə a Yesu ɳancla kəla dəm mə, aSuyif acəp kusu ka Ķresi ɳayefə kəcəpəsnə teta akə ɳancçəp Ebəre mə. Aran acəp cəKresi aŋə awos aŋan ɳafi mə ɳancətə fe yeri pəmə acəp Ebəre dəsək o dəsək kə andeyer-e.

2 Kə Asom wəco kə mərəŋ ɳawe kənay ka acəpsə a Yesu kənəŋkənə, kə ɳaloku: «Pəmar fe su kəsak kəcam kə kətəksə toluku ta Kanu teta kəyer yeri.

3 Awa awənc su aŋa, nəyek-yekənə arkun camət-mərəŋ, aŋə afum ɳancərə kəyə mera yətət mə, ɳalare sə Amera Nəcəməpi ɳa Kanu kə kəcərə kəkət. Səsəŋ ayεk-yek anu akakə yεbəc yayəkə.

4 Səna səsumpər belbel kətola ka Kanu kə yεbəc ya kəcam kə kətəksə toluku ta Kanu təm fəp.»

5 Kə moloku maməkə məmbət afum fəp, kə ɳayek-yek Etiyən, fum wəlaŋ Kanu wəpəŋ, pəlare Amera Nəcəməpi ɳa Kanu, kə Filip, kə Pirəkər, kə Nikanər, kə Timon, kə Parmenas, kə Nikola, wəka dare da

Antiyək, nwə εnayənə wəcikəra kəbərə ka dinə da aSuyif mə.

6 Kə ɳanjəkə ɳamentər ayək-yək akakə asom a Yesu ntə ɳalip kətola Kanu mə, kə ɳandenj ɳa waca kədəs kənjan.

7 Moloku ma Kanu mmə anctəksə mə məncsam kəsam dəm, kə acəpse a Yesu ɳala katəna katəna Yerusaləm, kə alonjne Kanu alarəm ɳawose kəlanj Yesu.

Kəsumpər ka Etiyən

8 Kanu kənamar Etiyən kə kəsəŋ kə kətam kəyə ka mes mewey-wəy kə məgbəkərə məpəŋ ma Kanu afum dacə.

9 Afum aləma aka dəkətola Kanu da aSuyif aŋə ancwe ki «kələ ka Awur dacar» mə, ɳanayinə fə Etiyən. ɳa ɳanayənə afum aka atəf ɳa Sirən, aka dare da Aleksandər kə afum a atəf ɳa Silisi, kə aka atəf ɳa Asi. Ntə tə kə ɳamberə kəgbəkələnə kə Etiyən.

10 Mba ɳanatam fə kəsumpər kə dəmoloku, bawo Amera Necempi ɳa Kanu ɳenəsəŋ kə kəlok-lokə dəcerən.

11 Ti disrə, kə afum akakə ɳasəŋ calbante pəsam aŋə ɳanaloku ntə: «Səna sənenə kə kələməs Musa kə Kanu!»

12 Kə ɳamberəs afum mər kəyəfə abeki a dətəf hanj atəksə sariyə. Kə ɳasumpər Etiyən, kə ɳanjekərə kə fər ya aboc kitı aSuyif kırıŋ.

13 Kə ɳanjkenənə sə calbante akakə ɳanawose kəyemə mə, ɳacloku: «Fum wəkawə eyi fə ntə o ntə mənə kəloku pələc pa kəfo kəsoku kaŋke kə sariyə sa Musa.

14 Sənenə kə pəcloku a Yesu wəNasaret wəkawə endeləsər kəfo kañke, pəsəkpər sə məyə mmə Musa ənasake su mə.»

15 Aboc kitı aSuyif fəp ɳanagbətnə Etiyən, bawo kəro kən kəncmot pəmə ka məleke.

7

Etiyən nde fər ya aboc kitı kirij

1 Kə wəlojnə wəρəŋ wəka kələ kəρəŋ ka Kanu eyif Etiyən: «Itə teyi ba?»

2 Kə Etiyən oluku: «Awənc im aŋa, Papa kem aŋa, Nəcəŋkəl im! Kanu nkə debeki dən doŋmot mə kənawurər Abraham, wətem kosu, ntə ənayi Mesopotami, ta əntadeder kəndə Haran mə.»

3 Kə Kanu kəloku Abraham: «Məwur atəf ɳam, dəŋkom dam, məkə nde atəf nŋe indekəmentər əm mə.»

4 Kə Abraham owur atəf ɳa Kaldi, k'əŋkə pəndə dare da Haran. Dəndo, ntə defi da kas dencepər mə, kə Kanu kəncepərənə kə atəf ɳaŋe nəndə oŋ ndekəl mə.

5 Kanu kənasəŋ fe Abraham ke atəf ɳaŋe, ali dəkəcəmbər kəcək, mba kənalekə kə temer kədesəŋ kə ɳi kəbəp kəbənda ka dokom dən kə nkən encəpər-ε, mba təm tatəkə ta əntayə wan-ε.

6 Kə Kanu kəloku Abraham ntə: «Kəbənda ka dokom dam kəndeyi decikəra atəf ɳələma. Andekəcəmbər ɳa di dacar, patərəs ɳa meren masar maŋkəl (400).

7 Mba afum aka atəf ɳaŋəkə ɳandekəcəmbər ɳa dacar mə, in'endekəbocər ɳa kitı. Kə tencepər-ε, ɳandewur ɳadekor-kor im nnə kəfo kañke.»

8 Nte tatəkə tencepər mə, kə Kanu kəncanəs kiyi kən tetin kə Abraham, ti tøyəne kəməñkərnə ka kəkənc arkun. Ti disre kə Abraham oñkom Siyaka, k'ęñkənc kə tataka tən ta camət-maas. Itə Siyaka εnayə sə Yakuba, kə Yakuba ɔyə sə ti awut ən arkun wəco kə mərəŋ, aŋe ɻayəne cas ca cusunka wəco kə mərəŋ ca Yisrayel mə.

9 Nte atem asu, awut a Siyaka, ɻyanayəne wənc kənjan Isifu kəraca mə, kə ɻancaməs kə nte təñsəŋe pakekəre kə Misira mə. Mba Kanu kənayi kə Isifu,

10 kənayac kə pəcuca fəp. Kanu kəncmar Isifu, kəcsəŋ kə kəcəre kəkət nde Firawona wəbe ka Misira fər kirinj. Firawona εnasəŋ Isifu dekirinj da Misira kə da kələ kən disre fəp mə.

11 Kə dor dəpəŋ dende deyi Misira fəp kə atəf ɻa Kanaŋ. Pəcuca pənabək, atem asu ɻancətə fe yeri.

12 Kə Yakuba ende pəne a cəgbay cəyi Misira, k'osom təcəkə-cəkə awut ən aŋe ɻantəŋne atem asu mə.

13 Tamərəŋ, kə Isifu owurərnə awənc ən, nte tə kə Firawona əsətə kəcəre on akomenə a Isifu.

14 Kə Isifu osom awənc ən a pakəre kə kas Yakuba, kəlekənə ka afum ən fəp, aŋe ɻancəp afum wəco camət-mərəŋ kə kəcamət (75) mə.

15 Kə Yakuba ontor atəf ɻa Misira. Difə εnafi, kə atem asu aləma.

16 K'ankekəre cəbel cəŋan Səkəm, k'anjkə pawup nde kufu nkə Abraham εnawaye pəsam nnə kusunka ka Hamər kəyi mə.

17 Təm nte pənamar a Kanu kəlas temer nte kənaləkə Abraham mə tənalətərnə. Kə dokombəra dəmbək, kə afum ɻanjla on kəla dəm Misira,

18 haŋ kə wəbe wələma ender pəndə dəbe da atəf
ηაյეკო nwε εnatօcəre Isifu mə.

19 Wəbe wəkakə ender pəcnəmpəs, pəctərəs atem
asu. K'ende pəsəŋe ɳa kəsak cənaka cəŋan, ntə
təŋsəŋe ta akakə ɳantam kəyi doru mə.

20 Təm tatəkə t'anakom Musa, nwε εnabət Kanu
kənəŋk mə. K'antəmpər kə yof maas nde kələ ka kas
disre,

21 mba ntə təyo tənatoyi mənə kəgbal kən mə,
kə wan ka wəbe ka Misira wəran efir kə, k'əŋkə
pədusum pəyə kə wan.

22 Kəcəre kəkət fəp k'aMisira k'anadusumə Musa,
k'əsətə fənəntər dəmoloku kə dəməyə.

23 Ntə Musa əsətə meren wəco maŋkəle (40) mə,
k'ende pəcəm-cəmne kəkənəŋk awənc aŋa, afum a
Yisrayel.

24 Kə Musa əŋkə pətəŋne wənc wəkin wəka Misira
paccakəra, k'encəmənə wənc wəkakə anctərəs mə.
K'oluksə ayek ɳa wənc, k'endif wəMisira.

25 Kə Musa εncəm-cəmne a awənc aŋa ɳantam
kəcgbəkəre a Kanu kəntam kəbaŋ ɳa kə ɳancəmə kə
darəŋ-ε, mba ɳanacəre fe ti.

26 Dəckəsək, kə Musa əŋkə pəbəp aYisrayel mərəŋ
ɳacsutənə, k'eyac ɳa, k'olompəs ɳa dacə. K'eyif ɳa:
<Ta ake tə ɳəŋsutnənə tante-ε? Dəwənca də ɳəyə!>

27 Mba wəkə εnccakəra wənc mə, εwən Musa
pəcyif: <An'əsəŋ əm kəyənə wəbe kə wəboc kitı səna
dacə-ε?

28 Kədif im kə məfaŋ ba, pəmə təkə məndifsa
wəMisira mə?>

29 Kə moloku maməkə məsənəye Musa kəyəksə, k'ənəkə pəndə decikəra atəf ἡ a Madiyan. Difə snakom awut arkun mərən.

30 Ntə meren wəco maŋkələ mencepər (40) mə, kə məleke mowurər Musa nde təgbərə ta tərə ta Tur-isnina dəmemer ma nənc nde dəncmar dərəntəm mə.

31 Ntə Musa ənənək ti mə, kə pənciyane kə kənənək ka tes təwəy-wəy tatəkə, ntə ənccənəne kəkəgbəkərə mə, kə dim da Wəbə Kanu dender kə:

32 «In'əfə, Kanu ka atem am: Kanu ka Abraham, ka Siyaka kə ka Yakuba!» Musa pəcyikcə, ta oñwose sə kəgbətnə di-ε.

33 Kə Wəbə oluku kə: «Məwure cəftə cam dəwəcək, bawo kəfo kaŋkə məncəmə mə, kəfo kəcəmə kə.

34 Inənək pəcuy pa afum em aŋə ɳayi Misira mə, ine kigbis kənənə: Kətor k'inder ideyac ἡ. Ndəkəl oñ, məder isom əm Misira.»

35 Musa wəkakə ɳanace a ɳacloku: «An'əsənə əm kəyənə wəbə kə wəboc kiti səna dacə-ε?» Nkən Kanu kənasom pəyənə wəbə kə wəyac, kəberənəne kə məleke mmə menawurər kə nde dərəntəm mə.

36 Nkən Musa ənawurenə aYisrayel Misira pəcyə mes məwəy-wəy kə məgbəkərə ma Kanu, nde kəba Kəyim kə nde dətəgbərə, meren mmə wəco maŋkələ (40) disre.

37 Nkən Musa wəkakə yati ənaloku aYisrayel: «Kanu kəndekərə nu sayibə pəmə ina, nwə kəndeyək-yək awənc anu dacə mə, pəsom kə nnə nəyi mə.»

38 Nkən Musa, ntə afum ɳanaloŋkane nde dətegbərə mə, nkən enayənə sə wəcepərənə moloku atem asu dacə kə məleke mmə monclok-lokər kə nde dətərə ta Turisnina mə. K'əsətə moloku meyi wəyən, ntə təŋsənə səcərə mi mə.

39 Atem asu ɳanafaj fe kəcəŋkəl kə, kə ɳawənəs kə. ɳanacəm-cəmne dəbəkəc kəluksərnə Misira.

40 Kə atem asu ɳaloku Aruna, «Məlompəsə su mərəŋka, mmə mendesole su mə, bawo Musa nwə owurenenə su Misira mə, səncərə fe ntə təsətə kə mə.»

41 Mata maməkə, kə ɳalompəs tərəŋka ta tura, kə ɳaloŋne nnə tərəŋka kiriŋ, kə ɳamboce kəsata yəbəc ya waca waŋan.

42 Mba kə Kanu kəmbər ɳa kumunt, kə kəsakə ɳa kəkor-koru ca ya darenc. It'ancic ti buk ba sayibə disrə:

«Nəna aka Yisrayel,

meren wəco maŋkələ (40) mmə nəncepərənə dətegbərə mə, in'ə nəncdifə səm kəloŋne disrə ba?»

43 Nənakekərə abal ɳa tərəŋka ta Mələk kə tərəŋka ta kəs ka kanu Refaŋ.

Nənapat mərəŋka teta kəctontnənə ka mi fər kiriŋ! Ti disrə kəkekərə nu k'inder decikəra Babiləŋ tadarəŋ.»

44 Atem asu ɳanayə dəndo dətegbərə aŋgbancan ɳa sede nnə anaməŋk walakə wa masar nwə Kanu kənacice Musa mə. Tatəkə tə wəlok-lokər ka Musa ənaloku kə a pəyo, a ɳowurenenə kə ɳəkə ənanəŋk mə.

45 Ntə atem asu ɳasətə ɳi mə, kə ɳaŋkekərə nde atəf nnə Kanu kənabeləs afum fər yaŋan kiriŋ

mə. Yosuwe pəyənə ɳa wəkiriŋ. Aŋgbancan ɳaŋjəkə ɳenayi di haŋ təm ta Dawuda.

46 Kə Dawuda ɔsətə kəmar ka Kanu, k'ontola sə kəsəŋ kə kəfo nke əŋjkəcəmbərə Kanu ka Yakuba dəkəyi mə.

47 Mba Sulemani ənader pələ kələ kaŋkə.

48 Mənə nte Wəbe wəka darenc əntəwose kəyi paka disre mpe kəca ka fum kəlompəs mə, pəmə təkə sayibe səloku ti mə:

49 «Wəbe oluku:

«Kəm kəyənə dəcəm dem da dəbə,
kə antəf ɳəyənə dəkəcəmbər dem wəcək.
Ake kələ kə nəyi kəcəmbər em-ε?
Kəfo kəre k'inde icŋesəm-ε?»

50 Bafə kəca kem kəlompəs mamə fəp ba?»

51 Nəna afum atəŋi ləŋəs, ayo bəkəc pəmə bi-lakoro! Haŋ məkə nəna nəyi kəwənəs Amera Necəmpı ɳa Kanu pəmə atem anu!

52 Sayibe səre atem anu ɳanatərəs-ε? ɳanadif aŋe ɳananuŋkənə kədəŋk kəder ka Wəlompu nwə nəna nənasəŋ oŋ a kə andif mə.

53 Nəna aŋe nənasətə sariyə sa Musa nse məlekə ma Kanu mənaloku kə mə, mba nənakətənə fe si, nəməŋkərnə fe sə si.»

Kədifka Etiyen

54 Nte Etiyen onclok-loku mə, afum akə ɳancne moloku maməkə mə, pənananəŋkanə kətəle ɳa haŋ ɳancŋaŋjərənə sek nnə eyi mə.

55 Mba Amera Necəmpı ɳa Kanu ɳençbəc Etiyen dəris. K'əŋgbətnə kəm, k'ənəŋk nərə da debeki da Kanu, Yesu pəcəmə Kanu kəsək.

56 K'oloku: «Inəŋk kɔm kəgbite, Wan ka Wərkun pəcəmə Kanu kəsək!»

57 Kə afum aŋe ŋaŋkule-kule pəpəŋ, kə ŋasuncne ləŋəs, kə ŋawətne fəp faŋan kəkəbəp Etiyən.

58 Kə ŋambeləs kə haŋ kə ŋawurene kə dare, kə ŋanca-cas kə masar. Atəŋne aka ti ŋanaboc suma saŋan sa kəroŋ wətemp dəntəf, nwə ancwe Sol mə.

59 Nte ŋancca-cas kə mə, kə Etiyən ontola pəcloku: «Mariki Yesu, məbaŋ amera ŋem.»

60 Nte tə kə Etiyən ɛncəp suwu, k'onjukule-kule: «Wəbe, ta məsarsər ŋa kiciya kaŋke!» Nte elip kəloku tatəkə mə, k'engbini kifir.

8

1 Sol ɛnawose kədif ka Etiyən.

Sol ɔnctərəs kəloŋkanə ka alan Yesu

Dəsək dadəkə d'anacop kətərəs kəloŋkanə ka alan Yesu dəndo Yerusaləm. Kə alan fəp faŋan ŋasaməsər nde təf ya Yude kə Samari, mənə asom a Yesu.

2 Kə afum alompu aləma ŋawup Etiyən, kə ŋambok kə belbel.

3 Kə Sol nkən εyεfε kətərəs ka kəloŋkanə ka alan Yesu, pəcbərə dəwələ waŋan, pəcwurene ŋa, pəcsumpər arkun kə aran, pəcbər ŋa dəbili.

Filip kəcam kən moloku mətət atəf ŋa Samari

4 Alan aŋe ŋanasaməsər mə, ŋanccam moloku mətət mofo fəp mmə ŋanccepər mə.

5 Filip nwə ɛnator dare da Samari mə, ɛnccam teta Krist, nwə Kanu kəyək-yek kəyəne Wəbe mə.

6 Kənay k'afum kətəŋne disre ŋanccəŋkəl belbel təkə Filip oncloku mə, nte ŋancne kə ŋacnəŋk sə megbəkərə ma Kanu mmə ɔncyo mə.

7 Yəñk yəleç yonckule-kule kəwur afum alarəm dəris aka dare dadəkə. Anataməs atorər kə afum alarəm aka əjanafi wəcək mə.

8 Kə pəbotu pəpəŋ pəmbərə dare da Samari.

9 Wərkun wələma ənayi di pacwe kə Siməŋ. Ənawon dare dadəkə, pəyəne dure, pəcsəŋə aka Samari cusu kəwos, pəcwenə sə fum wəpəŋ.

10 Afum fəp kəyəfə wanfət haŋ wəbeki əjanaleləs kə, əjacloku: «Fum wəkawə əyəne fənəntər fa Kanu, fənəntər fəkə aŋwe «Fəpəŋ» mə.»

11 Əjanacəmə kə darəŋ, bawo ənawon kəwosəs əja cusu teta dureya dən.

12 Mba ntə əjanalaŋ moloku ma Filip, nwə ənccam moloku mətət ma dəbe da Kanu kə tewe ta Yesu Krist mə, k'əngbət arkun kə aran dəromun teta Kanu.

13 Kə Siməŋ nkən yati əlaŋ moloku ma Filip, k'owose kəgbət dəromun. K'əncəmə Filip dəntəf təm fəp. Ntə Siməŋ ənəŋk məgbekekərə kə mes məwəy-wəy ma Kanu mmə mencyi mə, kə kusu kəwos kə.

14 Ntə asom a Yesu əjanayı Yerusaləm kə əjane a aka Samari əjawose toluku ta Kanu mə, kə əjasom Piyər kə Isəŋ kəkə di.

15 Ntə Piyər kə Isəŋ ənantor dare da Samari mə, kə ənantolane əja ntə təŋsəŋə əjasətə Amera Necəmpı əja Kanu mə,

16 bawo haŋ təm tatəkə Amera Necəmpı əjenatorər fe nwə o nwə kəresna dəndo. Mənə kəgbət dəromun gəbəcərəm kə əjanasətə tewe ta Yesu Krist.

17 Awa Piyər kə Isəŋ ənandəŋər əja waca, kə əjasətə Amera Necəmpı əja Kanu.

18 Ntə Siməŋ εnanəŋk a kədeŋər kəca ka asom a Yesu gbəcərəm kənasəŋ afum Amera Necempi mə, k'əŋkəre ɳa pəsam pəcloku:

19 «Nəsəŋ im ina sə kətam! Nwə o nwə indedeŋər waca mə, wəkayi pəsətə Amera Necempi ɳa Kanu.»

20 Mba kə Piyer oluku kə: «Kanu kəsəŋe məlece ɳə pəsam pam, bawo məncəm-cəmne kəsətənə pi kəpocə ka Kanu!»

21 Məna məyo fə daka, məyo fə tofokəl nno tes tante disre, bawo abəkəc ɳam ɳolomp fə fər ya Kanu kirinj.

22 Məluksərnə Wəbə Kanu, məletsenə kə, mətola kə ntə təŋsəŋe pəŋaŋnen'am məcəm-cəmne məlec ma abəkəc ɳam mə, kə Kanu kəwose ti-ε.

23 Bawo inəŋk a məcəm-cəmne məlec ma kəraca məntam əm, kə kətəlomp kəsekət əm.»

24 Kə Siməŋ oluku kə: «Nətolan'em Kanu Wəbə, ntə təŋsəŋe mamə nəloku mə ta tələm o tələm təsət'em.»

25 Piyer kə Isan ɳancam ntə ɳananəŋk kə təkə ɳanane teta Yesu mə, kə ɳalukus Yerusaləm, ɳaccam toluku tətət ta Kanu sədare səlarəm sa Samari.

Filip kə wərkun wəpəŋ wəka atəf ɳa Ecopi

26 Məlekə ma Wəbə mələma mender nde Filip eyi mə mocloku: «Məkə ntende kəca kətət, məsolnə dəpə deyer-yer nde deŋyefə Yerusaləm doctor Kasa mə.»

27 Kə Filip εyefə katin, k'əntas. Wərkun wəpəŋ wəka Ecopi εnayı pabane kə. Nkən εnatəmpər kəcəmbər-cəmbər ka daka da Kandas, wəbera wəka atəf ɳa Ecopi fəp. Ənader Yerusaləm kədekorkoru Kanu.

28 Kəlukus k'əncndə ndərən pəndə pəyəksənə pən kəronj, pəckaraŋ pəpəŋ buk ba aŋnabi Esayı.

29 Kə Amera ɳa Kanu ɳoloku Filip: «Məcəŋnə mələtərnə pəyəksənə mpe,»

30 Kə Filip eyəksə kəkə dəndo, k'ene wəka Ecopi nwə pəckaraŋ buk ba aŋnabi Esayı. K'eyif kə: «Məncərə nte məyi kəkaraj mə ba?»

31 Kə wəEcopi nwə oluku Filip: «Cəke c'intam ti kəcərə-ε, k'intəyo nwə entəks'em mə?» K'oloku Filip a pəpəsə pəndə kə kəsək pəyəksənə pən kəronj.

32 Moloku ma Buk mbə ənckaraŋ mə mənayənə mmə:

«K'aŋkekərə kə dəkədif pəmə aŋkesiya.

Pəmə aŋkesiya ɳowut nnej ɳəntəkule-kule wəfon wəka ɳi dəntəf mə,
ənawani fe kusu.

33 Owose kətore kən banca, k'ambarər kə kance kən.

An'endetam kələm teta kəbənda ka dokom dən-ε?
Bawo anim kiyi kən doru antəf ɳaŋə kəronj.»

34 Kə wərkun wəbanə nwə eyifnə Filip: «lətsen'am, məlok'im: Tes ta ana tə sayibə səloku tante-ε? Ta nkən wəsərka ba, ka fum wəcuru?»

35 Kə Filip elek moloku k'oncop dəmoloku ma Buk babəkə, k'oloku kə toloku tətət ta Yesu.

36-37 Nte ɳanasolnə dəpə ɳackə mə, kə ɳaŋkə ɳabəp domun. Kə wərkun wəbanə oluku: «Domun də dandə: Ak'endeyaməs oŋ kəgbət kem dəromun teta Kanu-ε?»*

8:33 Esayı 53.7 * **8:36-37** Yecicəs yələma aŋdeŋər moloku mələma: «Kə Filip oluku: <Kə məlaŋ abəkəc ɳam fəp-ε, səntam ti.> Kə wəEcopi wəbanə oluku: <Ilaŋ a Yesu Krist ɔyənə Wan ka Kanu.>

38 Kə Filip oluku a pəcəmbər peyeksənə, kə ɳantor dəromun. kə Filip ənəgbət kə dəromun teta Kanu.

39 Nte ɳampe dəromun mə, kə Amera Necempi ɳa Wəbe Kanu ɳəmpənə Filip. Ti disre, wəbanə wəka Ecopi nwə ənəŋk fə kə sə, k'osolnə dəpə dən abəkəc ɳobotu disre.

40 Kə Filip əŋkə pənəŋknə dare da Asot. K'oloku moloku mətət ma Kanu sədare fəp nse enccepər mə, haŋ k'əŋkə pəbəp dare da Sesari mə.

9

Kanu kəncəmbər Sol dəpə dətət 22.3-16; 26.9-20

1 Təm tatəkə Sol pəcbənəsnə kədifət acəpsə a Mariki darəŋ, k'əŋkə ndena wəloŋnə wərəŋ wəka kələ kərəŋ ka Kanu.

2 Kə Sol ewer wəloŋnə wərəŋ reka teta wələ wa dəkətola Kanu da aSuyif nde Damas, nte təŋsənə k'əmbəp di akin akin-ə, pəyənə arkun pəyənə aran aŋə ɳancəmə dəpə da Yesu darəŋ mə, pətam kəsumpər ɳa pəkekərə Yerusaləm.

3 Dəpə Sol ənayi pəclətərnə dare da Damas, gbəncana babəkə kə pəmot pəyəfə dəkəm, kə pəsəŋ pəwəŋkəra mpe penakel kə mə.

4 K'entəmpənə dəntəf. K'ene dim nde dənayif kə:
«Sol! Sol! T'ake tə məntərəs em-ə?»

5 Kə Sol eyif kə, «Wəbe, məna an'əfə-ə?»

«Ina, Yesu iyənə, nwə məyi kətərəs mə.»

6 Mba məyəfə, məbərə dare, aŋkəlok'əm təkə pəmar məyə mə.»

7 Kə arkun aŋə ɳanasol kə nkən Sol mə ɳancəmə, ta ɳantam kəlok-loku-ə kənesə disre, ɳacne dim mba ta ɳaŋnəŋk fum-ə.

8 Kə Sol εyεfε dəntəf pəmepi fər, mba ta εŋnəŋk paka o paka-ε. K'asumpər kə kəca, k'ambersenə kə dare da Damas.

9 K'eyi di mata maas ta εŋnəŋk-ε, əfədi peri, əfəmun.

10 Dəndo dare da Damas wəcepse wəka Mariki darəŋ wələma εnayi di pacwe kə Ananiyas. Kə Wəbə oluku kə kənəŋk disre: «Ananiyas!»

K'owose: «Iyi nnə, Mariki!»

11 Kə Mariki oluku kə: «Məkə dəpə dəkə aŋwe 〈Dolompu〉 mə, məkə mətən nde kələ ka Yudas fum wəkə aŋwe Sol mə, wəka dare da Tarəs əyənə. Bawo ontola Kanu,

12 kə Kanu kənamentər kə kənəŋk disre fum nwə aŋwe Ananiyas mə pəberər kə. K'endeŋər Sol waca, ntə təŋsəŋə kə sə kənəŋk mə.»

13 Mba Ananiyas oluksə: «Wəbə, inenə afum alarəm ɳacləm pələc mpe fum wəkakə əyə afum am acempi nde Yerusaləm mə.»

14 Nnə kəfo kaŋkə yati kə alonəne apəŋ aSuyif ɳanawure Sol a pədesumpər nwə o nwə ombonc tewe tam mə.»

15 Mba kə Wəbə oluku Ananiyas: «Məkə! Bawo fum wəkakə paka pə mpe inayək-yək kəkətənə tewe tem nnə abə a təf ya doru kə aka Yisrayel fər kirin mə.»

16 Ina yati in'endementər Sol pəcuy fəp pəkə pəmar pədecepərənə teta tewe tem mə.»

17 Kə Ananiyas əŋkə. Ntə εmbəp kələ kaŋkə mə, k'embərə, k'endeŋər Sol waca. K'oloku: «Sol Wənc im, Mariki Yesu, nwə εnawurər əm nde dəpə nde mənasolnə məcder Damas mə, osom im ntə təŋsəŋ'am sə kənəŋk, a məlare sə Amera Necempi ɳa Kanu mə.»

18 Gbəncana babəkə, kə ca yoŋkoŋe kə dəfər pəmə wokwok, kə fər yən yəntam sə kəcnəŋk. Kə Sol εyεfε, k'əsətə kəgbət dəromun teta Kanu.

19 Ntə elip kədi yeri mə, k'əsətə sə fənəntər.

Sol kəcam kən toloku ta Kanu dare da Damas

Kə Sol encepərenə mataka mələma kə acəpsə a Mariki Yesu akə ɳanayi dare da Damas mə.

20 K'εyεfε kəcam katina dəwələ wa dəkatola Kanu da aSuyif, pəcloku a Yesu Wan ka Kanu ɔyənə.

21 Kə pənciyane afum fəp aŋe ɳancne polok-loku pa Sol mə, kə ɳayif: «Bafə nkən nde Yerusaləm əncfaŋ kəmələk aŋe ɳancbonc tewe tantə mə ba? Bafə kəsumpər kəjan k'ənaderənə nnə, pəkekərə ɳa nde aloŋne aρəŋ ɳayi mə ba?»

22 Mba Sol pəcsətə kəsətə dəm kətam pəcsəŋe aSuyif aŋe ɳanayi dare da Damas mə kəciyanə, kəcməntər a Yesu ɔyənə Krist, wəbe wəyek-yek wəka Kanu.

23 Ntə mataka mələma məncepər mə, aSuyif aŋe ɳanayi Damas mə ɳantəŋne kənim ka Sol.

24 Kə Sol ende pəcərə tətəŋne taŋan. A Suyif ɳancbum daŋ kə pibi kədewur kən dare ntə təŋsəŋe ɳatam kənim kə mə.

25 Mba pibi papəkə kə acəpsə a Mariki Yesu darəŋ ɳamber kə dəkəsaksaka, kə ɳayokənə kə damba da saŋka sa dare darəŋ.

Kayi ka Sol Yerusaləm

26 Ntə Sol emberə Yerusaləm mə, k'εŋsəp kənəŋkələnə acəpsə a Mariki Yesu darəŋ. Mba fəp fəncnesə kə, ta ɳalaŋ a nkən sə ɔyənə wəcəpsə wəka Yesu darəŋ-e.

27 Mba kə Barnabas əlek kə, kə ηaŋkə nde asom a Yesu ηayi mə. Kə Barnabas ələmər ηa ntə Sol ənanəŋk Mariki dəpə, a kə Yesu olok-lokər kə mə, kə ntə tewe ta Yesu kənasəŋe kə kəbəknə kəlokk-loku mə.

28 Sol ənckə pəcder kə ηa dəndo Yerusaləm pəclok-loke kəlaŋ disre tewe ta Mariki.

29 Sol pəclok-loku, pəcgbəkələne kə afum aKresi, mba, ηa sə, ηactən kənim kə.

30 Ntə awənc alaŋ ηancərə ti mə, kə ηasəŋe Sol kətor Sesari, k'elek dəpə k'əŋkə dare da Tarəs.

31 Kəlonjkanə ka alaŋ Yesu a atəf ηa Yude, atəf ηa Kalile kə atəf ηa Samari, ηa fəp ηanayi pəforu disre. Alal Yesu ηancəpəsəne bəkəc, ηayinə kənesə ka Wəbe Kanu disre. Amera Necempi ηa Kanu ηəncmarəs kəlonjkanə ka alaŋ Yesu, ti disre ηancla kəla dəm.

Kətaməs ka Eney

32 Piyer nwə ənccepər sədare sasəkə fəp mə, ənader pətor sə ndena afum acempi aŋe ηanandə dare da Lida mə.

33 K'əŋkə pəbəp di fum nwə ancwe Eney mə, ta əŋkət-ɛ, pəfəntərə debik meren camət-maas disre.

34 Kə Piyer oluku kə: «Eney, Yesu Krist əntaməs əm! Məyefə məna wəsərka mənəp abik ηam!» Gbəncana babəkə k'eyefə, k'əncəmə.

35 Ntə aka Lida kə aka Sarəŋ fəp ηanəŋk kə mə, kə ηaŋkafəli mera yanjan nnə Mariki eyi mə.

Kəyekti ka Tabita defi

36 Wəran wəcəpsə ka Mariki Yesu darəŋ wələma ənayi dare da Yope, pacwe kə Tabita. Kusu kəŋjan

disre ancwe kə so Dorkas, ti təyənə «were». Wəran wəkakə əncyo mes mətət məlarəm, kə kəmar.

37 Mata maməkə disre, k'efəntərə docu, k'efi. K'ambike kəbel kən, k'ampenə ki nde dukulə da kələ darenc.

38 Nte acəpsə a Mariki Yesu darən əjane a Piyer eyi Lida nde dələtərne dare da Yope mə, kə ənasom arkun mərən kəkəletsəne kə: «Ta məwon kəcepər nde ndorosu.»

39 Kə Piyer əyefə kə ənəkə kə asom aŋə mərən. Nte ənəmberə mə, k'ampenə kə nde dukulə da kələ darenc. K'acəbokəra fəp ənəder ənəbəp kə ənəbok, əncmentər kə səbrumus kə yamos nyə Dorkas ənalompəs nte ənayi kə əna mə.

40 Kə Piyer owurenə afum fəp nde doru, k'əncəp suwu, k'ontola Kanu tetən. Nte elip mə, k'əŋkafələ nde kəbel kəyi mə, k'oloku: «Tabita, məyəfə!» Awa kə Tabita emepi fər, nte ənəŋk Piyer mə, k'eyəfə, k'əndə.

41 Kə Piyer əsən kə kəca, k'eyekti kə. K'ewe afum acəmpi kə acəbokəra, k'ementər əna Tabita pəyi wəyeñ.

42 Kə aka dare da Yope fəp ənəcərə ti, kə alarəm ənəncop kəlañ Mariki.

43 Kə Piyer eyi dare da Yope mataka məlarəm, ndena Simən wələma nwe əncbəc kata mə.

10

Kəwe ka Piyer ndena Kərneli

1 Wərkun wələma ənayi Sesari pacwe kə Kərneli, pəyənə wəbe ka kəgba ka asədar tasar tin (100). Kəgba kanjkə k'ancwe «Kəgba Itali.»

2 Nkən kə aka kələ kən disrə fəp ηancnesə Kanu, ηacəmə təfaŋ ta ki darəŋ. Kərneli ənciyəne afum nənəfər, pəctola Kanu təm fəp.

3 Dəsək dələma dec dərəfəy, k'ənəŋk pəsoku pəs kənəŋk disrə, məleke ma Kanu mələma məbərə nde kələ kən disrə, kə mewe kə: «Kərneli!»

4 K'əŋgbətne mi, kə kənesə kəyi kə, k'eyif mi: «Acəke Wəbə?»

Kə məleke maməkə moloku kə: «Motola mam kə kəyəne kam afum nənəfər, mes maməkə fəp məmpə nde Kanu fər kiriŋ, kə kəncəm-cəmne mi.

5 Məsom oŋ afum dare da Yope ηakəwen'am fum wələma nwə aŋwe Siməŋ mə, pacdeňər kə tewe ta <Piyer>.

6 Ndena Siməŋ wələma eyi, wəkakə wəbəc kata əfə, kələ kən kəyi kəba kəsək.»

7 Ntə məleke maməkə mənalok-lokər kə mə menadelukus, kə Kərneli ewe amarəs ən mərəŋ kə wəsədar wəcəmə məfaŋ ma Kanu darəŋ wələma aŋe ηanayi kə dəntəf mə.

8 Ntə Kərneli elip kələmər asədar ən mes məkə mənacepər nkən kə məleke dacə mə, k'osom ɳa Yope.

9 Dəckəsək, ntə ɳanayi dəpə, a ɳaclətərnə dare da Yope mə, kə Piyer empəsə akər ɳa kələ kən kakəronj kəkətola Kanu, tenatəŋne daŋ dəcbəp.

10 Kə dor dəyə kə, k'əfaŋ kədi yeri. Təm təkə anayi kəlompəsə kə yeri mə, k'ənəŋk tes tələma ntə teyəfə dəKanu mə.

11 K'ənəŋk kəm kəgbitez, paka pələma mpə penawurenə kə manta mərəŋ mmə anasumpər moŋkubut maŋkələ mə, montor haŋ kə məfəntərə dəntəf.

12 Səm dokom fəp yənayi manta maməkə disrə, kəyəfə səm ya wəcək maňkələ, yelinə-liňə haň kəbəp bəmp ya darenc.

13 Kə dim dələma doloku kə: «Piyer, Məyəfə, mədif, məsəm!»

14 Kə Piyer oluku: «Ala Wəbe! Tələm o tələm tentasəňe f'em kəsəm paka mpə sariyə səmənə mə.»

15 Tamerəň kə dim nde dolok-lokər kə sə: «Paka mpə Kanu kəcəmpəs mə, ta məna məyik-yikəs pi.»

16 Kə teyi kəmaas, pəwon fə k'ampənə dəkəm manta maməkə mənayə səm mə.

17 Kə tedisrə ta kənəňk kaňkə teyi Piyer yamayama. Təm tatəkə tə asom a Kərneli, ntə amentər ńja kələ ka Siməň mə, kə ńjaňkə ki nde dəkusuňka.

18 Kə ńjawə, kə ńjayif kə pəyənə fə kələ kaňkə kə Siməň nwə andeňər tewe ta «Piyer» mə eyi-ε.

19 Ntə Piyer eyi kəcəm-cəmənə tedisrə ta kənəňk kən mə, kə Amera ńja Kanu ńjoloku kə: «Arkun maas ńjai nde dabəňka ńactən əm.

20 Mətor, nəsol nəkə kə ńja, ali kənesə ta kəy'im, bawo In'osom ńja.»

21 Kə Piyer ontor k'eyif arkun aňe: «Ina nəntən, ta ake tə nənderənə nno-ε?»

22 Kə ńjoloku kə: «Kərneli, wəbe wəka asədar tasar tin (100), fum wəlompu pəcnesə Kanu, nwə aSuyif fəp ńjancəre dətət dən akə ńjaňluku mes mən mətət mə, ndərən Kanu kəsom məlekə mosoku, a pəsak su sədew'am pəkəcəňkəl əm ntə pəmar məloku kə mə.»

23 Awa kə Piyer əmbərsə ńja dəker, k'əsəň ńja dəkiyi.

Dəckəsək kə Piyer əyefə, k'əňkə kə ńja. K'awənc alaň a dare da Yope aləma ńjancəmbər kə.

24 Kə njambərə Sesari dəckəsək, Kərneli pəckar ńja, k'ewe akomenə ən aləma nde ndərən kə anapa ən atət.

25 Kəbərə ka Piyer, kə Kərneli əñkə pəfaynə kə, k'entəmpenə kə wəcək dəntəf. K'əncəpə kə suwu.

26 Mba kə Piyer eyekti kə, k'oloku: «Məyəfə, ina sə fum iyəne.»

27 Nəyi kəlok-loku kə Kərneli, k'əmbərə k'əmbəp afum alarəm ńjalıŋkanə.

28 Kə Piyer oluku ńja: «Nəncərə a aməne aSuyif kəbət kə acikəra, kə pəyəne fe ti-ε, pəberə ndərən. Mba Kanu kəmentər im a pəmar fe a pakule fum o fum a eyik-yik, kə pəyəne fe ti-ε, pəmar fe sə a pakule fum o fum a əsək fe fər ya Kanu kiriŋ.

29 It'əsəjə nte məsom a pakəw'em mə, k'inder ali ta incəmcəmnə-ε. Ndəkəl iyif əm, T'ake tə məwen'em-ε?»

30 Kə Kərneli oluku: «Təsətə mata maŋkələ ictola nnə nderem, dəfəy dendebəp. K'inəŋk fər yem kiriŋ wərkun wələma pəberne yamos yomotərmətər.

31 Kə fum wəkakə oluku: «Kərneli, Kanu kəmbəŋ kətola kam, k'əncəmcəmnə sə kəyəne kam afum nənəfər.

32 Məsom fum dare da Yope pakəwen'am Siməŋ nwə andenjər tewe ta «Piyer» mə, nde kələ ka Siməŋ, wəbəc kata, nwə kələ kən kəyi kəba kəsək mə.»

33 K'isom katina fum, kə məna məsətə abəkəc ńjətət kəder. Ndəkəl on səyi fəp fosu Kanu fər kiriŋ, sədecəŋkəl moloku məkə Wəbə osom əm kəloku mə.»

Moloku ma Piyer ndena Kərneli

34 Awa kə Piyer elək moloku, k'oloku: «Kance: Incərə oñ a Kanu kəyi fə kəsək kin.

35 Mba afum fəp dacə məna nwə məjnəsə Kanu, məcəmə pəlompu darən mə, Kanu kəmbənə əm.

36 Kanu kənakənə aka Yisrayel toloku, pəcloku ḥa moloku mətət ma pəforu mpə Yesu Krist εŋkərə afum fəp mə: Nkən əyənə Wəbə ka afum fəp.

37 Nəna nəncərə təkə teyi Yude fəp mə, Kalile tənacop, ntə Sanj ənadəŋk kəgbət dəromun mə.

38 Kanu kənabəy Yesu wəka Nasarət Amera Nəcəməpi əjən kə fənəntər. Nnə o nnə enccepər mə, ənciyə pətət, pəctaməs afum fəp aŋə amerə əjələc ənənctərəs mə, bawo Kanu kənayi kə nkən Yesu.

39 Səyənə atəŋnə a mes fəp mmə Yesu ənayə nde atəf ḥa aSuyif kə Yerusaləm mə. Nkən nwə əjananım, əjacəŋ kə dəkətək mə,

40 mba Kanu kənasənə kə kəfətə dədefi tataka tən ta maas. Kə kəsənə kə kəmentərnə,

41 bafə nnə afum fəp əyai mə, mba nnə atəŋnə mes aŋə Kanu kənanuŋkənə kəyək-yək, kə səna aŋə sənadi yeri, səmun kə nkən ntə ənafətə afi dacə mə.

42 K'osom su kəloku afum, səmentər a nkən Yesu, nkən ə Kanu kəncəmbər kəyənə nwə endebocə afum afi kə ayi wəyən kiti mə.

43 Sayibe fəp sənaloku tetən: Nwə o nwə egbəkər kəlaŋ kən Yesu mə, endesətə nde Kanu kəyi mə kəŋəŋnənə ka mes mən mələc teta tewe ta Yesu.»

Atəyənə aSuyif əjasətə Amera Nəcəməpi əjə Kanu

44 Moloku maməkə mə Piyer ənayi kəloku, ntə Amera Nəcəməpi əjə Kanu əjenatorər afum akə ənənccəŋkəl moloku mən mə.

45 Cusu cənawos alan a Kanu, akənc akə ηanader kə Piyer mə, kənəŋk a kəpocə ka Amera Necempi kənasaməsər kəbəp hanj acikəra aŋe ηantəyəne aSuyif mə,

46 bawo ηancne ɳa kəkor-koru Kanu cusu c'acikəra.

Awa kə Piyer əŋgbəkərə:

47 «Antam kəfatəne kəgbət afum dəromun nnə akanj ɳasətə Amera Necempi pəmə səna mə ba?»

48 K'oloku a pagbət akakə dəromun tewe ta Yesu Krist. Kə ɳaletsəne Piyer kəyi dəndo mataka mələma.

11

Piyer kəsəksər alan a Yerusaləm mes məkə mənacepər dare da Yope mə

1 Asom a Yesu kə awənc aŋa alan aŋe ɳanayi atəf ɳa Yude mə ɳane a acikəra, aŋe ɳantəyəne aSuyif mə, ɳawose toluku ta Kanu.

2 Nte Piyer ənapə Yerusaləm mə, kə afum aŋe anakənc mə ɳayəfə kənal kə,

3 ɳacloku: «Məmbərə ndena afum aŋe antəkənc mə, kə məndi yeri kə ɳa, bawo aSuyif ɳanaməne ti!»

4 Awa kə Piyer əyəfə kələmər ɳa tin tin tin mes məkə mənacepər mə:

5 «Ina, nde dare da Yope inayi, dəsək dadəkə ictola Kanu kə kənəŋk kənder im. Ti disre, k'inəŋk paka pələma poctor powurene kə manta pasumpər pi moŋkubut maŋkələ, kə pontor kəyəfə dəkəm hanj nnə inayi mə.

6 Nte inagbətnə pi disre mə, k'inəŋk səm ya wəcək maŋkələ, səm ya dop, yelinə-liŋə, kə bəmp ya dəkəm.

7 K'ine sə dim doclok'im: «Məyəfə Piyər! Mədif, məsəm..»

8 K'iloku: «Ala Wəbə! Tələm o tələm təntasənə f'em kəber paka pətəcemp dəkusu, mpə Kanu kəmənə kədi mə.»

9 Kə dim nde dənəgbəkərə sə kəyəfə dəkəm: «Paka mpə Kanu kəncempəs mə, ta məna məloke pi kətəcemp!»

10 Kə teyi kəmaas, pəwon fe kə ca nyə fəp yolukus sə dəkəm.

11 Gbəncana babəkə, kə arkun maas aŋə anasom nde nderem kəyəfə dare da Sesari mə, ɳander ɳacəmə dəkusunčka ka kələ kəŋkə sənayi mə.

12 Kə Amera Necempi ɳolok'im a səsol səkə kə ɳa, ali inesə fe. Kə awənc asu aŋa alaŋ camət-tin aŋə ɳacəm'em darəŋ, kə səŋkə səberə ndena Kərneli.

13 Kə Kərneli oluku su ntə ənanəŋk məleke nde ndərən, kə moloku kə: «Məsəm fum dare da Yope pakə wen'am Siməŋ, wəkə andeŋər tewe ta «Piyər» mə.»

14 Nwə endelok'əm moloku mmə mendeyac əm, kəbəp aka kələ kam disre fəp mə.»

15 Iyi kəlok-loku, kə Amera Necempi ɳa Kanu ɳontorər ɳa pəmə ntə ɳenatorər səna sə dəkəcop mə.

16 Awa k'incəm-cəmənə toluku ta Mariki ntə ənaloku: «Dəromun Sanj ənagbət afum, mba nəna Amera Necempi ɳa Kanu ɳə nəndesətənə kəgbət dəromun teta Kanu.»

17 Kə pəyənə a kəpocə kin kayi kə ɳanasətər Kanu pəmə səna aŋə səlaŋ Yesu Krist mə-e, an'inatam kəyənə-e ntə iŋkəyamsər Kanu mə?»

18 Ntə ɳane moloku maməkə mə, kə bəkəc yontor ɳa, kə ɳanjkor-koru Kanu, ɳacloku: «Kanu kəsəŋ sə acikəra aŋə ɳantəyənə aSuyif mə kətam kəsəkpər

bəkəc, ntə tənəsənə ηasətə tecepərənə doru ntə Kanu kəfañ mə!»

Kəloñkanə ka alañ Yesu nde dare da Antiyək

19 Nte andif Etiyen mə, k'ancop kətərəs afum alañ kə təsənə ηa kəsamsər. Aləma ηanakə atəf ηa Fenisi, aləma ηakə Sipər, aləma ηakə hanj Antiyək, ηanclukse fə nwə o nwə sə toluku ta Kanu mənəs aSuyif gbəcərəm.

20 Afum akakə dacə, aləma ηanayi, aŋe ηanader dare da Antiyək kəyəfə ka sədare sa Sipər kə Sireñ mə, ηancçəpər aKrek, ηacloku ηa toluku tətət ta Mariki Yesu.

21 Kəca ka Mariki kənayi alañ akakə kəroñ. Kə afum alarəm ηayənə alañ, kə ηaŋkafəli bəkəc yanjan nnə Mariki eyi mə.

22 Kə moloku maməkə məmbərə kəloñkanə ka alañ Yesu ka Yerusaləm dələnəs, k'asom Barnabas Antiyək.

23 Kəbərə kən di, ntə ənadenəŋk pətət kə pəbotu mpə Kanu kənayənə alañ a Antiyək mə, kə pəmbət kə. K'ənəgbənər ηa kəgbəkər ka Mariki mera yanjan fəp kəlañ disre.

24 Barnabas fum wətət ənayi. Kəlañ kənayi kə dəbəkəc kə Amera Nəcəməpi ηa Kanu ηeyi kə sə darən. Kə afum alarəm ηancəmə dəpə da Mariki darən.

25 Kə Barnabas əŋkə dare da Tarəs kəlek Sol.

26 Nte Barnabas ənəŋk Sol mə, k'ənəkekərə kə Antiyək. Teren tin camcam, ηactənə kəloñkanə ka alañ, kə ηaŋtəksə kənay ka afum. Dəndo Antiyək,

difə anacop təcəkə-cəkə kəwe acəpsə a Mariki Yesu
darəŋ «aka Krist.»*

27 Mata maməkə, kə sayibə sa Kanu sələma ɳantor
dare da Antiyək kəyəfə Yerusaləm.

28 Wəkin ənayı ɳa dacə pacwe kə Akabus, k'eyəfə,
kə Amera Nəcəməpi ɳəsənə kə kədəŋk a dor dendeyi
doru fəp. Dor dadəkə dənader deyi təm ntə Kəlod
ənayənə wəbə ka təf ya Rom fəp mə.

29 Kə acəpsə a Yesu ɳəncəm-cəmənə kəfək tətə
kəmar ka awənc aña alan aŋə ɳanayi atəf ɳa Yude
mə, nwə o nwə kə ntə ənatam kəfək mə.

30 Itə ɳanayə: Kə ɳasom Barnabas kə Sol kəkenə ki
abeki aŋə ɳanayi kəlonjkanə ka alan a Yude mə.

12

Kədifka Sak, kə kabər ka Piyer dəbili

1 Təm tatəkə tə wəbə wəka atəf Herodu ənatəpsər
afum alan aləma waca tətərəs kənjan.

2 K'endifə Sak wənc ka Isaŋ dakma.

3 Ntə Herodu ənanəŋk a məyə mən maməkə
məncəbət aSuyif mə, k'əncəm-cəmənə sə kətəp Piyer
waca, ntə tənsənə pəcaŋər kə mə. Mataka ma
kəsata kəpəŋ ka aSuyif mənayi: Kəsata ka cəcom
cətənəŋkəl lebin.

4 Ntə Herodu osumpər Piyer, k'əmbər kə dəbili
mə, k'əsəŋ cəgba maŋkələ ca asədar kəbum kən,
kəgba o kəgba kənaya asədar maŋkələ. Əncəm-
cəmənə kəbocər Piyer kitə fər ya afum fəp kiriŋ kə
kəsata ka Kəcepər ka Məleke Medif kəncepər-ə.

* **11:26 Aka Krist** = cəTabo « chrétiens », itə təkə kusu ka Kresi
«kristianos», itə'mentər cəBaka «aŋə ɳawurənə Krist mə».

5 Ancbum Piyer dəbili, mba afum alaŋ ɳanctolane kə belbel nno Kanu kəyi mə təm fəp.

Kəwure ka Piyer dəbili

6 Ntə dəsək nde Herodu ənacəm-cəmne kəbocər Piyer kiti dəmbəp mə, pibi papəkə, pakotə Piyer gbekce mərəŋ, pəfəntəre pəcdire asədar mərəŋ dacə. Nde dəkumba, asədar ɳanacəmə sə dəndo ɳacbum bili.

7 Gbəncana babakə, kə wəsom wəka darenc, məlekə ma Wəbe, mender, kə pəmot pəsəŋ pəwaŋkəra bili disre. Kə məlekə mme mentimi Piyer m'ocsut-sut kə kəsək, kə moloku kə: «Məyəfə katəna!» Kə gbekce yoŋkoŋe kə dəwaca.

8 Kə məlekə moloku kə: «Məlek yamos yam, məberne cəfta cam!» Kə Piyer əyo maməkə fəp. Kə məlekə moloku kə sə: «Məberne yi, məcəm'em darəŋ!»

9 Kə Piyer əncəmə məlekə mme darəŋ. Ənacərə fə a kəmar ka məlekə kaŋkə a kance kə: kənəŋk ka darenc kə nkən ənacəm-cəmne.

10 Ntə ɳancepər abum acəkə-cəkə kə aka mərəŋ mə, kə ɳambəp kumba ka fəc nke kənatəfərnə dare mə. Kə kumba kəŋgbite kisərka fər yaŋan kiriŋ, kə ɳawur, kə ɳasumpər dəpə dələma. Gbəncana babakə, kə məlekə məsak Piyer.

11 Ntə pəndecərə Piyer mə, k'oloku: «İncərə oŋ a Wəbe osomna məlekə mən, mede məban im waca wa Herodu disre, kə pəlec pəkə aSuyif ɳanafal'əm mə fəp.»

12 Ntə əncərə ti oŋ mə, k'əŋkə nde kələ ka Mari, iya wəka Isaŋ, nwə ancdeŋər tewe ta «Mark» mə, nde afum alarəm ɳanalоŋkanə ɳactola Kanu mə.

13 Nte Piyer osut-sut kumba ka dəkəbəre mə, kə wəyecəra wələma pacwe kə Rodu, əncəñne kəkəcəñkəl.

14 Kə Rodu ənəpəl dim da Piyer, mba pəbotu disre əngbiti fə kumba. K'eyeksə kəkəloku afum aŋe ɻanayi dəkələ mə a Piyer ender, k'əncəmə dəkumba.

15 Kə afum ɻaloku Rodu: «Məna məntamnə fə!» Mba k'əngbəc a təkə oloku mə itə teyi. Kə ɻaloku: «Məlekə mən mə!»

16 Piyer nkən pəcsut-sut kəsut-sut dəm kumba. Nte ɻanayi kumba kə ɻanəñk Piyer mə, kə cusu cəwos ɻa.

17 K'olok-lokəre ɻa kəca a ɻacañk, k'ələmər ɻa nte Wəbe owure kə dəbili mə. K'oloku: «Nəloku ti Sak kə awənc asu.» K'owur k'əñkə kəfə kələma.

18 Nte dec dəsək mə, kə pəyamayama pərəŋ peyi asədar dacə: Akesətə Piyer-ε, Deke eyi-ε?

19 Kə Herodu osom a patən Piyer, mba ɻananəñk fə kə. K'ombocər asədar akakə ɻancbum Piyer mə kitı, kə Herodu oloku a padif ɻa. Nte telip mə, kə Piyer eyəfə atəf ɻa Yude, k'ontor dare da Sesari kəkəcepərenə di təm tələma.

Kəfi ka wəbe Herodu

20 Herodu ənayi kəyəfərenə kə aka sədare sa Tir kə Sidəñ. Mba kətəñne disre aka sədare sasəkə ɻander ɻabəp Herodu. Nte ɻasep kəsətər Bəlastus nwə ənayənə wətəmpər ka mes ma kələ disre ma wəbe Herodu mə, pəmar ɻa kəsətər Herodu pəforu, bawo ndərən təf yañan yəncətə yeri.

21 Nte tataka tanjan tətəñne tembəp mə, kə Herodu əmberne yamos yən ya dəbə, pəndə nde aŋgbancan ɻən pəclək-lokər ɻa.

22 Təm ntə afum fəp ηanckule-kule, a ηacloku: «Bafə dim da fum də dandə, mba da kanu də!»

23 Gbəncana babəkə kə məleke ma Wəbe mosut kə, bawo εnayek-yekəs fə Kanu, kə yet yoncop kəsəm kə, k'efi.

24 Toloku ta Wəbe təncsam oñ kəsam dəm təckə kiriñ.

25 Barnabas kə Sol ntə ηalip kəkətənə kəsom kəñjan nde dare da Yerusaləm mə, kə ηalukus, ηacləkənə Isaq, nwə ancdeñər tewe ta «Mark» mə.

13

Ayək-yek Barnabas kə Sol kəkətənə ka moloku ma Kanu

1 Kəlonjkanə ka alaŋ aŋe ηanayi dare da Antiyək mə, sayibe-e kə atəksə ηanayi ɳa dacə: Barnabas, Simeyoŋ nwə ancdeñər tewe ta «Wəbi» mə, Lusiyus wəka Sirən, Manahəŋ nwə anadusum kəfo kin kə Herodu wəbe wəka topoc tin k'ayer atəf kəmaŋkələ-ε, kə Sol.

2 Dəsək dələma, alaŋ akakə ηanckor-koru Kanu, ɳasuŋenə sə, kə Amera Necempi ɳa Kanu ɳoloku: «Nəcəmbər em kəsək Barnabas kə Sol, teta yəbəc yəkə inawenə ɳa mə.»

3 Ntə alaŋ ɳalip kəsuŋ kə kətola Kanu mə, kə ɳandeñər Barnabas kə Sol waca, kə ɳasom ɳa.

Kəyi ka Barnabas kə Sol nde Sipər

4 Ntə Amera Necempi ɳa Kanu ɳosom Barnabas kə Sol mə, kə ɳantor atəf ɳa Selusi, dəndo ɳanalek abil kə ɳancali kəkə ka mokuru ma Sipər.

5 Ntə ɳambərə Salamin mə, kə ɳancop kəlukse toloku ta Kanu nde dəkətola Kanu da aSuyif. Isan ənayi di pəcmar ɳa.

6 Ntə ɳancali mokuru haŋ dare da Pafəs mə, kə ɳambəp di fum wəwəŋke wələma pəcwenə sayibə, mba ta ɔyənə si-ε. WəSuyif ənayi, pacwe kə Bar-Yesu.

7 Wəwəŋke wəkakə ndena Serkus Polu ənayi, nwə ənayənə wəkirinj wəka sədare sa atəf ɳajəkə mə. Nkən Serkus Polu wərkun wəcəməpi domp ənayi. K'ender k'ewe Barnabas kə Sol pəctən kənənə ɳa toloku ta Kanu.

8 Elimas, itə tatəkə «wəwəŋke» kusu kəjan, əncgbəkəl moloku ma Barnabas kə Sol, pəctən kəkafəli kəlaŋ ka wəkirinj Serkus Polu.

9 Mba Sol, nwə ancwe sə Pol mə, Amera Nəcəməpi ɳeyi kə darəŋ, k'ənəbətnə Elimas.

10 Kə Sol oluku kə: «Məna wəkakə məla mowul kə yem mə, wəka amerə ɳeləc, wəter pəlompu fəp, məfəsak kəkafəli-kafəli səpə sa Wəbe Kanu nse səlomp mə ba?

11 Ndəkəl kəca ka Wəbe kəy'əm kəroŋ: Wətənəŋk məndeyənə! Təm tendebəp, məndeyi ta mənəŋk pəwaŋkəra pa dec-ε.»

Gəncana babəkə kə fər yəyə kə pafulu kə kubump kəwəkərnə kə. K'eyəfə kənana-nana pəctən kəca nkə kəŋkəsumpər kə kəsole mə.

12 Ntə wəkirinj ka dətəf ənəŋk ntə tenacepər mə, k'əyənə wəlaŋ. Mətəksə mmə ənanenə Barnabas kə Sol teta Wəbe mə mənabət kə dəbəkəc.

Pol kə Barnabas dare da Antiyək nde Pisidi

13 Ntə Pol kə asol ən əyəfə dare da Pafəs mə, kə əyəkti abəla kəkə ka Perke, nde atəf əja Panjili. Kə Isaq Mark əyğbəy əja, k'olukus Yerusaləm.

14 Kə əyəfə Perke əjacəmə dərə dağan darən haŋ Antiyək, atəf əja Pisidi. Kə əyək dəkətola Kanu da aSuyif simiti, dəsək da kəyəsəm, kə ənandə.

15 Ntə alip kəkaraŋ Tawurəta Musa kə Sayibə mə, kə abə a kələ ka dəkətola da Kanu nde əhaloku Barnabas kə Pol: «Awənc asu arə, kə nəyə toluku tecəpəsə abəkəc ntə nəyəfən kələku afum mə, nələku ti.»

16 Kə Pol əyəfə, k'ondot kəca, k'oloku: «Arkun a Yisrayel, kə nəna alpəs aŋə nəyənesə Kanu mə, nəcəŋkəl!»

17 Kanu ka afum akaŋə, Kanu ka Yisrayel, kənayək-yək atem asu, kə kəsəŋə əja kəla təm ntə əyanayi decikəra Misira mə, kə Kanu kin kaŋkə kəwurənə əja atəf əyəkə fənəntər fa kəca kən.

18 Kə kəleke əja mes mələc manjən nde dətəgbərə meren wəco manjkələ (40).

19 Ntə Kanu kənim afum a cusuŋka camət-mərəŋ nde atəf əja Kanaŋ mə, kə kəsəŋə atəf əyəkə afum ən ntə təŋsəŋə əyəne əja ke mə.

20 Mes maməkə fəp mənawon meren masar manjkələ kə wəco kəcamət (450).

Ntə tatəkə tencepər mə, kə Kanu kəsəŋ əja aboc kiti, aŋə əyanatəmpər dəbə da aka Yisrayel mə haŋ kəbəp ka təm ta aŋnabi Samiyəl.

21 Kə teyəfə dənda kə aka Yisrayel əjawer Kanu wəbəs. Kə kəsəŋ əja Sawul wan ka Kis pəyəne əja wəbəs meren wəco manjkələ (40). Fum wəka kusuŋka ka Beŋyamin ənayi.

22 Ntε Kanu kεfən Sawul mɔ, kɔ kəsəŋ ɳa wəbə Dawuda, nwε Kanu kənalokε ntε mɔ: «Inəŋk Dawuda wan ka Yisay, fum ɔfɔ nwε səwurene bækəc mɔ, incem-cemne a endeyɔ məfaŋ mem fəp.»

23 Kəbənda ka dokombəra da nkɔn Dawuda, difɔ Kanu kənasəŋ kəkom ka Yesu Krist kədeyɔnε ka nwε endeyac afum a Yisrayel, pəmɔ ntε kənasəŋ ti atem asu temer mɔ.

24 Ta Yesu εntader-ε, Saŋ εnacam kəgbət dəromun, ntε təŋsəŋe afum a Yisrayel fəp ɳasəkpər bækəc yaŋan yεtεfərnε Kanu mɔ.

25 Ntε Saŋ encləpəs yεbæc nyε Kanu kənasom kɔ mɔ, encyif: «Pεcem-cemne ponu, an'iyoŋe-ε? Nwε nəncem-cemne a nkɔn iyoŋe mɔ, bafɔ nkɔn iyoŋe de! Mba endeder tadarəŋ tem nwε pəntəmar im yati kəsikəli cəfta dəwecək mɔ.»

26 Awenc im aŋa, nəna awut aka dokom da Abraham, kɔ nəna akɔ nəŋnesε Kanu mɔ, səna ɳɔ anakere toloku ntε tendeyac su mɔ.

27 Mba aka Yerusaləm kɔ abe aŋan ɳanacəre fe fum nwε Yesu εnayəne mɔ. ɳanagbekəre fe sɔ moloku ma sayibε mmε anckaranj simiti o simiti dəsək da kəŋesəm mɔ, mba ɳanader ɳalas moloku maməkɔ ntε ɳanabocər Yesu kitim.

28 ɳanasətə fe ntε o ntε təkə pənamar a ɳadifε Yesu mɔ, mba kɔ ɳantola Pilat kədif kɔn.

29 Ntε ɳalip kəyɔ mes fəp məkɔ anacic tetən mɔ, kɔ ɳantore kɔ dətək yεpəmpəl, kɔ ɳaŋkɔ ɳaboc kɔ dəkufu.

30 Mba Kanu kənasəŋe kɔ kəfətε afi dacɔ.

31 Kɔ Yesu owurər mataka melarəm akɔ ɳanapε kɔ nkɔn kəyεfe Kalile kəkɔ ka Yerusaləm mɔ. Na

ηayənə oŋ aŋe ηanatəŋnə kəyefə ka Yesu afi dacə mə,
ŋa ηantam sə kəlukse ti afum aləma.

³² Kə səna toloku tətə tatəkə tə səloku nu: Temer
mpe anasəŋ atem asu mə,

³³ Kanu kəlasə su ti belbel, səna dokomənə daŋan,
kəyekti ka Yesu, pəmə təkə ancic ti Yabura Dawuda
ya mərəŋ disre mə:

«Wan kem məyənə,
bawo in'okom əm kəyefə məkə.»

³⁴ Kanu kənaloku a kəndeyekti kə afi dacə, ntə
təŋsəŋe ta oluksərnə pəte mə. Ti tenasəŋe pəloku:
«Indesəŋ nu memer mosoku mme inasəŋ Dawuda
mə,

memer mme məyənə kance mə.»

³⁵ Itə Kanu kəlokənə kəfo kələma Yabura Dawuda
disre:
«Məfədesak Wəsoku wəkam pəte dəkufu.»

³⁶ Dawuda nkən εnabəc təfaŋ ta Kanu dətemp
dəŋ disre, k'efəntərə k'efi, k'awup kə nde atem ən
kəsək, k'ente dəkufu.

³⁷ Mba fum nwə Kanu kənasəŋe kəfətə afi dacə
mə, nkən εnate fe.

³⁸ Awənc im aŋa, nəcərə ti: Teta nkən Yesu
t'ancame nu kəŋaŋnəne ka kiciya, kiciya nkə sariyə
sa Musa sənatətam kəsəkəsə nu mə.

³⁹ Ti disre, nwə o nwə εŋgbəkər kəlaŋ kən Yesu
mə, Kanu kəndesəkəs kə.

⁴⁰ Nəkəmbərənə ntə təŋsəŋe mes məkə sayibə
ŋancic mə ta məbəp nu:

⁴¹ «Nəməmən nəna afum aŋe nəmbətər kəfani mə!
Nəyi pəciyanə disre, nəsəle!

Bawo ina kəyə k'inder tes tələma kiyi konu doru
kanjə disre,
tes ntə nəntədelanj kə fum oluku nu ti-ε.»»

42 Ntə Pol kə Barnabas əjawur dəkətola Kanu da
aSuyif mə, kə afum əjaletsenə əja kəder sə simiti
dəsək da kənəsəm dəkə dender mə kədegbəkərə
moloku min mayi.

43 Ntə kənay kəsaktənə mə, aSuyif alarəm kə akə
əjambərə dinə d'aSuyif mə əjancəpsə Pol kə Barnabas
kəlok-loku kəñjan disre. Kə akakə əjasəp kəcəpəs əja
bəkəc teta kəsumpər kəmar ka Kanu.

44 Simiti dəsək da kənəsəm nde dənacənc mə, kə
aka dare fəp əjalıjkənə kəkəcəñkəl toluku ta Wəbe.

45 Ntə aSuyif əjananəñk kənay ka afum mə, kə əjayə
kəraca kəpəñ. Kə əjayəfə kəgəbəkəl Pol, əacləməs kə.

46 Pol kə Barnabas əjambəknə kəlokū əja: «Nəna
yati pənamar a pacop kəluksə toluku ta Kanu. Mba
ntə nənabupərə ti, kə nəncəm-cəmne a pəmar fe a
nəsətə kiyi wəyen ka doru o doru mə, ndekəl on
səna səndekafələ səkə ndena akə əjantəyənə aSuyif
mə.

47 Bawo Wəbe osom su ntə:
«Isəñ'am kəyənə pəwañkəra pa təf,
ntə təsəñə məkekərə kəyac ka afum
hañ nde cəpəc ca doru fəp cəyi mə.»»

48 Ntə afum əjane ti mə, kə pəmbət atəyənə aSuyif
dəbəkəc. Kə əjañkor-koru toluku ta Wəbe, añe Kanu
kənacəmbərə kiyi wəyen ka doru o doru mə, kə
əjayənə alanj.

49 Kə toluku ta Wəbe təsaməsər dətəf fəp.

50 Mba kə aSuyif aləma əjañgiñər aran abeki
akor-koru Kanu, kə abeki a dare, kə əjancop kətərəs

Pol kə Barnabas teta kəlaŋ kəŋjan kə ŋambeləs ɳa dare daŋjan.

⁵¹ Pol kə Barnabas ɳaŋkoŋjər ɳa kəfəl ka wəcək waŋjan, kə təyəne sede sa kəfati kəŋjan kəcəŋkəl toluku ta Kanu, kə ɳaŋkə Ikoniyon. *

⁵² Pəmbət acepse a Yesu darəŋ, kə Amera Nəcempı ɳa Kanu ɳenayi kə ɳa.

14

Pol kə Barnabas nde dare da Ikoniyon

¹ Dəndo dare da Ikoniyon, Pol kə Barnabas ɳambərə dəkətola Kanu da aSuyif. Kə ɳaloku moloku mme menasəŋe aSuyif kə aKresi alarəm kəgbəkər Yesu kəlaŋ mə.

² Mba kə aSuyif ayenki səbomp aŋe ɳambərəs afum atəyəne aSuyif mər kəter ka awənc aŋa alan.

³ Ti disre, Pol kə Barnabas ɳambələsə kiyi kəŋjan dəndo dare dadəkə. Kə ɳalok-loke kəgbəkər mera yaŋjan teta MARIKI. Kə MARIKI əsəŋ ɳa fənəntər fəyəne mes məwəy-wəy kə məgbəkərə, pəcmentər sə kance ka mes məkə Pol kə Barnabas ɳanccam kəmar kən disre.

⁴ Kə kənay ka afum a dare dadəkə ɳayersəne. Aləma ɳanayine aSuyif, aləma ɳayine asom a Yesu.

⁵ Mba, aSuyif kə acikəra kəbəp ka abə aŋan ɳanalompəsnə kəkətərəs Pol kə Barnabas kəca-cas kəŋjan masar haŋ ɳadif ɳa.

* ^{13:51} ɳaŋkoŋjər ɳa kəbof ka wəcək waŋjan = pəmə təkə Mariki Yesu ɳaloku ti acepse ən darəŋ mə: a dare o dare dəkə ɳaŋkə a tawosə kəcəŋkəl toluku ta Kanu mə, a ɳakoŋjər dare dadəkə kəbof ka wəcək waŋjan. Ti t'əŋmentər a ɳanacepər dare dadəkə akə antəwosə kəcəŋkəl toluku ta Kanu.

6 Ntə Pol kə Barnabas ɳane ti mə, kə ɳayekse kəkəyacnə nde Listər kə Dərbə, sədare sa atəf ɳa Likayoni, kə səkəsək sayi.

7 Dəndo sə ɳancəcam toloku tətət ta Yesu.

Pol kə Barnabas nde dare da Listər

8 Fum wələma ənayı Listər pəyənə wətonjulu, wəcək wən wənafı. Kəyefə ntə aŋkom kə mə, ali ənckət fə. Ənande,

9 pəccəŋkəl moloku ma Pol. Kə Pol əŋgbətnə kə. Ntə ənəŋk a wətonjulu əyə kəlaŋ nke kəntam kəyac kə mə,

10 kə Pol oloke kə dim dərəŋ: «Məyəfə! Məcəmə wəcək wəm kəronj, məlomp!» Kə wərkun nwə oyoknə, k'eyefə k'əncəmə kəkət.

11 Kə kənay ka afum akakə ɳanəŋk ntə Pol əyə mə, kə afum kənay ɳampənə cəbebe ɳacloku cəLikayoni: «Canu cəntəŋkəle afum kə cəntor nnə ndorosu!»

12 Ti tənasənə ɳawe Barnabas «Sus», ɳawe Pol nkən «Hermes», bawo Pol nkən enccepərenə moloku.*

13 Wəlonjnənə ka Sus ənakərə mura kə yenekəs nde dəkəbərə da kələ ka dəkəlonjnə nde deyi nde dare dəkusu mə. Pənabas kə kəlojnə mi, nkən kə kənay ka afum nnə Pol kə Barnabas ɳayi mə.

14 Mba ntə asom a Yesu Barnabas kə Pol ɳane ti mə, kə ɳawal-wali yamos yanjan, kə ɳambərə afum dacə ɳackule-kule:

15 «Anapa! Ta ake tə ɳeyənə tante-ə? Səna sə, afum ɳə səyənə, palompəs su tin tayi pəmə nəna. Səloku nu toloku tətət ntə tənəsənə nəsak mes

* **14:12** Dine da aKresi «Sus» ənayənə wəbə ka canu, kə «Hermes» ənayənə wəcepərenə kən moloku.

meyamayama mame mə! Nəkafələr Kanu fər nke kəyi wəyen mə, Kanu nke kəlompəs kəm, antəf kə kəba, kə ca yəkə yeyi ki mə fəp.

16 Dətemp dəkə dənacepər mə, Kanu kənawosene afum a təf ya doru fəp əjactam kəcəmə dəpə darəj dəkə əjanfañ mə.

17 Ali ntə nkən Kanu kənatəsak kəcməntər nu dətət dəməyə mən mə, bawo kəncənə nu wəcafən, kəncənə sə yəbəf yonu kəkom pəlarəm, kə kəncənə nu sə yeri yəlarəm, kə kəncəlas nu sə pəbotu dəbəkəc.»

18 Ali ntə Pol kə Barnabas ənaloku moloku maməkə mə, pəcuca pənayi əja kəyamsər ka kənay kənəkə kəloñne cəna nce ənafəñ kəloñnenə əja mə.

19 Kə aSuyif aləma ənader kəyefə Antiyək əja Pisidi kə İkoniyon, kə ənasəp hañ kə əntalər kənay ka afum akakə. Ntə tə kə kənay ka afum aŋe ənayefə kəca-cas Pol. Təlpəs kə əalinjəs kə hañ dare kəsək, əjacəm-cəmne a efi.

20 Mba ntə acəpsə a Yesu darəj ənadekel Pol mə, k'eyefə, k'oluksərnə dare. Dəckəsək kə ənəkə dare da Dərbə, nkən kə Barnabas.

Kəlukus ka Pol kə Barnabas Antiyək atəf əja Siri

21 Ntə Pol kə Barnabas ənambəp dare da Dərbə kə ənəcam dəndo toloku tətət ta Yesu. Kə ənasətə di afum alarəm aŋe ənaləñ təta Yesu mə. Ntə tə kə ənəkə dəpə kəlukus ka Listər, İkoniyon kə Antiyək əja Pisidi.

22 Kə ənacəpəs acəpsə darəj bəkəc, ənacgbıñər əja kəyinə kəlañ, ənəcloku: «Kə səna, mənə səcepərenə pəcuy pəlarəm a səcberə nde akip əja dəbə da Kanu dəntəf.»

23 Kə ηayek-yekə ɳa abeki dəkəlonjkanə fəp da alan. Nte ɳalip kətola Kanu kə kəsuŋ mə, Pol kə Barnabas ɳasəŋ ɳa Mariki nwə ɳanagbəkər kəlaŋ mə kəbum kəjan.

24 Kə ɳancepər dəpə da atəf ɳa Pisidi kə ɳambərə atəf ɳa Panfilı.

25 Nte ɳalip kəloku toluku ta MARIKI dare da Perke mə, kə ɳantor dare da Atali.

26 Dəndo Atali, difə Pol kə Barnabas ɳanalek abil kə ɳancali kəkə Antiyək ɳa Siri, dare ndə anatolanə ɳa kəmar ka Kanu teta yəbəc nyə ɳanalip mə.

27 Nte ɳambərə mə, kə ɳaloŋka alan a Antiyək fəp, kə ɳaləm təkə Kanu kənayənə ɳa mə, kə təkə nkən Kanu kənasəŋə atəyənə aSuyif kəlaŋ mə.

28 Pol kə Barnabas ɳawon dəndo dare dadəkə kə acəpsə a Mariki Yesu darəŋ.

15

Kəbəpsənə ka alan nde Yerusaləm

1 Afum aləma ɳanayefə atəf ɳa Yude, ɳactəksə awənc aŋa alan ntə: Kə nəntəyə pakənc nu pəmə təkə təyə tokur ta Musa toluku ti mə, Kanu kəfədewosə kəyac nu.

2 Nte Pol kə Barnabas ɳanjbəkəlenə kə arkun akakə kəlijenə kəjan moloku mə, kə ɳantəŋne a nkən Pol kə Barnabas kəbəp ka akin akin arkun akakə dacə, ɳakə Yerusaləm kəkənənə moloku maməkə nnə asom a Yesu kə abeki a kəlonjkanə ka alan fər kirinj.

3 Kə kəlonjkanə ka alan a Antiyək ɳasəŋ ɳa daka ndə pənamar a ɳayo teta marənt mə. Nte ɳancepər atəf ɳa Fenisi kə atəf ɳa Samari mə, kə ɳaləmər

ŋa ntə atçyənə aSuyif ŋaŋkafəli bəkəc yaŋjan nnə Mariki eyi mə, ŋacsəŋə awənc aŋa alaŋ fəp pəbotu.

4 Ntə ŋambərə Yerusaləm mə, kə kəlonjkanə ka alaŋ, asom a Yesu, kə abeki a kəlonjkanə ŋambaŋ ŋa. Ntə tə Pol kə Barnabas ŋaləm təkə Kanu kənayə fəp kə ŋa mə.

5 Awa kə aFarisi aləma aŋe ŋanayənə alaŋ mə ŋayefə kə ŋaloku: «Pəmar pakənc atçyənə aSuyif, pagbiŋər ŋa sə kəleləs sariyə sa Musa.»

6 Asom a Yesu kə abeki a alaŋ aka Yerusaləm ŋanabəpsənə kəkəməmən ka tes tatəkə.

7 Ntə kəgbəkələnə kəwon ŋa dacə mə, kə Piyer eyefə k'oloku: «Arkun, awənc im aŋa, nəncəre ti: A pəwənəntə Kanu kənayək-yek im nəna dacə kəcam ka Kibaru Kətət ka Yesu, ntə təŋsəŋə atçyənə aSuyif ŋatam kəne ti kə kəlaŋ ti mə.

8 Kanu kəncəre bəkəc ya afum, Ki yati kəmentər a kəmbəŋ atçyənə aSuyif, bawo kəsəŋ ŋa sə Amera Nəcəmpi pəmə səna.

9 Ali kəgbəy kəfət əŋgbəy fə su kə atçyənə aSuyif, bawo kəlaŋ k'əsəkəs ŋa bəkəc.

10 Ndəkəl oŋ, ta ake tə nəfaŋ kədəkətəre Kanu-ε? Ntə nəfaŋ kəsarsər acəpsə a Yesu tes tocu ntə, kəyefə atem asu haŋ səna yati səntətam kəsare mə.

11 Mba səlaŋ a andeyac su kəmar ka Mariki Yesu disrə pəmə ŋa atçyənə aSuyif.»

12 Kənay ka afum fəp ŋanacaŋk, k'ancəŋkəl oŋ moloku ma Barnabas kə Pol. Kə ŋaləm mes məwəy-wəy kə megbəkərə mmə Kanu kənasəŋə ŋa kəyə atçyənə aSuyif dacə mə.

13 Ntə ŋalip kəloku mə, kə Sak endeŋər: «Awənc im aŋa! Nəcəŋkəl im!

14 Simeyəŋ ələm təcəkə-cəkə nte Kanu kənader kəyək-yək təf ya doru fəp dacə, afum aŋe ηayənə akən mə.

15 Itə moloku ma sayibə mosolnə kə moloku ma Simeyəŋ pəmə nte ancic ti mə:

16 «Kə Mariki oluku: «Kə tante tencepər-ε, indeder ssə.

Indeyekti sə abal ɳa Dawuda nŋe ɳenatəmpənə mə, indeyekti samba sa abal ɳaŋəkə,

Indecəmbər ɳi sə ɳolomp,

17 nte təŋsəŋə afum alpəs ɳaten ina Mariki mə.

Əy, dətəf fəp nyə anakornə tewe tem mə.»

Mariki oluku nte, nwə əŋyə mes maməkə mə

18 Ənasəŋə mi kəcəre kəyəfə nte pənawon mə.»

19 It'əsəŋə nte, ina Sak, iŋwose sə a ta patərəs atəyənə aSuyif aŋe ɳantəfərnə nnə Kanu kəyi mə.

20 Mba pacice ɳa a ɳakəmbərnə pətəcemp mpə pəyəfə nnə kətola mərəŋka kəyi mə, kə dalakə, kə kəsəm ka səm nyə antəfay mə, ɳakəmbərnə sə kəmun mecir.

21 Kəyəfə dətemp dəcəkə-cəkə, Musa ɔyə sədare fəp afum aŋe ɳoloku tetən mə, bawo aŋkarən Tawureta tən simiti o simiti dəsək da kəŋesəm nde dəkətola Kanu da aSuyif.»

Areka ɳəkə anakenə alanj atəyənə aSuyif mə

22 Asom a Yesu kə abeki kəbəp ka kəlonjkanə ka alanj Yesu kərkər ɳande ɳaməmən a pəmar payek-yək ɳa dacə afum aləma akə pəmar a pasom Antiyək mə, kəberənə ka Pol kə Barnabas. Ti disre kə ɳayək-yək afum mərəŋ aŋe ɳanatəmpər delel awənc aŋa dacə mə: Yudas wəkə ancwe sə Barsabas mə, kə Silas.

23 Kə ηasom ηa kə areka nyε:

«Awεnc anu, asom a Yesu kə abeki kə alaŋ ηancice nu areka, nəna awεnc su aŋa aka Antiyək, aka Siri, aka Silisi aŋe ηantəyəne aSuyif mə:

Səyif nu!

24 Səne a afum asu aləma aŋe ηawur nnə ndorosu mə, ηantərəs nu kə ηampempə nu moloku maŋan, mme səntəsom ηa mə.

25 Ntə sənenənə akə səntəŋnə ti mə, itə sənəŋk a pəntesə səyək-yək afum, səsom ηa nde nəyi mə, kəberənə ka Barnabas kə Pol, aŋe səmbətər mə,

26 afum aŋe ηancaməs kiyi kəhan doru tewe ta Mariki Yesu Krist mə.

27 Itə səsom Yudas kə Silas ηakə ηaloku nu ntə teyi areka ηaŋe disre mə.

28 Pənabas Amera Necempi kə səna sə, a pəntesə fə a sənuŋkər nu mes məkə nəntətam kəsarə mə, mənə mes məkə memar nu kəsumpər mə:

29 Ta nəsəm səm nyε aloŋnənə mərəŋka mə, nəbələnə mecir kə səm nyε antəfay mə, nəbələnə sə dalakə. Pəmar nəkəmbərnə mes maməkə fəp.

Kanu kəsəŋe a nətamnə.»

30 Ntə anasak asom aŋe mə, kə ηawurnə kəkə Antiyək. Kə ηaŋkə ηaloni ka di alaŋ, kə ηasəŋ ηa areka ηaŋjəkə.

31 K'anjaraŋ ηi kə pəmbət ηa, bawo areka ηaŋjəkə ηenacəpəs ηa bəkəc.

32 Yudas kə Silas aŋe ηanayəne sə sayibə mə ηancgbijər awεnc aŋa alaŋ kə ηacəpəs ηa sə bəkəc dəmoloku məlarəm.

33-34 Nanayi dəndo Antiyək haŋ, kə awεnc aŋa alaŋ ηatolane ηa marənt moforu, kə afum a Antiyək ηasak ηa kəlukus nde asom aŋan ηayi mə.

35 Mba tem tatəkə Pol kə Barnabas ḥanayi Antiyək, kəberenə kəjan kə afum alarəm aləma, ḥactəksə, ḥaccam sə toluku tətət ta Mariki.

Pol kə Barnabas ḥaŋgbeyenə

36 Nte mataka mələma mencepər mə, kə Pol oluku Barnabas: «Səluksərnə səkənəŋk awənc su aŋa sədare nse sənadəŋk toluku ta Mariki mə, nte tənsəŋe səcəre nte ḥayı mə, kə təkə ḥasumpər toluku tatəkə mə.

37 Barnabas nkən encfaŋ kəkenenə Isan, wəkə aŋwe sə «Mark» mə.

38 Mba Pol nkən εnawose fə ti, εnacəm-cəmne a pəmar fə kəlekəne Mark, bawo dəndo Paŋfili Mark εnasak ḥa pəfati kəcəmbər ḥa kəkətəne ka yεbəc yəkə anasom ḥa mə.

39 Kəgbəkələne kəjan kənayenə həŋ kə təsəŋe ḥa kəgbəyənə. Nte tə kə Barnabas elək Mark kə ḥambəkə debil kə ḥancali kəkə Sipər.

40 Nte Pol εnayək-yək Silas mə, awənc aŋa alan ḥantolane kə, ḥactola Mariki a pəbum ḥa kəmar kən disre, kə ḥaŋkə.

41 Kəkə kəjan, kə ḥancali təf ya Siri kə Silisi, ḥaccəpəs alan aka di bəkəc.

16

Timote encəmbər Pol kə Silas

1 Pol εnabərə dare da Dərbə, k'əŋkə sə Listər. Dəndo wəcepse Yesu darəŋ wələma εnayi pacwe kə Timote, kərə pəyənə wəSuyif nwə εnader pəlan Yesu mə, mba kas pəyənə wəKresi.

2 Awənc aŋa alan aka Listər kə Ikoniyon ḥanatəŋne kəyə kən mes mətət.

3 Kə Pol εfanj kəkekərə Timote, k'elək kə k'εŋkənc teta aSuyif akə ɳanayi atəf ɳanjəkə mə, bawo fəp fənacərə a Timote kas wəKresi εnayı.

4 Sədare nse ɳanccepər mə, ɳanclukse moloku mmə asom a Yesu kə abeki alanj a Yerusalem ɳanasom lja kəkətənə mə, nte təŋsənə alanj atəyənə aSuyif ɳacəmə mi darən mə.

5 Alonsoñe alanj ɳaccəpəs bəkəc kəlañ disre, ɳacberənə kəla dəsək o dəsək.

Pol εnasətə kənəŋk kəyəfə darenc

6 Nte Amera Necempi lja Kanu ɳeyamse Pol kə Silas kəluku toluku tətət ta Kanu atəf lja Asi mə, kə ɳancali atəf lja Firiki kə atəf lja Kalat.

7 Nte ɳalətərnə atəf lja Misi mə, kə ɳasəp kəkə atəf lja Bitini, mba Amera lja Yesu ɳenawosənə fe lja ti.

8 Kə ɳasolnə atəf lja Misi kə ɳantor dare da Torowas.

9 Pibi disre kə Pol əsətə kənəŋk kəyəfə ka darenc. Ti disre, wəka Masedon pəcəmə kə kəsək pəcletsənə kə: «Məder Masedon, məmar su!»

10 Pol εnadesətə kənəŋk kaŋkə, kə səntən katina kəkə ka atəf lja Masedon, səcboc ti a Kanu kəwe su kəkəcam di toluku tətət ta Yesu.

Ludy kəlañ kən Mariki Yesu

11 Kə səyəfə Torowas kə səyekti abəla kə səntəfərnə kəkə ka Samotiras, dəckəsək kə səmbərə Neyapoli.

12 Kə səyəfə dəndo, kə səŋkə Filipi, dare dəpənə da atəf lja Masedon dələma ndə aka Rom alarəm ɳanandə mə. Kə səncepərənə mataka mələma dare dadəkə.

13 Simiti dəsək da kəñesəm kə səwur dare dəkusu kəñgbəkə kəsək, nde sənacəm-cəmne kəfo nkə səntam katola Kanu mə. Kə səndə kəlok-lokər aran aŋe ŋanalonjkane di mə.

14 Wəran wələma ənayi ŋa dacə pacwe kə Ludy, pəccaməs cəloto ca karç. Pakom kə dare da Tiyatir. Wəkor-koru Kanu ənayi. Pəccəŋkəl su, kə Mariki eŋgbiti kə abəkəc, ntə təŋsəŋe kə kəcne belbel moloku mme Pol oncloku mə.

15 Ntə anagbət kə dəromun teta Kanu mə, Ludy kə aka kələ kən disre, k'ewe su kəyi nde ndərən mataka mələma, pəctola: «Kə nəncəm-cəmne a iləj Mariki belbel-ə, nəder nnə nderem, nəyi nnə kə səna.» K'elətsənə su kəyi di.

Kəcaŋər ka Pol kə Silas nde bili ba Filipi

16 Dəsək dələma səckə dəkətola Kanu da aSuyif, kə wəyecəra wəcar wələma ender pəbəp su, pəyə ŋəŋk nŋe ŋəŋsəŋe kə kəloku ntə tender mə. Wəyecəra nwə əncətənə ti nnə abə ən ŋayi mə pəsam pəlarəm teta kəloku kən mes mme mender mə.

17 Kə wəyecəra nwə encepse su darəŋ Pol kə səna, pəckule-kule: «Afum akaŋə acar a Kanu nkə kəyi darenc mə ŋə! Dəpə da kəyac də ŋayi kəmentər nu!»

18 Ntə wəyecəra ɔyə mes maməkə mata məlarəm mə, kə tələləs Pol dis. K'əŋkafələ, k'oloku ŋəŋk: «Tewe ta Yesu Krist ilok'əm, məwur wəyecəra wəkawə dəris!» Gbəncana babəkə kə ŋəŋk ŋəŋkə ŋowur kə dəris.

19 Ntə abə ən ŋanəŋk a təsətənə taŋan pəsam təsələr ŋa mə, kə ŋasumpər Pol kə Silas, kə ŋaŋkekərə ŋa nde abəŋka ŋa dare dacə abə a dare fər kiriŋ.

20 Kə ɳaŋkə ɳamentər ɳa aboc kitı, ɳacloku: «Afum akaŋe pəyamayama pə ɳayi kəbərsəne dare dosu. ASuyif ɳə ɳayənə,

21 aŋe ɳayi kəcam məyə maŋan mmə pəntəmar su kəwose kəyə ka mi, səna aŋe səyənə aka Rom mə.»

22 Kə kənay ka afum ɳayefə kə ɳancəmə ɳa dəbəkəc. Kə aboc kitı a dare dadəkə ɳawure ɳa yamos, k'asute ɳa cəŋgbən-gban.

23 Ntə alip kəsut ɳa pələrəm mə, kə ɳambər ɳa dəbili, kə abə ɳaloku wəbum bili a pəkəmbərnə ɳa belbel.

24 Ntə wəbum bili ene moloku maməkə mə, k'ember ɳa nde bili mbe ɳantətam kəwur mə, k'oŋkotərənə ɳa wəcək məmboŋk ma tək.

25 Cək-cək cəndebəp, Pol kə Silas ɳactola Kanu, ɳacleŋəs meleŋ mokor-kore Kanu, kə ayi dəbili ɳaŋne sim səŋjan.

26 Gbəncana babəkə kə antəf ɳeyikcə pəpəŋ, kə təsəŋəs kələ ka bili tantəf kəcekəkə. Kə cumba fəp cəŋgbite, kə gbekcə fəp yoŋkoŋə.

27 Kə wəbum bili entime, k'ənəŋk ntə cumba ca bili cəŋgbite mə, k'owure dakma dən pəckə kədifnə, bawo ənacəm-cəmne a afum aŋe amber dəbili mə ɳayekse.

28 Kə Pol oŋkule-kule pəpəŋ: «Ta məyənə pəleç, səyi nnə fəp fosu!»

29 Kə wəbum bili ewe nənc, k'emberə katəna katəna, k'əŋkə pətempəne fər ya Pol kə Silas kırıŋ, pəcyikcə kənesə disre.

30 K'owurenə ɳa nde doru k'eyif ɳa: «Abə, cəke cə pəmar iyə ntə tendeyac im mə-ə?»

31 Pol kə Silas ɳaloku kə: «Məlaŋ Mariki Yesu, andekəyac əm, məna kə aka kələ kam disre fəp.»

32 Kə ɳaloku kə toluku ta Mariki, kə afum akə ɳanayi nde kələ kən mə fəp.

33 Pibi papəkə kə wəbum bili elək ɳa, k'εŋkekərə ɳa kəkəyak gbali yaŋan. Wəbum bili kə afum ɔn fəp ɳasətə gbəncana babəkə kəgbət dəromun teta Kanu.

34 K'empəne ɳa nde ndərən, k'εncəmbər aməsa, kə ɳawoləs kə aka kələ kən disrə pəbotu pa kəlaŋ kən Kanu.

35 Ntə dec dəsək mə, kə aboc kitı a dare ɳasom afum aŋan aləma kəkəloku wəbum bili: «Məsak afum akanje.»

36 Kə wəbum bili oluksə molokу maməkə Pol: «Aboc kitı a dare ɳasom afum nnə iyi mə, a isak nu. Awa nəwur nəkənə bəkəc yoforu.»

37 Mba kə Pol olokу ɳa: «Ntə ɳalip oŋ kəsut su fər ya afum kiriŋ mə, ta aŋkiti su-ɛ, səna aŋe səyənə aka Rom mə, ɳaber su dəbili. Ndekəl oŋ yəkyək yə ɳandefəŋ kəsak su ba? Tatəkə təfəyi, ɳader ɳasərka ɳasak su!»

38 Kə asədar ɳaŋkə ɳalukse molokу mmə aboc kitı, kə ɳanəsə ntə ɳanane a Pol kə Silas aRom ɳə ɳayənə mə.

39 Kə aboc kitı a dare ɳander ɳaletsənə Pol kə Silas kəŋaŋnə, kə ɳasak ɳa. Nacloku a ɳawur dare dande.

40 Ntə ɳawur dəbili mə, Pol kə Silas ɳaŋkə ndena Ludy. Kə ɳanəŋk awənc aŋa alan, kə ɳacəpəs ɳa bəkəc. Kə ɳasumpər dəpə, kə ɳaŋkə.

17

Pol kə Silas nde dare da Tesaloni

¹ Ntə ɳancepər Aŋfipoli kə Apoloni mə, kə ɳambərə dare da Təsaloni, nde aSuyif ɳanaya kələ ka dəkətola Kanu mə.

² Kə Pol əŋkə pəmə təkə ənciyə mə, simiti dəsək da kənəsəm maas ɳacgbəkələnə dəyecicəs yecempi kə ɳa.

³ Pol əncmentər ɳa pəsək pəs dəYecicəs Yosoku a pənamar dis dələl Krist, a pədeyəfə afi dacə. Pol oncloku ɳa: «Yesu nwə indəŋkər nu tetən mə, nkən ɔyənə Krist, wəbə nwə Kanu kəyek-yek mə.»

⁴ Anasəp haŋ k'əŋkafəli aləma ɳa dacə kə ɳalaŋ ti, kə ɳancəmə moloku ma Pol kə Silas darəŋ, kəbəp ka akor-koru Kanu aKresi alarəm, kələkənə sə aran abeki aləma.

⁵ Mba kə aSuyif aka dare da Tesaloni aləma ɳayo kəraca. Kə ɳalonka afum alec aləma dəpə dacə, kə ɳayekti pəyamayama dare disre. Kə ɳaŋkə ɳaməpnə kələ ka Yason, ɳactən Pol kə Silas kəkekərə ɳa kənay ka afum fər kirinj.

⁶ Ntə ɳanatənəŋk Pol kə Silas mə, kə ɳaliŋəs Yason kə awənc aŋa alaŋ aləma fər ya abə a dare kirinj. Nackule: «Afum akaŋə ɳaŋkafəli-kafəli doru dandə fəp mə, ɳayı oŋ nnə,

⁷ kə Yason nkən embaŋ ɳa!» Afum akaŋə fəp ɳance moloku mmə wəbə wəka təf ya Rom fəp oluku mə, ɳacloku a wəbə wələma eyi, pacwe kə Yesu!»

⁸⁻⁹ Ti tenasəŋə ɳayekti pəyamayama kənay ka afum dacə. Ntə abə a dare ɳane ti mə, kə ɳambəŋər Yason kə awənc aŋa alaŋ pəsam, kə ɳasak ɳa.

Pol kə Silas nde dare da Bere

¹⁰ Pibi pəpəkə disre kə awənc aŋa alaŋ ɳasak Pol kə Silas kəkə dare da Bere. Ntə ɳambərə di mə, kə ɳaŋkə nde dəkətola Kanu da aSuyif.

11 Akakə ɳanabət mes ɳatas aka Təsaloni, kə ɳancəŋkəl toluku ta Kanu belbel pəbotu disrə. Nəckəkçəs sə Yecicəs Yosoku belbel dəsək o dəsək kəcəre kə pəyənə a moloku min mayi mə kə təkə Pol kə Silas ɳaŋluku ɳa dəkətola Kanu mə.

12 Kə afum alarəm ɳa dacə ɳayənə alan, kələkənə aran aKresi aŋə ɳanabək dəkəcəmə mə, kə arkun alarəm.

13 Mba ntə aSuyif aka Təsaloni ɳanadecərə a Bere sə Pol eyi kəcam toluku ta Kanu mə, kə ɳander sə dəndo kədəyekti pəyamayama ɳaberəs kənay ka afum dacə.

14 Kə awənc aŋə alaŋ ɳambəlkər kəkekərə Pol kəca ka dəkəba, mba Silas kə Timote ɳayı dəndo Bere.

15 Afum aŋə ɳanasole Pol mə, ɳanakekərə kə han dare da Atən. Dəkəlukus daŋan kə Pol osom ɳa nde Silas kə Timote ɳayı mə, a ɳabelər kə katəna katəna.

Pol nde dare da Atən

16 Ntə Pol ənckar Silas kə Timote nde dare da Atən mə, kənəŋk ka dare dadəkə dəlarə mərəŋka kənacu kə Pol dəbekəc.

17 Pol əncgbəkələnə kə aSuyif kə aləma akə ɳanader kəkor-koru Kanu nde dəkətola d'aSuyif mə, pəcgbəkələnə sə dəsək o dəsək kə afum akə ɳancyi nde abəŋka ɳa dare mə.

18 Acəpse mətəksə ma Epikuru kə ma Seno darəŋ aləma ɳander ɳacaŋ kə moloku. Aləma ɳacloku: «Wəlok-loku əfə wəkawə! Cəke c'əfan kəloku tantə?» Akə ɳacloku: «Wəkawə pəwurenenə pəmə ntə endecəm teta canu cəcikəra mə!» Nənaloku ti bawo toluku tətət ta Yesu kə kəyəfə kən afi dacə kə Pol oncloku.

19 Awa kə ɳalek Pol, kə ɳaŋkekərə kə təpəsa mpə ancwe Areyopako mə kəronj, kə ɳayif Pol: «Məloku su kətəkse kəfu kaŋke məyi kəloku ta ki mə,

20 bawo moloku mame məyi kəloku mə, məyənə ləŋəs yosu mofu. Səfanj kəcərə tedisrə ta mi.»

21 Awa dəməyo ma aka dare da Aten kə acikəra aŋe ɳanayi di mə fəp, ɳanccepərənə di təm taŋan fəp kəcloku, kə pəyənə fe ti-ε, ɳaccəŋkəl moloku mofu.

22 Pol pəcəmə təpəsa ta Areyopako kəronj, k'oloku: «Arkun a dare da Aten, inəŋk a afum asumpər dinə belbel ɳə nəyənə.

23 Nte indenakət dare donu mə, k'inəŋk mərəŋka monu, k'injəkçə tetek tolonjne tonu tələma pacic ti nte: ‹Ta kanu nkə antəcəre mə.› Awa tes təkə nəŋkor-koru ta nəncəre ti mə, tatəkə yati t'inder kəloku nu.

24 Kanu nkə kəlompəs doru kə daka ndə dəyo mə fəp, nkən nwə ɔyənə Wəbe wəka kəm kə antəf əftətam kəyi kələ kərəŋ nkə alompəsə waca wa fum teta kəkor-koru kən mə.

25 Waca wa fum wəftətam kəmar Kanu kəyi, pəmə nte kəŋfanjər fum tələm mə. Nkən ompocə afum ye淫ne yanjan doru, kəpənə kifir kə kətore, kəbəp ka ca yələpəs nyə fəp.

26 Dəfum wəkin Kanu kəwure təf ya afum alpəs a doru aŋe fəp, nte təŋsəŋe ɳandə antəf fəp kəronj mə. Kə Kanu kənanuŋkənə kəcic cələncər ca təf yayəkə fəp. Kə kəlompəs dərən kə kətən teren o teren disrə.

27 Kanu kənayo ti nte təŋsəŋe ɳaten kə han ɳanəŋk kə kəbuma-buma disrə mə, bawo Kanu kəmbəle fe nwə o nwə.

28 Nte tə nəne moloku mame: ‹Nkən əsəŋe su kəyi doru, nkən əŋsəŋe su kəcepe, nkən əsəŋe su kəyi

tante ayi mə.» Itə aleñse anu aləma ɳaloku:

«Kəbənda ka dokom da Kanu kə səna sə səyi.»

29 Kə pəyənə a kəbənda ka dokom dən kə səna sə səyi-ε, pəmar fe a pacəm-cəmne a Kanu kəwureñə kə kəma, kə gbəti, kə pəyənə fe ti-ε, tasar mpə fum encəm-cəmne k'empate deçərəl dən mə.

30 Kanu kənacəpsər fe afum akə ɳanayi təm ntə anatəcərə mes mə, mba kəfañ oñ afum a doru fəp a ɳasəkpər bəkəc.

31 Kə Kanu kəmbonc dəsək ndə kəndekəbocə afum a doru fəp kiti kəlompu mə. Kanu kənayek-yek fum nwə endekəboc kiti kañkə mə, kənasəñə afum fəp kəcərə wəkayi ntə kənayekti kə afi dacə mə.»

32 Ntə ɳane Pol pəcloku teta kəyəfə ka defi mə, kə aləma ɳayəfə kəfani kə, mba aləma ɳaloku: «Səndesəcəñkəl əm kəloku ka tatəkə dəsək dələma.»

33 Kə Pol owur ɳa dacə, k'əñkə.

34 Kə afum aləma ɳasumpər moloku mən kə təsəñə ɳa kəyənə ka alañ a Yesu, pəmə Denis wəka kəgbə ka Areyopako, wəran wələma pacwe kə Damaris, kə afum aləma.

18

Pol nde dare da Kərent

1 Ntə tatəkə tencepər mə, kə Pol əyəfə dare da Atən k'əñkə Kərent.

2 K'əñkə pəbəp di wəSuyif wələma pacwe kə Akilla, nwə anakom dare da Pənt mə, pətəp kəcder atəf ɳa Itali kə wəran kən Pirsila, bawo wəbə Kəlod ənaloku a aSuyif fəp ɳawur Rom. Kə Pol əñkə pəbəp ɳa.

3 Ntə tenasureñə ɳapañne yəbəc yin yayi mə, kə eyi ndarañan, ɳacbəc, ɳaclompəs cəbal.

4 Simiti o simiti dəsək da kənəsəm Pol əncgbəkələnə kələ ka dəkətola da aSuyif pəcsəp dəmoloku a aSuyif kə aKresi əjawose kəcəmə moloku mən darən.

5 Ntə Silas kə Timote ənanator Masedon mə, kə Pol əncəmə oj gbəcərəm kəcam toluku tətət, pəcsənəsə aSuyif kələnən a Yesu əyənə nwə Kanu kəyək-yək mə.

6 Mba ntə aSuyif ənancgbəkəl kə ənaclobmsənə kə mə, k'ənəkən-kənərən kəfəl ka yamos yən tətət kəyənək kənənən səbomp nnə eyi mə, k'oloku: «Doru donu deyi nu dəwaca! Kə ina, isək ti disre. Ndəkəl oj, nda atəyənə aSuyif indekə.»

7 Kə Pol əyəfə di, k'ənəkən kəndə Titi Yusutu wəkor-korusu Kanu wələma, nwə kələ kən kənasənəkərənə kə dəkətola Kanu da aSuyif mə.

8 Krispəs, wəbəs ka kələ ka dəkətola wələma ənalənən tətət Mariki kə aka kələ kən disre fəp. Kə aKərənt alarəm anej ənancənəkəl mə ənayənənən alən, k'ənəkən kəndə Kanu.

9 Pibi disre kə Mariki oluku Pol kənənək disre: «Ta mənəse! Məlok-loku, ta məcañk de,

10 bawo ina iyi kə məna! Fum o fum əfəsumpər əm kəca kəyə əm tes tələc, bawo iyo afum alarəm dare dandə disre.»

11 Kə Pol eyi əna dacə teren tin kə yof camət-tin pəctəksə əna toluku ta Kanu.

12 Təm tatəkə tə Rom dənadəs Kaliyən kəyənənən ka wəbəs nde atəf əna Akaya. Kə aSuyif aləma ənəntənənən kəyəfərənə kə Pol, kə ənənəkərə kə dənəkiti.

13 Kə ənaloku: «Fum wəkawəs, afum ənəfanən kəyəfərənə kə Pol, kə ənənəkərə kə dənəkiti.»

14 Pol εγεφε kækjoloku, mba Kaliyøn oluku aSuyif: «Pacyøne a fum endif, kɔ pøyøne fe ti, tes tælec tøpøn tøløma tøyø-ε, k'incønjkøl nu, nøna aSuyif!

15 Mba ntø pøyøne a dæmolokø, dæmewe, kɔ pøyøne fe ti, teta sariyø sonu nøna asørka sø nøyi kægbækøløne mɔ, nøna ñø tatøkø tømømøn. Ina intola fe køyøne wæboc kitø kañkø.»

16 Kɔ Kaliyøn embeløs ñø dændo dæñkiti.

17 Kɔ aSuyif ñañkø ñasumpør Søsten wæbe wæka dækøtola Kanu waca, kɔ ñayefø kæsut kɔ dændo dæñkiti, mba Kaliyøn εnawø fe ti ali daka.

Pol olukus Antiyøk

18 Kɔ Pol owon dare da Kørent matakø møløma, k'ender pælembørne awønc aña alanø, k'eløk abil kækø atøf ñø Siri, nkøn, Pirsila kɔ Akila. K'ofonnø domp nde dare da Señkare kæmentør ka kælip ka tes ntø εnaderme teta Kanu mɔ.

19 Ntø ñambøre dare da Efesi mɔ, kɔ Pol εsak Pirsila kɔ Akila. Kɔ Pol øñkø kælø ka dækøtola Kanu da aSuyif kɔ ñañgbækøløne kɔ ñø.

20 Kɔ akakø ñantola kɔ køyø ka dændo dare ñarjan kæresna, mba εnawøse fe.

21 K'elembørne ñø pæcloku: «Indelukus nnø ndororu kɔ Kanu kæwose-ε.» K'eløk abil dare da Efesi,

22 k'ontor dare da Sesari nde εnacop mærønt møn mɔ. K'empø kæresna Yerusaløm kækøyif alanø. Ntø elip mɔ, k'ontor dare da Antiyøk ñø Siri.

23 Ntø tøm tøløma tencepør mɔ, kɔ Pol øñkø k'encepør atøf ñø Kalat kɔ Firiki pæccøpøs acøpsø a Yesu bækøc føp.

Apolos nde sødare sa Efesi kɔ Kørent

24 WəSuyif wələma ancwe Apolos, ənader Efesi. Dare da Aləksandər* də anakom kə, fum wəcəre kəlok-loku ənayı, pəcəre sə Yecicəs Yosoku belbel.

25 Dəpə da Mariki də anatəkse kə, kə kəsumpər ka mes belbel, kance k'onclokə, pəctəkse teta Yesu, mba mənə kəgbət dəromun ka Sañ gbəcərəm kə ənacərə.

26 K'eyəfə kəlok-lokə kəlañ disrə nde dəkətola Kanu da aSuyif. Ntə Pirsila kə Akila əjane kə kəlok-loku mə, kə əjalek kə ndarağan, kə əjamberənə kə kətəkse kəcəre kəñkə kənabut kə teta dəpə da Kanu mə.

27 Ntə Apəlös ənacəm-cəmənə kəcepər ka Akaya mə, kə awənc aja alan ənəngbinjər kə. Kə əjancıçə acəpse a Yesu darəŋ aŋə ənayı Akaya mə areka, əjacloku əja kəbañ kə belbel. Ntə əmberə mə, k'entesə afum aka di, akə kəmar ka Kanu kənasənə kəyənə alan mə.

28 Bawo fənəntər fə Apəlös encgbəkələ aSuyif fər ya afum alarəm kiriŋ pəsənə əja kəcəre dəYecicəs Yosoku a Yesu əyənə wəbe nwə Kanu kənayək-yək mə.

19

Pol nde dare da Efesi

1 Təm ntə Apolos ənayı Kərent mə, Pol nwə ənacepər sədare sa mərə mə, ontor dare da Efesi. K'embəp di acəpse a Mariki Yesu darəŋ aləma.

2 K'eyif əja: «Nənasətə Amera Necempi əja Kanu kəyəfə ntə nənayənə alan Yesu mə ba?»

* **18:24 Aleksandər** = dare dəpəŋ nde Misira nde afum alarəm a doru fəp ənəñkə kətəkəs mes.

Kə ɳaluksə Pol: «Səntane fə yati teta Amera Nəcəməpi.»

3 Kə Pol eyif ɳa: «Kə kəgbət dəromun kəre kə nəsətə-ə?»

Kə ɳaluksə Pol: «Kəgbət ka Sañ.»

4 Kə Pol oluku: «Kəgbət dəromun ka Sañ, kəsəkpər mera yati kənayi teta Kanu. Mba Sañ oncloku afum a ɳalañ wəkə endededer nkən tadarəñ mə, itə tatəkə Yesu.»

5 Nte ɳane moloku maməkə mə kə ɳasətə kəgbət dəromun tewe ta Mariki Yesu.

6 Kə Pol endenjər ɳa waca, kə Amera Nəcəməpi ɳender ɳa, kə ɳayefə kəcəp cusu nce ɳantəcərə mə, ɳacdəñk ɳa moloku mətət mmə Kanu kənasom ɳa kədəñk mə.

7 Arkun akakə ɳancbəp wəco kə mərəñ.

8 Kə Pol embərə dəkətola Kanu da aSuyif, pəclok-lokə di kəbəknə disrə hañ yof maas, pəcgbəkələnə, pəcsep kəsəñje afum kəcərə mes ma dəbə da Kanu.

9 Mba ntə ayenki səbomp aləma ɳancfati kəlañ mə, ɳacfani dəpə da Mariki nnə kənay kəyi mə. Kə Pol əmbəle ɳa, k'elekənə acəpse a Yesu darəñ aləma, kə ɳawenñe kəsək, kə ɳançlok-lokərənə dəsək o dəsək nde dəkətəkse da Tirano.

10 Tatəkə tenawon meren mərəñ, kə təsoñje aSuyif kə aKresi añe ɳanayi atəf ɳa Asi mə kəne toluku ta Mariki.

Awut a Sefa

11 Kanu kəncsəñje waca wa Pol kəyə mes məwəy-wəy mmə menacuca kənəñk mə.

12 Tenasəñje pacbəcəsə acuy cəloto, kə pəyənə fə ti-ə kəpol nkə kəŋgbuñənə Pol mə, kə ayə ti-ə, docu

doncwur wəkayi, kə yəŋk yeləc yocwur sə wəkayi dəris.

13 Kə aSuyif aləma ɳaŋkəs-kəs mofo məlarəm, kə ɳatubucne Pol kəbeləs ka yəŋk yeləc nnə acuy ɳayı mə, ɳacloku: «Ilok'əm: Məwur wəcuy wəkawə tewe ta Yesu wəkə Pol encam mə.»

14 Wəloŋne wərəŋ wəka aSuyif wələma ənayi pacwe kə Sefa. Awut ən atəmp camət-mərəŋ ɳa ɳancyo məyə maməkə.

15 Mba kə ɳawak kəbeləs ɳəŋk ɳeləc-ə, ɳi ɳoloku ɳa: «Yesu, incəre kə. K'iŋnəpəl sə belbel fum nwə Pol ɳyəŋne mə, mba nəna, an' ɳəyəŋne-ə?»

16 Kə fum wəkə ɳəŋk ɳeləc ɳenayi mə əŋgbəpərnə ɳa kəyəfərənə, k'entam ɳa fəp k'ombopər-bopər atəmp aŋe, kə ɳayəksə fəp fəŋjan dis fos kə ɳasak kələ.

17 ASuyif kə aKresi aka dare da Efesi ɳancərə toluku tatəkə, kə kənesə kəyi ɳa fəp, kə ɳaleləs oŋ tewe ta Mariki Yesu.

18 Afum alarəm aŋe ɳanawose kəlaŋ Yesu mə, ɳancder ɳacceŋ fər ya afum fəp kiriŋ pəleç mpə ɳancyo mə.

19 Kə afum akə ɳanayəŋ dure mə, ɳanckərə səbuk səŋjan sa dure kə ɳancəf si fər ya afum fəp kiriŋ. Kəway ka səbuk sasəkə kənabəp məncəmbəl ma gbeti wul wəco kəcamət (50.000).

20 Ti disre kətam ka Mariki disre kə toluku ta Kanu təsamsər kə təsətə fənəntər.

Pəyamayama dare da Efesi

21 Ntə tencepər mə kə Pol olompəsnə kəkə dare da Yerusaləm pəccəpərənə təf ya Masedon kə Akaya. K'oloku: «K'iŋkəberə Yerusaləm-ə, mənə idekəsəməmən Rom.»

22 Kœ Pol osom Masedon amar ɔn mœrœj Timote kœ Erasto, mba kœ nkœn Pol eyi mataka mœlœma atœf ña Asi.

23 Tœm tatœkœ tœ pœyamayama pœpœj pœnayi Efesi teta dœpœ da kœlañ ka Mariki Yesu.

24 Wœgbœc wœlœma œnayi di, pacwe kœ Demeteri, pœctubucnœ kœlompœs ka wœlœ wa tœrœjka mpœ ancœ Artemi mœ. Agbœc a wœlœ wa gbeti wawœkœ ñancœtœnœ wi daka dœlarœm.

25 Kœ Demeteri oloñka agbœc kœ akœ ñancdinœ yœbœc yayœkœ mœ, k'oloku ña: «Arkun! Nœncœre ti belbel a yœbœc yayœ y'andinœ.

26 Mba nœnœjœk kœ nœne a nnœ Efesi kœbœp ka atœf ña Asi Pol pamœpœsœsœ kœsañœ afum alarœm kœlañ hanœ pœckafœli ña mœra kœloku a mœrœjka mmœ waca wa fum wolompœs mœ, bafœ canu cœ.

27 Moloku mamœkœ mœntam kœsañœ yœbœc yosu kœlece. Tœsañœ sœ teta kœlœ ka tœrœjka Artemi tœyœ sœ abœc. Afœde sœ pacloku a Artemi tœrœjka a kanu kœ, kanu kœran nkœ afum fœp ñañkor-koru nnœ atœf ña Asi, kœdoru kœrkœr mœ.»

28 Nœ afum ñane moloku mamœkœ mœ, kœ mœtelœ mœncepœrœr ña, kœ ñayœfœ kœkulœ-kulœ: «Artemi kanu ka Efesi kœyœnœ kœpœj!»

29 Kœ pœyamayama papœkœ posumpœ dare fœp, kœtœjœ disre kœ afum ñambœpsœnœ abœnœka ñañjan ñœpœj. Kœ ñalijœs asol a Pol Kayus kœ Aristarko, aïjœ ñanayœfœ Masedon mœ, kœ ñañkekœre.

30 Pol œnafañ kœkomœntœrœnœ afum fœr kiriñ, mba acœpsœ a Yesu darœj ñanawoseœnœ fe kœ ti.

31 Abœ alœma a atœf ña Asi, aïjœ ñanayœnœ anapa a Pol mœ, ñanasom afum nnœ eyi mœ ñaclœtsœnœ kœ a ta

pəkə dəndo abaŋka ɳaŋjan ɳəpəŋ de!

32 Kə pəyamayama poncop afum dacə, aŋe ɳackul-kulenę ntə, akə ɳackul-kulenę təkə. Afum alarəm ɳa dacə ɳanacərə fə ntə o ntə anabəpsənənə mə.

33 Kənay kanjkə dacə kə afum aləma ɳaləmər Alekṣandər, nwə aSuyif aləma ɳanacəŋəs kəkəlok-loku fər ya afum kiriŋ mə. Kə Alekṣandər ɛfək kəca, pəfanj kəlok-loku pəyacnə.

34 Mba ntə ɳanadenepəl a Alekṣandər wəSuyif ɔyənə mə, kə fəp fəyəfə kəkule-kule haŋ dec mərəŋ: «Artemi kanu ka Efesi kəyənə kəpəŋ!»

35 Kə wəbəs wələma wəka di ɛntam kətore-tore afum bəkəc pəcloku: «Arkun a Efesi, an'ətəcəre a dare da Efesi dətəmpər kəbum ka kələ kəpəŋ ka kanu kosu Artemi kə tərəŋka tən mpə pontor kəyəfə darenc mə-ɛ?»

36 Fum əfətam kəgbəkəl tatəkə, pəmar nəndə nəcəŋk ta nəbelkər kəyə ntə o ntə.

37 Ntə təsək mə, afum aŋe nəŋkərə mə ɳaləsər fə kələ kosu kəpəŋ, ɳaləməs fə sə kanu kosu Artemi.

38 Kə Demeteri kə awənc aŋa apaŋne ən yεbəc ɳayə kəbokənə teta fum-ɛ, dəkəboc kiti deyi kə aboc kiti ɳayi, dəndo pəmar ɳakə ɳabokənə!

39 Kə nəyə sə tobokənə tələma-ɛ, andekəlompəs ti pəmə təkə sariyə səloku ti mə nde aboc kiti ɳayloŋkane mə.

40 Nəkəmbərnə, bawo antam kəbonce su kəsəŋə pəyamayama pampe kəyi, teta mes mame men-cepər də məkə mə, bawo ali toloku səfətam kəsətə kəloku ntə təsəŋə afum kəbəpsənə tante mə.» Ntə wəbəs elip kəloku tatəkə mə, k'oloku nwə o nwə kəlukus nde ndərən.

20

Pol nde təfyə Macedon kə Kresi

¹ Ntə pəyamayama pəsak mə, kə Pol ewe acəpsə a Yesu darəŋ, k'əncəpəs ɳa bəkəc. Ntə elip kəlembərnə ɳa mə, k'əŋkə Masedon.

² Ntə əncepər atəf ɳajəkə mə, k'əncəpəs alanj bəkəc dəmoloku məlarəm, k'ender atəf ɳa Kresi.

³ K'eyi di yof maas. Təm ntə ənadefən kəyekti abela kəkə ka atəf ɳa Siri mə, k'asəŋə kə kəcəre a aSuyif ɳantəŋne kəyə kən pələc, k'əncəm-cəmnə kəluksərnə sə dəpə da atəf ɳa Masedon.

⁴ Afum aŋə ɳanacəmbər kə mə, ɳanayənə: Sopateri wan ka Purus wəka Bere, Aristarko kə Sekondu aka Tesaloni, Kayus wəka Dərbə, Timote, Tikiko, kə Tirofimo aka atəf ɳa Asi.

⁵ Afum akakə ɳanayı su kırıŋ kəkə, kə ɳajkə ɳakar su Torowas.

⁶ Kə səna ntə mataka ma kəsata ka cəcom cətəyə lebin məncepər mə, kə sələk abil dare da Filipi. Mata kəcamət disrə kə səmbəp ɳa dare da Torowas, nde sənacepərənə mata camət-mərəŋ mə.

Kəcepər kələpəs ka Paul dare da Torowas

⁷ Tataka təcəkə-cəkə ta tataka toluksər, kə səlonjkanə kətepi ka kəcom. Pol nwə pənamar kəkə dəckəsək mə eyi kəlok-lokər ɳa, k'əmbəlsə moloku haŋ cək-cək.

⁸ Səlampə səlarəm sənayı dəndo dukulə da darenc dadəkə sənalonjkanə mə.

⁹ Wətemp wələma pacwe kə Eyutik ənandə biŋkəli ba wunder kəronj təm tatəkə Pol onclok-loku mə. Kə mere məŋbəpərnə kə, k'əntəmpənə

kəyəfə dukulə dakəronj da maas. Añkəlek kə, tətəñne efi.

¹⁰ Kə Pol ontor, k'əñkə pəsipnə kə, k'elek kə dəwaca, k'oloku: «Ta pəyi nu yamayama. Eyi wəyen!»

¹¹ Nte Pol əmpə sə mə, k'entepi kəcom kəsəm, k'oncop sə moloku mən hañ dəsəka. Nte elip mə, k'əñkə.

¹² K'añkerə wətemp wəkakə pəyi wəyen, kə təyənə təçəpsə bəkəc təpən.

Marənt kəyəfə Torowas hañ Mileto

¹³ Səna, sənanuñkənə kəlek abil kəkə dare da Asəs nde Pol ənaloku a səndekəlek kə mə, bawo kəroru k'ənafan kəkə.

¹⁴ Nte ənabəp su Asəs mə, kə səlek kə kəkə ka Mitilən.

¹⁵ Nte səyəfə kəcali dəkəba dəndo mə, kə səmbərə dəckəsək Kiyo. Dəckəsək damərən kə səñgbuñenə Saməs, tataka ta maas kə səmbəp Mileto.

¹⁶ Pol ənafan kəcepər dare da Efesi takəronj ta əncəmbərəs di-ε, nte təñsəñə ta owon sə Asi mə. Yerusalem əncəlkər kəbəp, kə tentam kəyi-ε, a dəsək da kəsata ka tataka ta wəco kəcamət dəcbəp.

¹⁷ Təm nte ənayı Mileto mə, k'osom dare da Efesi kəkəwene kə abeki a kəlonkans ka alan aka di.

¹⁸ Nte əñander kəwe kən mə, kə Pol oluku əna nte: «Nəncəre fəp fonu təkə isumpər nu mə, kəlek dəsək dəcəkə-cəkə nde incəmbər kəcək atəf əna Asi mə.

¹⁹ Imbəcə Mariki kətore banca disrə, icbok, ictərə, bawo aSuyif əñancfan kəy'em pəlec.

²⁰ Tes o tes tentam kətesə nu iloku nu ti fər ya afum kirinj kəkə hañ dəwələ wonu disrə, ali tin iməñkər fə nu.

21 K'injəbinjər sə aSuyif kə aKresi kəsəkpər bəkəc
ηakafələ nnə Kanu kəyi mə, ηagbəkər kəlaŋ Mariki
mosu Yesu.

22 Ndəkəl oŋ Amera ɳa Kanu ɳesekət im,
Yerusalem iŋkə. Incəre fe ntə təŋkəbəp im di mə,

23 mənə Amera Necempi ɳa Kanu ɳoŋlok'im dare
o dare ntə: A kətərə k'inder, paber im dəbili.

24 Teta ina, mes ma ina darəŋ meyi, təfaŋ ta ina
təyənə kəkətənə kəsom nkə asom im mə, mes mmə
Mariki Yesu ollok'im kəyo mə fəp m'ifaŋ kəyo, ntə
təyənə kəmentər sede sa Kibaru Kətət kə kəmar ka
Kanu mə.

25 Ndəkəl oŋ intas, incəre a nəfəsənəŋk im, nəna
fəp aŋe inacepər kəcam dəbə da Kanu mə.

26 Ilip kəloku nu moloku fəp mmə Kanu kənasom
im kəloku nu teta kəyac konu mə. Kə nəntəyə oŋ
təkə inatəkəsə nu mə, te mi teyi fe sə ti,

27 bawo iloku nu məfanj ma Kanu fəp, ali tin
iməŋkər fe nu.

28 Nəkəmbərnə nənasərka kəbəp ka alan aŋe ɳayi
pəmə yəcəl nyə Amera Necempi ɳa Kanu ɳəsəŋ nu
kəkək mə. Nəkəmbərnə kəloŋkanə ka alan a Kanu,
mecir mən yati məsətənə ɳa.

29 Incəre a k'indekət-ε, afum alec ɳandetərəs
kəloŋkanə konu pəmə calma cəwəy-wəy nə
cəntəsak yəcəl mə.

30 K'incəre a aləma nəna dacə yati ɳandeyəfə
kəloku yem, ntə təŋsəŋe acəpsə alan ɳacəmə ɳa
darəŋ mə.

31 Nəde nəkəmbərnə, ta nəpəler a meren mmə
maas pibi kə dan isak fe kəloku nu dəməncər a
nəkəmbərnə!

32 Ndækəl oŋ isəŋ nu Kanu kə toloku ta kəŋaŋne kən. Toloku tatəkə təntam kəcəpəs nu bəkəc kə kəsəŋ nu kε, nəna aŋe ŋayənə afum ən mə.

33 Inafan fə pəsam, inafan fə kəma, inafan fə yamos ya fum.

34 Nəna yati nəncəre a waca wem wawə w'imbəcə kətən ka yeri yem kə ya afum aŋe iŋsole mə.

35 Imentər nu a kə məŋbəc tatəkə-ε, mənə nəmar atəyə fənəntər. Məccəm-cəmnə moloku ma Mariki Yesu, nkən nwə ənaloku: «Kəpoce kəncepər kəsətə.»

36 Ntə Pol elip kəloku moloku maməkə mə, k'encəp suwu kətola Kanu kə ŋa fəp faŋan.

37 Afum fəp kəbok disre ŋanəpsərnə Pol dəkilim ŋaccup kə,

38 nənəfər dənanaŋkanə kəyi ŋa ntə Pol ənaloku a ŋafəsənəŋk kə mə. Ntə telip mə, kə ŋancəmbər kə nde dəkətənta.

21

Pol əŋkə Yerusaləm

1 Ntə səmbəŋjərnə ŋa mə, kə səyekti abela kəkə ka Kəs. Dəckəsək kə səncepər sə hanj Rodu, kə səyefə dəndo kə səŋkə dare da Patara.

2 Ntə səmbəp di abil nŋe ŋenccali kəba kəkə ka ntende atf ŋa Fenisi mə, kə səmbəkə ŋi, kə səncali.

3 Sənadetəfərnə Sipər, kə səsak si kəca kəmeriya, kə səŋkə kəca ka atf ŋa Siri, kə səŋkə səpə dare da Tir nde pənamar abil ŋotore ca yəkə ŋenayə disre mə.

4 Ntə sənabəp di acəpsə a Yesu mə, kə səyi di mata camət-mərəŋ. Kəcəŋjəs ka Amera ŋa Kanu disre kə ŋaŋgbinjər Pol a ta pəpə Yerusaləm.

5 Ntə kiyi kosu dəndo kənalip mə, kə səŋkə. Kə alan fəp ɳancəmbər su, kəyəfə aran kəbəp awut haŋ kə səwur dare disre, kə səŋkə səcəp suwu dəndo dəgbəp kətola Kanu.

6 Ntə sənalembərnə ɳa mə, kə səmbəkə debil, kə ɳa ɳalukus ndaranjan.

7 Kə səna, kələpəs kosu kəkət kə səmbəkə dare da Tir kəkə ka dare da Pətolemay. Nde sənakə səyif awənc asu aŋa alan mə, kə səncepərənə di dəsək din.

8 Dəckəsək də sənayəfə di kəkə dare da Sesari. Dəndo sənabərə kələ ka Filip, wəcam ka toluku tətət, nwə ənayəne wəkin ka afum camət-mərəŋ aŋe anayək-yek Yerusaləm mə. Kə səncepərənə dəndo mata camət-mərəŋ.

9 Filip ənayə awut aran maŋkələ aŋe ɳanatəcərə arkun mə, aŋe ɳancəŋk moloku mmə Kanu kəncmar ɳa kəcam mə.

10 Ntə sənayı di mataka məlarəm mə, kə sayibə sələma səntor dare da Sesari kəyəfə ka atəf ɳa Yude, pacwe kə Akabus.

11 Ntə encder nnə səyi mə, k'elək bəlet ba Pol, k'oŋkotnə wəcək kə waca. K'oloku: «Nəcəŋkəl ntə Amera Necempi ɳa Kanu ɳoloku mə: Fum nwə əyə bəlet bambe mə, tante tə abə aSuyif aləma ɳandekot kə Yerusaləm, ɳaber kə atəyəne aSuyif dəwaca.»

12 Ntə səne toluku tatəkə kə afum akə ɳanayi su kəsək mə, kə səletseňe Pol ta pəpe Yerusaləm.

13 Mba kə Pol oluksə su: «Ta ake tə nəmbokə, nəsəŋ'em abəkəc kəlece-e? Iwose kəkot kem, iwose sə kəfi kem Yerusaləm teta tewe ta Mariki Yesu.»

14 Ntə anasəp kə antətam Pol dəmoloku mə, kə sənce kə. Kə səntola: «Kanu kəsəŋe təfaŋ ta Mariki

teyi!»

¹⁵ Nte səncepərenə mataka maməkə dare da Sesari mə kə səlompəsnə, kə səlek dəpə kəpə ka Yerusaləm.

¹⁶ Kə səsol kə acəpsə a Yesu aləma aŋe sənader kəyefə ka dare da Sesari mə. Kə ɳaŋkekərə su nda fum wələma nwe pənamar səyi ndərən mə, pacwe kə Manasəŋ. WəSipər ənayi, ənayəne wəcəpsə wəka Yesu darəŋ kəyefə nte pənawon mə.

Pol ndena Sak

¹⁷ Kəberə kosu Yerusaləm, kə awənc asu aŋa alaŋ ɳaselənə su pəbotu disre.

¹⁸ Dəckəsək kə səsol kə Pol, kə səŋkə ndena Sak. Kə abeki a kəloŋkanə ka alaŋ a Yerusaləm fəp ɳambəpsənə dəndo.

¹⁹ Kə Pol əfayne ɳa, k'eyefə kələmər ɳa tin tin tin mes fəp mme Kanu kənamar kə kəyə aSuyif dacə mə.

²⁰ Nte ɳalip kəcəŋkəl Pol mə, kə ɳayek-yekəs Kanu. Kə ɳaloku Pol: «Məməmən wənc kosu, afum asu wul wəlarəm ɳayəne alaŋ a Yesu kə ɳasumpərenə sa Sariyə waca mərəŋ.

²¹ Awa aSuyif aləma ɳacəm-cəmmə kəne a kətəkse kam disre a məloku aSuyif aŋe ɳayi afum acuru dacə mə a ɳasak sariyə sa Musa: Ta ɳakənc awut, ta ɳacəmə məyə mokur ma aSuyif darəŋ.

²² Cəke c'andeyə-ə? Bawo ɳaŋkəne a mənder nnə.

²³ Awa məyə təkə səndelok'əm mə. Səyə nnə arkun maŋkələ aŋe ɳanasəŋ Kanu temer mə.

²⁴ Məlek ɳa, nəkə kələ kərəŋ ka Kanu, məsəkəsnə kə ɳa. Kə məwose-ə, məlek kəwure pəsam pa kəway kəjan ka kəloŋnə, nte təŋsəŋe ɳafonne səbomp mə. Ti disre fəp fəndetam kəcərə a mes məkə asəŋe ɳa

kəcərə tetam mə fəp məyənə fə kance, a məna sə yati
məleləs teta sariye sa Musa.

25 Ntə təyənə ta atəyənə aSuyif aŋe ɳayənə alan
mə, sənəŋk a pəntesə kəcice ɳa reka kəboce ɳa
tənc: A ta ɳasəm səm nyə aloŋnənə mərəŋka mə, ta
ɳamun mecir, ta ɳasəm səm nyə antəfay mera mə,
ta ɳasumpər dalakə.»

26 Dəckəsək kə Pol əlek afum aŋe, kə ɳancop
kəsəkəsnə, k'embərə kələ kəpəŋ ka Kanu disre,
k'əŋkə pəbonc dəsək ndə kəsəkəsnə kəŋjan kəndelip
mə, kə dəsək ndə andelonənə nwə o nwə mə.

Kəsumpər ka Pol nde kələ kəpəŋ ka Kanu disre

27 Dəkələpəsər da mataka maməkə camət-mərəŋ,
ntə aSuyif aləma aŋe ɳayefə atəf ɳa Asi ɳanəŋk Pol
kələ kəpəŋ ka Kanu disre mə, kə ɳampənə bəkəc ya
afum fəp, kə ɳasumpər kə.

28 Nackulə-kule: «Arkun a Yisrayel, nəder nəmar
su! Wəkawə entəkse afum fəp kəfo o kəfo təkə
təntətesə afum asu, sariye sosu, kə nnə kəfo kaŋkə
mə! Ali aKresi əmbərsənə ɳa nnə kələ kəpəŋ ka
Kanu, k'eyik-yikəs kəfo kəsoku kaŋkə!»

29 ɳanabokənə ntə bawo təcəkə-cəkə ɳananəŋk Pol
kə Tirofimo wəka Efesi ɳasol dare disre, kə ɳancəm-
cəmənə a Pol ənaberse nə kələ kəpəŋ ka Kanu disre.

30 Kə dare məlməl deyi yamayama, kə afum
ɳayefə waca fəp kə ɳasumpər Pol, kə ɳalıŋəs kə
kəwurenə abəŋka ɳa kələ kəpəŋ ka Kanu disre,
k'ancaŋəs cumba katina.

31 Ntə ɳanayı kəsəp kədif kə mə, k'əŋkə paloku
wəbə wəsədar wəRom a pəyamayama peyi
Yerusaləm fəp.

32 Gbəncana babəkə kə wəbə wəsədar wəpəŋ nwə elek asədar kə abe ajan aləma kə ɳayəksə kəkə di. Nte aSuyif ɳanəŋk asədar aŋə kə abe ajan mə, kə ɳasak kəsut Pol.

33 Kə wəbə wəpəŋ wəsədar nwə əncəŋne, k'osumpər Pol, k'osom a pakote kə gbekce mərəŋ. K'eyif fum nwə ɔyəne mə, kə təkə ɔyə mə.

34 Kənay kaŋkə dacə, aləma ɳackule ntə, akə ɳackule təkə. Nte ənader pəyi oŋ ta eŋne tələm o tələm teta pəyamayama papəkə mə, kə wəbə oluku a pakekərə Pol dəkədirə da asədar.

35 Nte Pol əmbəp dəkusunjka mə, kə asədar ɳasipne kə, bawo ɳananesenə kə pəlec pəkə afum ɳanafəŋ kəyə kə mə.

36 Kənay ka afum kənacəmə Pol darəŋ, ɳackule: «Pamələk kə!»

Pol kəyacnə kən dəmoloku

37 Təm ntə anadekəfanj kə kəbərsenə dəkədirə da asədar mə, kə Pol eyif wəbə wəsədar cəKresi: «Aŋwos'em kəlok'əm tes tələma ba?» Kə wəbə eyif kə: «Məncərə kəcəp cəKresi ba?»

38 Bafə wəMisira məyəne, wəkə əntəp kəcsəŋe pəyamayama kəyi mə, məkərə adifət afum wul maŋkəle (4000) nde dətəgbərə ba?»

39 Kə Pol oluku: «Awoŋ! Ina, wəSuyif iyəne, dare da Tarəs atəf ɳa Silisi aŋkom im, fum wəka dare dərəŋ de! Intol'am, məwose ilok-lokər afum.»

40 Kə wəbə wəsədar owose kə ti. Kə Pol əmpə k'əncəmə dəkusunjka, k'efek afum kəca. Kə afum fəp ɳancaŋk, k'əncəpər ɳa cəEbre, kusu ka aSuyif aka di.

22

¹ «Awənc im aŋa, Abek'em aŋa!» Pol oncloku, «Nəcəŋkəl oŋ moloku mmə iyə məyacnəne mə.»

² Ntə ɳane pəccəpər ɳa kusu kəŋjan cəEbre mə, kə pənaŋkəne kəyə yeŋ.

K'oloku:

³ «WəSuyif iyəne, pakom im dare da Tarəs, atəf ɳa Silisi. Mba nnə dare dandə d'andusum im nnəna Kamaliyel nwə afum fəp ɳancəre mə. Nwə əntəks'em belbel sariyə sa atem asu mə, k'inasumpər sə teta Kanu belbel kə abəkəc fəp, pəmə tantə pəyi nəna sə məkə mə.

⁴ K'inatərəs afum aləma aŋe ɳanacəmə dəpə da Yesu dandə darəŋ mə haŋ kə ɳafi. K'injot aran kə arkun, k'imber ɳa dəbili.

⁵ Wəlonjəne wəpəŋ kə abeki a dətəf fəp ɳayəne atəŋne aka ti. Inasətər ɳa reka kəkenə afum em aka Damas, nde inckə kəkəsumpər alan akə ɳanayı di mə, ikəre ɳa fər ya abə kirinj nde Yerusalem pakəsut.

Pol ələm tecəmə tən dəpə dətət

⁶ Dəpə inayi iclətərnə Damas, dan peŋ, gbəncana babəkə, kə pəmot pəpəŋ pəyəfə darenc kə peŋkel im pəwaŋkəra.

⁷ K'intəmpənə dəntəf, k'ine dim ndə donclok'im: <Sol, Sol, ta ake tə məntərs'em-ε?>

⁸ K'iyif: <Mariki, məna an'əfə-ε?>

K'olok'im: <Ina, Yesu wəka Nasarət iyəne, nwə məna məyi kətərəs mə.›

⁹ Afum aŋe sənasol mə ɳananəŋk pəwaŋkəra papəkə belbel, mba ɳanane fə dim da nwə onclok-lokər im mə.

¹⁰ K'iyif kə: <Cəke cə pəmar iyə-ε, Mariki?>

Kə Mariki ollok'im: «Məyəfə, məkə dare da Damas, dəndo aŋkəlok'əm təkə pəmar əm kəyə mə fəp.

¹¹ Mba ntə pəwaŋkəra pa pəmot papəkə pənasəŋ'əm kətənəŋk mə, afum aksə sənasol mə ɳasumpər im kəca kə ɳankekər'əm hanj kə imbərə Damas.

¹² Mba fum wələma ənayi di pacwe kə Ananiyas, pəcəmə təfanj ta Kanu darəŋ pəmə təkə sariyə səloku ti mə. Nwə aSuyif aŋə ɳanandə di ɳanacərə dətət amerə mə.

¹³ Kə Ananiyas ender nnə iyi mə, k'əncəm'əm kəsək, k'olok'im: «Sol, wənc ım, məluksərnə sə kənəŋk.» Gbəncana babəkə k'inəŋk nkən Ananiyas.

¹⁴ Kə Ananiyas ollok'im: «Kanu ka atem asu kəsəŋ əm kəcərə ka təfanj tən, mənəŋk Wəlompu, məne sə dim dən,

¹⁵ bawo məndekəyənə kə sede fər ya afum fəp kirinj ta ntə mənəŋk kə ntə məne sə mə.

¹⁶ Ndəkəl oŋ ta ake tə məyi kəwone-ə? Məyəfə məyə pagbət əm dəromum teta Kanu, payak kiciya kam kəwe ka Mariki disre.»

Kəsom ka Pol decikəra

¹⁷ Ntə ilukus Yerusaləm mə, ictola nde kələ kəpəŋj ka Kanu, kə kənəŋk kənder im kəyəfə darenc.

¹⁸ Ti disre, k'inəŋk Mariki Yesu, nwə ənalok'im: «Məkufə məwur Yerusaləm, bawo ɳafədewosə kəne sede səkə məsumpər tetem mə.»

¹⁹ K'iloku kə: «Mariki, ɳancərə a inckə dəkətola Kanu da aSuyif, icsut, icbər afum dəbili aŋə ɳanalanj tetam mə.»

20 Ntə analoŋ mecir ma sede sam Etiyen mə, ina wəkawə yati inayi di, kə mes maŋan məmbət im. In'ənaməŋkə akakə ɻjanadif kə mə yati yamos.»

21 Mba kə Mariki olok'im: «Məkə! Pəbəle pə ina indesom əm, nde atøyənə aSuyif ɻjayi mə.»»

Pol kə wəbe wəsədar wəRom

22 Afum ɻjanacəŋkəl kə haŋ təm ntə ənaloku toloku tatəkə mə, mba ndəkəl on kə ɻampənə sim ɻacloku: «Pamələk kə! Ta pasak fum pəmə wəkawə pəyi doru.»

23 Kə ɻanjkule-kule, kə ɻanjbal suma səŋjan kə ɻaləm kəbof darenc.

24 Kə wəbe wəsədar wəRom osom asədar ən a pabersənə kə dəkədire daŋan. K'oloku a pasut Pol ntə təŋsənə pəloku-loku, pacərə te təkə əyə ntə təsənə afum kəkule-kule tetən mə.

25 Ntə anakot Pol kəkəsut kə mə, kə Pol eyif wəbe wəsədar wəkə ənayi di mə: «Awos'am kəsut wəkom wəRom nwə antəkiti mə ba?»

26 Ntə wəbe wəsədar nwə ene toloku tatəkə mə, k'əŋkə pəyif wəbe wəsədar wəpəŋ, pəcloku: «Cəke məndeyə-ə? Wəkom wəRom əfə.»

27 Kə wəbe wəpəŋ wəsədar wəRom ender k'eyif kə: «Məlok'im kance, wəkom wəRom məyənə ba?»

Kə Pol owose: «Ey.»

28 Kə wəbe wəpəŋ wəsədar wəRom nwə oluku sə: «Ina, pəsam pəlarəm p'isətənə kəyənə ka wəRom!»

Kə Pol oloku: «Ina, aŋkom em ti kəkomə dəm.»

29 Gbəncana babəkə, akə pənamar ɻasənə Pol kəlok-loku mə ɻambələ, kə wəbe wəsədar enesə, k'əncərə a wəkom wəRom yati nkən wəbe wəsədar əsənə k'aŋkot.

Pol nde fôr ya aboc kiti kiriñ

³⁰ Dækəsək wəbe wəka asədar nwə pəfañ kəcəre
tes təkə aSuyif akakə ɳambonce Pol mə, k'oloku
a pasikəli kə, k'oloku sə alonjne aroñ kə aboc
kiti aSuyif fəp kəlonjkané. Kə wəbe eñkere Pol
k'encəmbər kə fôr yanjan kiriñ.

23

Pol kəyacnə kən nde fôr ya aboc kiti kiriñ

¹ Pol pəgbətnə aboc kiti aSuyif aŋe, k'oloku: «Kə
ina, awənc im aŋa, amera ɳosoku pes ɳ'iñkətənə fôr
ya Kanu kiriñ han məkə.»

² Ananiyas wəlonjne wəpəŋ oluku akə ɳanayi Pol
kəsək mə a ɳafer kə kəca dəkanca.

³ Kə Pol oluku kə: «Kanu kəndesut əm, məyənə
pəmə damba dete ndə ancəm alom ɳefer mə!
Məndə nnə məckit im pəmə təkə sariyə səloku mə,
mba məcloku a pasut im, təkə sariyə səmənə mə!»

⁴ Afum akə ɳanayi di mə, ɳaloku: «Wəlonjne wəpəŋ
ka Kanu məyi sə kələməs ba?»

⁵ Kə Pol olukse ɳa: «Awənc im aŋa, incəre fe a nkən
ɔyənə wəlonjne wəpəŋ. Itə ancic dəYecicəs Yosoku
disre disre: <Pəmar fe mələməs wəkiriñ wəka afum
am.»

⁶ Nte tenayənə a alonjkané ɳanayi kəsək kin aSadisi
kə kəŋkə aFarisi mə. Kə Pol eyefə k'empənə dim
dəndo aboc kiti aSuyif ɳancyifət kə mə: «Awənc
im aŋa! Ina sə, wəFarisi iyənə, wan ka aFarisi!
K'ancəmbər im kəkiti-ε, kəlañ kem a afi ɳandeyefə
defi kəsəŋe ti!»

7 Ntə Pol oluku moloku maməkə mə, kə kəgbəkələnə kəyi aFarisi kə aSadisi dacə, kə kəgbəyənə kəyi.

8 Kə aSadisi əhaloku a kəyəfə defi kəyi fə, məlekə meyi fə, yəŋk kə arkifin yeyi fə. AFarisi kəca kəňjan, əanalaj a maməkə fəp meyi doru.

9 Kə sim səmpər haŋ, kə atəksə sariyə kəca ka aFarisi əyəfə kə əambupərə pəpəŋ, əacloku: «Sənəŋk fə ntə o ntə təlec nnə fum wəkawə eyi mə! Ancərə fə: Tələma əyəŋk, kə pəyənə fə ti-ə, məlekə molok-lokər kə.»

10 Ntə kəgbəkələnə kəncəŋnə oŋ kəcəŋnə dəm kiriŋ mə, kə wəbə wəsədar wəpəŋ enesə a ta əjawatəri-watəri Pol, k'oluku asədar a əjator əjakə əhalək Pol əhalukse kə nde asədar əndirə mə.

11 Dəckəsək pibi kə Mariki ender Pol kənəŋk disrə, k'oluku: «Məbəknə! Təkə mənayən'em sede fər ya aboc kiti nde Yerusaləm mə, mənə məkə sə məyən'em si Rom.»

Kəsek kədifka Pol

12 Ntə dec dəsək mə, k'aSuyif aləma əjasek kədif Pol, kə əjantəŋnə kəsəŋnə temer kətədi yeri, kətəmun haŋ əaclip ti.

13 Afum aŋe əjanasek kədif Pol kənkə mə, əjanckə haŋ əjacepər afum wəco maŋkələ.

14 Kə əyəŋkə əjabəp alonjnə apəŋ kə abeki a dətəf kəkələku əha: «Səsəŋnə temer kətədi peri ta səntalip kədif Pol-ə.

15 Nəna oŋ ndəkəl kəbəp ka aboc kiti aSuyif, nəkə ənatola wəbə wəsədar pəkerə nu Pol pəmə ntə nəŋfanj kəməmən tetən belbel mə. Səna səncəmə səckar kədif kən ta əntabəp nu-ə.»

16 Ntə wan ka wəkirə ka Pol ene pacloku toloku ta kəcəpe kə towul pədife pən mə, k'əŋkə nde asədar əndire mə, k'emberə k'oloku ti Pol.

17 Kə Pol ewe wəsədar wəpərə wələma k'oloku kə: «Məsolə wətemp nwə məkenə kə wəbe wəsədar wəRom, bawo əfan kəsənə kə kəcəre toloku tələma.»

18 Kə wəsədar wəkakə elək kə, kə əŋjkə ndena wəbe wəsədar wəRom.

K'oloku kə: «Kelmani Pol ew'em k'olok'im a ikər'am wətemp wəkawə, a əfan kəsən'am kəcəre toloku tələm.»

19 Kə wəbe wəsədar wəRom osumpər kə kəca kə əŋawurne kəsək. K'eyif kə: «Ake toloku tə məyə ntə məfan kəlok'im mə-e?»

20 Kə wətemp nwə oluku: «ASuyif aləma əntəŋne a əŋawer əm alna Pol mətorene əja kə ndena aboc kitı aSuyif, pəmə ntə əŋfan kəyifət kə ənaməmən tetən belbel mə.

21 Mba məsep ta əntam əm dəmoloku de! Bawo afum wəco maŋkələ kə tələm əja dacə əŋayi kəcəpe Pol towul pədife pən. Ənasənə temer kətədi yeri, kətəmun ta əntanim kə-e. Təm tantə ənalip kəlompəsnə. Kəwose kam gbəcərəm kə əŋayi kəkar.»

22 Kə wəbe wəsədar wəRom eməŋkəs wətemp nwə a ta pələmər sə nwə o nwə toloku tatəkə oluku kə mə, k'əsak kə, k'əŋkə.

Pol nde fər ya wəbe Felikəs kiriŋ

23 Kə wəbe wəsədar wəRom ewe asədar ən apəŋ mərəŋ, k'oloku əja: «Nəlek asədar masar mərəŋ (200), ayəksənə fəles wəco camət-mərəŋ, kə atəmpər mbəncəran masar mərəŋ (200), ənalompəsnə kəkə ka Sesari pibi-ana.

24 Nəlompəs sə fələs, ntə təñsəñə pakenə wəbəs Felikəs Pol pəyi wəyən mə.»

25 Kə wəbəs wəsədar wəRom encicə Filikəs areka nñəs əñənaloku ntə mə:

26 «Ina, Kolodu Lisiyas, incic'am areka əjañə məna wəbəs kem Felikəs, icyif əm.

27 Wərkun wəkawə, aSuyif aləma əjalək kə əjackə kənim. Mba alok'im a wəkom wəRom əfə, it'əsəñ em kəder kə asədar em kəbañər əja kə.

28 Ntə ifañ kəcərə tes ntə amboncə kə mə, k'intoreñə kə nde aboc kitı aSuyif əjayi mə.

29 K'inəñk, k'amboncə kə tes-ə, kəgbəkəlenə kə nkə kəñkotərenə sariye səñjan mə, mba ali tes ələsər fe ntə pəmar padife kə, kə pəyəñə fe ti-ə, paber kə dəbili mə.

30 Ntə alok'im kəsek kədif ka wərkun wəkawə oj mə, itə iñken'am kə katəna. K'ilokənə aboncə ən tes, əjakə əjabokənə tetən nnə məna məyi mə. Dənda əfə ləñtañ.»

31 K'asədar əjayə pəmə tatəkə wəbəs kəñjan ənasom əja mə. Kə əjalək Pol kə əjañkekərə kə pibi disrə hañ Antipatiri.

32 Dəçkəsək kə asədar aləma əjaluksərnə nde əñandire mə, kə əjasak ayəksənə fələs əjakekərə kə.

33 Ntə əjamberə Sesari mə, kə əjasəñ areka əjañəkə Felikəs wəbəs ka dətəf, kə əjamentər kə Pol.

34 Ntə wəbəs ka dətəf elip kəkarəñ areka nñə mə, k'eyif Pol wəka atəf əjere məyəñə-ə. Ntə ene a wəka Silisi əyəñə mə,

35 kə wəbəs Felikəs oluku: «Indecəñkəl əm kə aboncə am tes əjandeder-ə.» K'osom a pacəñər Pol

nde bili bəkə bənayi nde abanqa ɳa wəbə Herodu mə.

24

Amboncə Pol mes

¹ Nte mata kəcamət mencepər mə, kə wəlonjne wəpəŋ Ananiyas ontor kə abeki a dətəf aləma kə wəgbəkələnə wəkin pacwe kə Tərtulu. Kə ɳaŋkə ɳabokənə nno wəbə wəka dətəf eyi mə teta Pol.

² Kə wəbə ka dətəf osom k'awe Pol, kə Tərtulu oncop moloku mən ntə: «Wəbə, mən'əsəŋə nte səyinə bəkəc yoforu mə. Kəkətənə dəbə kam kətət, kə kəsəkpər ka mes mələma teta atəf ɳosu ɳaŋə, bawo mənayay ɳi ntə tender mə.

³ Wəbə Felikəs wəleləs kosu, səŋsətə pətət papəkə təm fəp kə mofo fəp. Sənyek-yekəs'am ti.

⁴ Mba ntə intəfan kəlekər əm təm təlarəm mə, it'intolan'am kəcəŋkəl su abəkəc ɳətət disre təm tepic.

⁵ Səŋkəkcə a fum wəkawə wəberəs afum dacə ɔyənə, nkən əŋsəŋə aSuyif fəp kəgbəkələnə doru mofo fəp. Wəkirin wəka kəgba ka afum a Nasaret ɔyənə.

⁶⁻⁷ Enafan yati kəyik-yikəs kələ kəpəŋ ka Kanu, itə sənasumpərə kə.

⁸ Məna Wəbə məntam kəyifət kə, məten kəcərə kə pəyənə a təkə səmboncə kə mə kance kə-e.»

⁹ Kə aSuyif aŋə ɳanayi di mə, ɳambəŋə Tərtulu, kəcələku: «Itə teyi yati!»

Pol fər ya Felikəs kirinj

¹⁰ Nte wəbə ka dətəf efək Pol kəca a pəlok-loku mə, kə Pol oluku ntə: «Wəbə, incərə a meren məlarəm

mə məyi atəf ɳaŋe məckiti. Kəlaŋ kaŋkə disre k'indelokən'am kəyac kem.

11 Tentacepər fe mata wəco kə mərəŋ ntə impə dare da Yerusaləm kəkəkor-koru Kanu, məntam ti kəyifət.

12 Ambəp f'em kələ kəpəŋ ka Kanu, ambəp f'em dəkətola Kanu da aSuyif, ambəp f'em dare disre səcgbəkələnə kə afum, kə pəyənə fe ti-ε, icgbiŋər afum kəyefərenə.

13 Nəfətam sə kəcməntər əm kance ka tes təkə ɳambonc em mə.

14 Kance intam kəwose nno fər yam kirin a Kanu ka atem em k'iŋkor-koru, k'incəmə dəpə da Kanu darəŋ nde ɳa ɳancəm-cəmne a yem yə mə. Mba ina ilan ntə o ntə ancic dəYecicəs Yosoku Tawureta Musa kə Sayibə mə.

15 İngbəkər teta Kanu tələma amera, ntə ɳa abonc'em mes ɳa sə ɳaŋgbəkər mera mə: It'əyənə a Kanu kəndeyekti afi, alompu kə atəlomp.

16 It'əsəŋe ntə ina sə iŋsep təm fəp kəkətənə amera ɳətət fər ya Kanu kə afum kirin mə.

17 Ntə meren məlarəm məncepər mə, k'inder nno Yerusaləm kədemar afum em, k'iləŋne sə Kanu.

18 Kə ɳaŋkə ɳabəp im icsəkəsne kələ kəpəŋ ka Kanu disre, bafə afum ɳaləŋkanə di, bafə pacgbəkələnə de.

19 Mənə aSuyif a atəf ɳa Asi aləma akə ɳanayi di mə, ɳa ɳə pəmar kəder nno məyi mə ɳacbonc'em mes, kə pəyənə a ɳantəmpər em mi-ε.

20 Kə pəyənə fe ti-ε, afum akaŋe ɳaloku tes təlec ntə aboc kitı aSuyif ɳananəŋk im ntə ɳanakit'im mə.

21 Mənə pəyənə toluku təkə inaloke dim dəpəŋ,

icəmə ḥa dacə mə de: «Teta kədeyəfə defi nkə ilanj mə, it'ancəmbər'em məkə kiti nnə fər yam kirin!»

²² Tənabəp paloku Felikəs belbel mes ma dəpə da Mariki Yesu, k'olukəsə kiti dəsək dələma, pəcəloku: «Kə wəbə wəsədar wəRom Lisiyas endeder-ə, indəməmən tes tonu.»

²³ Kə wəbə ka dətəf oluku wəsədar a pəcañər kə, mba ta pəkot kə, ta pəmənə sə afum ən kəmar kə mes mələma.

Polfər ya Felikəs kə Durusil kirin

²⁴ Nte mataka mələma məncepər mə, Felikəs əjasol kə wəran kən, Durusil, wəSuyif ənayi, kə ənander, kə əjasom pakəwene ḥa Pol. Kə əncəñkəl kə kəloku ka kəlaç kən Yesu Krist.

²⁵ Mba nte Pol ənatəfərnənə moloku mən teta pələompu, teta kəsumpərnə, kə kiti nkə kəndəder mə, kə kənesə kəyi Felikəs. K'oloku Pol: «Pəntəñənə məkə tantə. Məkə kəresna. K'indəsətə tem-ə, indəsəw'am.»

²⁶ Felikəs ənafətəma a Pol əŋkəsən kə pəsam. It'oncsoməsə tem fəp, pakəwene kə Pol ənaloku-loku.

²⁷ Kə əayı ti disre haŋ kə meren mərəŋ məncepər, k'asəkpər Felikəs dəbə, k'andəs Pərsiyus Fəstus. Mba nte Felikəs ənafən kəbətəs abə aSuyif mera mə, k'əsak Pol dəbili.

25

Awe Polfər ya wəbə wəka təfyə Rom fəp kirin

¹ Kədəs ka Fəstus dəcəm da dəbə tataka ta maas, k'eyəfə dare da Sesari kəkə ka Yerusaləm.

² Alojne apəŋ kə afum alel a dətəf aSuyif ənəŋkə ənabokənə nnə eyi mə, teta Pol.

3 Kə ηanjbəc ηactola Festus kəmar kəñjan pakərə Pol Yerusaləm, mba kə ηalompəs towul mpə ηantam kədife Pol dəpə mə.

4 Kə Festus oluku ɳa a ancañər Pol dare da Sesari, a nkən yati pəmar pəkə di mata maməkə.

5 K'endeñər, «Afum acərə kəlok-loku aŋe ɳayi nu dacə mə, ɳasol kə ina, səkə. Kə fum wəkawə ənaləsər tes-ε, ɳakə ɳaləm kəbokəne kəñjan dəndo.»

6 Festus ənacepərənə fe mata camət-maas, kə pəyənə fe ti-ε mata wəco Yerusaləm, k'olukus dare da Sesari. Dəckəsək k'ende dəñkiti, k'osom a pakərə Pol.

7 Ntə Pol ender mə, kə aSuyif aŋe ɳanator Yerusaləm mə ɳaŋkel kə, kə ɳamboncə kə mes məpəŋ məlarəm, mme ɳanatətam kəsəkəs mə.

8 Pol oncloku kəyacnə kən: «Ali tes iləsər fe! Inciya fe sariyə sa aSuyif, inciya fe kələ kəpəŋ ka Kanu, inciya fe Sesar.»

9 Festus, nwə ənafəŋ kəbətəs aSuyif mera mə, eyif Pol: «Məfəŋ kəpə Yerusaləm pakəkit'əm di fər yem kirinj ba?»

10 Kə Pol oluku: «Fər ya dəñkiti da Sesar y'incəmə kirinj tante, difə pəmar pakit'im. Ali tes iləsərə fe aSuyif, pəmə tatəkə məna yati məncərə ti mə.

11 Kə pəyənə a inciya, kə pəyənə a iygə ntə o ntə pəmar padif'əm mə-ε, ifətola a paŋaŋnen'əm. Mba kə pəyənə a mes mame ambonc'əm məyənə fe kance-ε, pəmar fe nwə o nwə pəsoŋ im ɳa. Intola ti wəbe wəka təf ya Rom fəp pəkit'im.»

12 Awa Festus, ntə ɳalip kəməmən mes mme kə amar ən mə, k'oloku: «Ntə məloku a Sesar məfəŋ a pəkit'əm mə, kəkə kə mənder Rom pəkəkit'əm.»

Polfər ya Akripa kə Bernis kiriŋ

13 Ntə mataka mələm məncepər mə, wəbəc Akripa kə wəkire kən Bernis ɳander dare da Sesari, kədeyif Festus.

14 Ntə ɳawak di kəwon mə, kə Festus ələmər wəbəc nwə teta Pol, pəcloku: «Felikəs ənasak fum wələma dəbili.

15 Ntə inakə Yerusaləm mə, alonjəne apəŋ kə abeki a dətəf aSuyif ɳanabokəne tetən, ɳactola kədif kən.

16 K'iloku ɳa a aRom ɳafəsəŋ fum kədif ta wəkayi ɳantatefərəne kə abonce ən mes-ε, pəyacnə moloku məkə ambonce kə mə.

17 It'əsəŋə nte ɳatəwon kəderəne nnə mə. Dəckəsək, k'ində dəŋkiti, k'isom a pakərə fum wəkakə.

18 Ntə abonce ən mes ɳander mə, ali tes ɳambonce fə kə nte inafətəne kə mə.

19 Nəŋgbəkələne kəgbəkələne dəm teta dinə danən, kə teta Yesu wələma, nwə efi mə, mba kə Pol nkən oluku a eyi wəyən.

20 Kə ina, ntə intəcərə ntə indeloku teta mes ma dinə danən mə, k'iyif Pol, kə pəyənə oŋwose kəkə Yerusaləm pakəkiti kə dəndo-ε.

21 Mba Pol ontola ntə əfan mə: A wəbəc kosu wəlel pəkiti kə, it'əsəŋə ntə iloku a pacəŋər kə hanj ictam kəkenə kə Sesar wəbəc wəka təf ya Rom fəp.»

22 Kə Akripa oluku Festus: «Ina sə, ifan kəcəŋkəl fum wəkawə.» Kə Festus oluku: «Alna məncəŋkəl kə.»

23 Dəckəsək Akripa kə wəkire kən Bernis ɳanderəne asos ɳayesnə, kə ɳambərə nde dukulə dəkə aŋkiti mə, kə abə apəŋ asədar aRom, kə afum alel a dare. Kə Festus osom k'aŋkərə Pol.

24 Awa kə Festus oluku: «Wəbəc Akripa, kə nəna fəp fonu aŋe nəyi su dacə mə, nənəŋk fum wəkawə, tetən tə aSuyif alarəm akaŋe ŋambokənə nnə iyi mə. Kəyəfə Yerusaləm haŋ nnə, ŋackule-kule a pəmar fə pəyi doru.

25 Kə ina, inəŋk fə nte o nte pəmar a padife kə mə. Mba nte nkən wəsərka ontola a wəbə kosu wəlel pəkiti kə mə, it'incəm-cəmnə kədekenə kə Pol wəkawə.

26 Nte intəyə nte o nte tosoku tecice wəbə kosu wəlel teta fum wəkawə mə, it'iŋkerənə kə fər yonu kirinj, pənaŋkanə məna wəbə Akripa, nəyifət kə nte təŋsənə isətə təkə indecic mə.

27 Bawo, pəwuren'em kəyi samnə, kəsəŋ kelmani packekərə Rom ta məsəkəs kəcic mes məkə ambonce kə mə-ε.»

26

Pol kəyacnə kən nnə Akripa eyi mə

1 Kə Akripa oluku Pol: «Awos'am kəloku-loku tetam.»

Kə Pol ondot kəca kəlek moloku kəyacnə.

2 «Pəmbət im, Wəbə Akripa, kənəŋknə məkə ideyacnə nnə məyi mə mes mmə aSuyif aləma ŋambonc em mə.

3 Məncərə belbel mes mokur aŋa ma aSuyif kə kəgbəkələnə ka mi. Ilətsən'am məcəŋkəl im belbel.

4 A Suyif fəp ŋancərə nte tenayənə teyi tem kəyəfə dowut dem mə, dəkəcop nte inayi afum em dacə Yerusaləm mə.

5 Nancər'em kəyəfə nte pənawon mə, ŋantam sə kəbonc ti, bawo fər yanjan yati ŋanatənənə mes kə məyo ma doru dem fəp, a cəFarisi c'inayi, kəgba ka afum akə ŋananaŋkanə kəyenj mes dinə dosu mə.

6 Məkə ayi kəkit'im, bawo iŋgbəkər amera temer ntə Kanu kənasəŋj atem asu mə.

7 Cusuŋka cosu ncə wəco kə mərəŋ cəŋsali təm fəp, danj kə pibi, ŋayə amera kəsətə ka kəleke temer kaŋkə. Wəbe, teta kəgbəkər amera kaŋkə kə aSuyif ŋambonc em mes.

8 Teta ake tə nəntəfanjə kəlaŋ a Kanu kəŋsəŋjə fum kəfətə dədefi-ε?

9 Ina wəkawə yati, inacəm-cəmne kəsiməs kə tewe ta Yesu wəNasaret səpə fəp.

10 It'inayə Yerusaləm, ina wəkawə yati inaber afum acempi alarəm dəbili kətam disre nkə abə a alonjne ŋanasəŋ im mə. Ntə ŋancloku kədif kəŋjan mə, ina sə incwose ti.

11 Inckə dəwələ wa dəkətola Kanu da aSuyif fəp, ictərəs alanj, incgbəc ŋa kələməs tewe ta Yesu. Pəctəl'em nnə ŋayi mə, incbeləs ŋa haŋ sədare səcuru.»

Pol ələm kəkafələ kən amera

12 «Ti tənasəŋjə dəsək ndə indekə dare da Damas mə, kətam kə kəsom ka abə a alonjne apəŋ.

13 Daŋ dəcfanj kəbəp, Wəbe Akripa, k'inəŋk dəndo dəpə pəwaŋkəra mpe pənakel im kə afum akə sənasol mə. Pəmot mpe pənayefə dəkəm mə, poc-mot pətas dec.

14 Kə səntəmpenə fəp fosu dəntəf, k'ine dim do-clok'im cəEbre: «Sol, Sol, ta ake tə məntərəs em-ε? Ta ake tə məmbərə pəmə wana cəŋgbangban ca mariki mam dəntəf-ε.»

15 K'iyyif: «Mariki, an'əfə-ε?»

K'oluks'em: «In'əfə Yesu, nwə məna məyi kətərəs mə.

16 Mba məyεfε məcəmε wεcək wam kəroŋ. Məcərε tes ntε təsəŋ'εm kəwurər əm mə: Iyek-yek əm kəyənε ka wəbəcε kem, məyənε sə wətəŋnε mes məkə mənəŋk nnə iyi mə kə məkə indesəwurər əm mə.

17 Indebəŋ əm afum am akaŋe dəwaca kə atəyənε aSuyif nda aŋe indesom əm mə,

18 kəkəmepi ɳa fər. Ntε təŋsəŋe ɳawur dəkəbump ɳatəfərnε pəwaŋkəra, ɳawur kətam ka Sentani ɳayi kətam ka Kanu disrε mə. Kə ɳalaŋ im-ε, ɳandesətə kəŋjaŋnε ka kiciya kəŋjan, ɳasətə dəkəcəmε afum dacə aŋe ɳayənε aka Kanu mə.»»

Pol oluku yεbəc yən

19 «Ti disrε, Wəbə Akripa, iyenkər fe kənəŋk nkε kəŋjεfε darenc mə domp.

20 Mba inacam kəresna nnə afum aka Damas kə aka Yerusaləm, kəbəp ka afum aka atəf ɳa Yude fəp haŋ atəyənε aSuyif. Iloku ɳa kəsəkpər bəkəc ɳakafələ nnə Kanu kəyi mə, ɳayo məyo mətət mmə meŋmentər kəsəkpər kəŋjan bəkəc mə.

21 Tante tənasəŋe kə aSuyif ɳasumpər im nde kələ kərəŋ ka Kanu disrε, ɳacfaŋ kədif im.

22 Mba kəbum ka Kanu kəsəŋ'εm kəyi doru haŋ məkə, iyənε sede sən nnə awut kə abeki ɳayi mə. Ifəloku ntε o ntε sayibə kə Musa ɳanatəloku mə,

23 kəcərε a Krist endekəkərε pəcuca, k'əyənε wəyεfε wəcəkə-cəkə defi-ε, nkən endecam teta pəwaŋkəra nnə aSuyif kə atəyənε aSuyif ɳayi mə.»

Pol kəfəŋ kən kəsəŋe Akripa kəlaŋ

24 Ntε Pol oncloku moloku mən məyacnənε mə, kə Festus oŋkulərnε: «Pol cəpə mətamnε fe? Kətəkəs kam kəlarəm kəsəŋ'am kətətamnε.»

25 Kə Pol oluku: «Daka o daka dəyə f'em. Intamnə keñ, Wəbe kem wəlel, Fəstus! Moloku ma kance kə molompu m'iyi kəluku.

26 Wəbe əncərə maməkə fəp, it'iñloke mi kəlañ disre fər yən kirinj. Incərə a məncərə mes maməkə fəp, bawo mənacepər fər ya afum kirinj.

27 Wəbe Akripa, məlañ sayibə ba? Incərə belbel a məlañ ɳa!»

28 Kə Akripa oluku Pol: «Kə məsep kəberənə pəpic-ə, məñsəñ'em kəyənə wəlañ Krist.»

29 Kə Pol oluku: «Təyənə a ndəkəl kə pəyənə fe ti-ə, tekirinj, intola kə Kanu kəwose-ə, kəyəfə məna hañ akə ɳayi kəcəñkəl im məkə mə, nəyi pəmə ina, mba ta gbekce yayə yeyi ti de.»

30 Awa wəbe ka atəf, wəbe ka sədare səlarəm, Bernis, kəbəp ka afum akə ɳanandə kə ɳa mə fəp ɳayəfə.

31 Nte ɳancwur mə ɳaclokenə: «Fum wəkawə ɔyə fe ntə o ntə pəmar padifə kə, kə pəyənə fe ti-ə pəbər kə dəbili mə.»

32 Kə Akripa nkən oluku Fəstus: «K'antam kəsak fum wəkawə pətə-yənə fo ewe wəbe wəka Rom-ə.»

27

Añkekərə Pol Rom

1 Nte antəñnə onj a səbekə debil kəkə ka atəf ɳa Itali mə, k'asəñ Pol kə afum aləma akə ɳanayi dəbili mə wəsədar wərəñ wələma nwə ancwe Yuliyus mə. Wəbum ka wəbe wəka Rom ənayənə, k'asom kə kəkəkəs ɳa.

2 Kə səmbəkə dəbil kəyəfə ka dare da Adaramit kəkə ka cəgbəp ca Asi kə səŋkə səpə. Aristarko wəMasedon wəka dare da Təsaloni ənayi su dacə.

3 Dəckəsək kə səmbərə Sidən. Yuliyus nwe əncyo Pol mes mətət mə, owose kə kəkə ndena anapa ən kəkətenər ɳa kəmar kələma.

4 Ntə səyəfə dəndo mə, kə səsumpər kəca ka Sipər bawo səncgbofnə afef.

5 Ntə səncali kəba nkə mənc mənsut təf ya Silisi kə Panjfilı mə, kə səŋkə sətor dare da Mira, atəf ɳa Lisi.

6 Dəndo kə wəbe wəsədar əsətə dəndo abil nijə ɳanakəyəfə dare da Aleksandər kəkə ka Itali mə, k'embək su ɳi disre.

7 Mataka məlarəm disre səckət məten dəkəba. Pəcuca disre pə sənadebəp Sinidi, mba ntə afef ɳenatəwose su kəkə pəbələ mə, kə səsumpər agbəp ɳa atəf ɳa Kret, kə səncepər Salmən.

8 Kə səŋgbofnə dobo dadəkə pəcuca disre, kə səŋkə səbəp kəfo kaňkə aňwe «Cətənta Cətət,» ta pəmbələne di kə dare da Laseya-ə.

9 Ntə tem təlarəm tənccepər, akə kəkətenə abil kəncyo kəyə dəm wəywəy mə, kə mata ma kəsuŋ məncepər-ə. Kə Pol enjbinər ɳa:

10 «Anapa, inəňk a kəkət kosu kaňkə kəyə wəywəy. Abil kə yecaməs yəkə yeyi ɳi disre mə yendeləcə, səna aňe səyi ɳi disre mə yati sətərə.»

11 Mba wəbe wəsədar pələn wəgbək abil kə wəka ɳi, ta ewe moloku ma Pol daka-ə.

12 Ntə tendenjärne ti mə, kətənta kənatesə fə kəcəpərenə dərən. Kə ayi a abil ɳanəkə disre alarəm ɳaloku kəyəfə ka di ɳabelər Fenik, kətənta ka Kret nkə kəňkəňkənə afef ɳedərən mə.

Afef ηəpəŋ ηosut dəkəba

13 Kə afef ηepic ηeyefc kəwur kəca kətət, kə ηancəm-cəmne a ηantam kəyə təfanj tañan. Kə ηayekti abela ηañan kə ηasolne dobo da Kret, ηagbəpənə di.

14 Pəwon fe kə afef ηəpəŋ ηəkə ancwe «Erakiləŋ» mə ηowur kəyefə ka mərə ma dare.

15 Kə afef ηañəkə ηeyefə kəcərnənə abil ta antam sə kəcəmə afef ηañəkə kirin-ε, kə səsaknə kə ηeñkekərə su nde ηenafanj mə.

16 Səyi kəcepər mokuru məfət mələma tantəf, mmə ancwe Koda mə, kə səntam pəcuca disre kəcəmbərəs abil.

17 Ntə səlinjərnə ɳi mə, kə aŋe ɳayi kəbəc abil disre mə ɳaŋkotə ɳi bənda yəkə yənayənə yəməñkərnə mə, ɳacnesə kəkəloŋə agbəp ɳa atəf ɳa Siriti, bawo kərərə ka asənc kənayi di. Kə ɳaŋgbal aŋka, mba afef ɳosole ɳa.

18 Ntə afef ɳenanaŋkanə kəyikəc su mə, dəckəsək kə ɳaŋgbaləs yəcaməs yələma dəkəba.

19 Tataka ta maas, kə abəc a debil ɳasumpər gbalanji ba abil dəwaca kə ɳaŋgbal bi dəkəba.

20 Mataka məlarəm disre dec kə cəs yoncwur fe, afef ɳecbek oŋ kəbək dəm, təlpəs kə səwure mera kəyi sə doru.

21 Nanadi fe yeri kəyefə ntə pənawon mə. Itə kə Pol eyefə k'əncəmə ɳa dacə, k'oloku: «Anapa, pəcyənə a nənacəñkəl im ta nəyefə Kret nəyekti abela-ε, kə nəmbumnenə pəcuy pampə pəsətə su, kə ca nyə yəsələr su mə.

22 Mba ndəkəl oŋ, intola a ancəpəs nu bəkəc, bawo ali fum əfəfi nu dacə, mənə abil ɳendeləcə.

23 Itə nnə pibi məleke mələma ma Kanu nkə iyənə wəkən kə nkə iñkor-koru mə, mowurərn'em.

24 Kə molok'im: «Ta mənəsə, Pol! Mənə məcəmə fər ya wəbə ka təf ya Rom fəp kiriŋ, tetam tə Kanu kəsakə akaŋe nəyi abil ɳancə disre mə fəp kəyi doru.»

25 Nəcəpəsnə bəkəc arkun, bawo ilanj təkə Kanu kəlokun'em mə tendeyi.

26 Mba mənə pakəloŋe mokuru mələma.»

27 Pibi pa wəco kə maŋkələ p'anakə pafecərənə su kəba ka Adiriya. Pibi dacə kə akətənə abil ɳancərə a alətərnə antəf ɳowosu.

28 Kə ɳantore paka pelel pakotər pi kəbənda, kə ɳanəŋk a putukum pəmbəp metər wəco maas kə camət-tin. Kə ɳancəŋne kiriŋ kə ɳawak sə, kə ɳanəŋk a pətukum pəmbəp metər wəco mərəŋ kə camət-mərəŋ.

29 Nte ɳanesənə abil kəcaŋərənə masar mə, itə ɳanagbale aŋka maŋkələ tadarəŋ, kə ɳandə ɳackar pəwaŋkəra, mba pəcwon ɳa.

30 Mba ntə abəc a debil ɳanafaŋ kəyeksər abil mə, kə ɳantore agbaŋkə, ɳacloku a ɳakə ɳagbal aŋka tekiriŋ ta abil.

31 Kə Pol oluku wəbə wəsədar kə asədar, «Kə afum akaŋe ɳantəyi debil-ə, nəfətam kəyi doru.»

32 Kə asədar ɳancopu bənda ya agbaŋkə, kə ɳasak ɳi kə ɳentəmpənə.

33 Nayi kəkar dec kəsək, kə Pol ewenə fəp fosu kəkədi yeri, k'oloku: «Məkə tataka ta wəco kə maŋkələ ntə nəyi kəkar, ta nəndi yeri mə.»

34 Intola nu oŋ kədi yeri, bawo pəmar nədi yi ntə təŋsəŋe nəyacnə mə. Ali wəkin nu dacə, kəfon kən ka dəromp kəfəsələr kə!»

35 Ntə Pol elip kəloku tatəkə mə, k'elək kəcom k'eyif Kanu barka fər ya afum fəp kirinj, k'entepi ki, k'eyefə ki kəsəm.

36 Kə fəp fəncəp bəkəc kə əyayefə kəsəm cəcom.

37 Sənayi afum masar mərəŋ wəco camət-mərəŋ kə camət-tin (276) akə ənanayi abil ənaŋəkə disrə mə.

38 Ntə fəp fənəmbərə mə, kə ənaŋgbal malə məlpəs dəkəba ntə təŋsəŋə abil əneberənə kəfoy mə.

Kəloŋə ka abil

39 Ntə dec dəsək mə, abəc a debil ənananəpəl fe antəf, mba ənananəŋk kərərə, kə əncəm-cəmnə kəcənəs abil haŋ əhabəp ki.

40 Kə ənasikəli aŋka kə yontor dəkəba, kə ənasikəlenə sə bənda ya yas nyə ancgbəkə abil mə. Kə əyekti abəla abil dəkəro, kə afəf əyelək əja, kə əncənəs abil kəca ka dəkerərə.

41 Mba kə ənaŋkə ənapət kərərə acir mərəŋ dacə, kə kəro ka abil kəmətnə dəsənc, əntənam fe sə kəcənəs kirinj. Kə yam yərəŋ yender yosut abil ənaŋan kə əneləsər əji tədarəŋ.

42 Kə asədar əncəm-cəmnə kədif ka kelmani-e, ta wələma pəŋerəŋ pəyeksər əja.

43 Mba wəbə wəsədar nwə ənacəm-cəmnə kəmar Pol ta efi dəkəba mə, əyamsər asədar kəyə ka təfanj tanjan, k'oloku akə ənanacəre kəŋerəŋ mə ənanıŋkənə kətor dəkəba ənaŋerəŋ ntə təŋsəŋə ənapə pəwosu mə.

44 Afum alpəs akə ənandəlek cəbam kə cəpəm ca abil ənaŋerəŋ əhabəp əja dəndo dəpəwosu. Kə afum fəp ənampə dəpəwosu, ali wəkin tes tənasətə fe.

1 Ntə səmpər ta tələm o tələm təsətə fum mə, k'alu su a mokuru maməkə m'anjwe Malit.

2 Kə afum aka di ɳasumpər su belbel. Kə ɳaŋkekərə su kəkəsayə nənc ndə ɳanacəl teta wəcafən wəkə ənacop kətuf kə kəfe mə.

3 Pol ənawətəs yancan yələma nyə ənayi kəcəl dənənc mə, mba teta pəwən, kə dəf dowur yancan disre kə dəndətərnə kə dəkəca.

4 Ntə aka atəf ɳaŋkə ɳanəŋk dəf dədətərnə Pol dəkəca mə, kə ɳalokənə: «Fum wəkawə tələma wədif afum ɔyənə, bawo əntəp kəccafə dəkəba, mba Pəlompu powosə fe nkən kəyi doru.»

5 Mba kə Pol əwəs abok nñə dənənc, ali ta pəncu kə-ε.

6 Afum akakə ɳackar a pəŋkəkəf kə dənda abok ɳenadətərnə mə, kə pəyənə fe ti-ε pətəmpənə pəfi. Ntə ɳaŋkar kə pəwən ta ɳaŋnəŋk tələm o tələm təsətə kə mə, kə ɳasəkpər təcəm-cəmne taŋan, kə ɳaloku a kanu kə ɔyənə.

7 Kəfo kaŋkə kəsək antəf ɳərəŋ ɳenayi di ɳa fum wəbeki wəpəŋ wəka mokuru maməkə wələma, pacwe kə Pubiliyu. Nkən ənasəŋ su dəkiyi dətət mata maas.

8 Papa ka Pubiliyu ənafəntərə ta əntamnə-ε, fiba kə kupur yezi kə. Kə Pol əmberər kə, k'əntola Kanu, pəcdeŋər kə waca, k'əntaməs kə.

9 Ti disre kə acu aka mokuru alpəs akə ɳander sə, kə ɳa sə ɳantamnə.

10 Kə aka dare ɳaleləs su belbel, ntə səndeyefə kəkə mə, k'asəŋ su ca yəkə pənamar su kəyə mə fəp.

Pol kəbəp kən Rom

11 Ntə səncepərənə yof maas mə, kə səsətə abil nñə ɳeyefə dare da Aleksandər, kə ɳencepərənə

dərəŋ mokuru ma Malit mə. Abil ɳaŋəkə ɳ'ancwe «Diyəskur.»

¹² Ntə səmbərə dare da Sirakus mə, kə səyi di mata maas.

¹³ Kə səyəfə dəndo, səsolnə agbəp kə səŋkə səsumpər dare da Resiyo. Kə afef ɳa kəca kətət ɳeyəfə dəckəsək, mata mərəŋ disre kə səmbəp dare da Pusəl.

¹⁴ Difə sənabəp awənc su aŋa alanj akə ɳanatola su kəyi di mata camət-mərəŋ mə. Təkət tante tə sənakət kəbərə dare da Rom.

¹⁵ Awənc su aŋa alanj a dare da Rom aŋe ɳanane tetosu mə, ɳander kəfaynə su hanj nde makit ma Apiyus, kə nde ancwe Dəkiyi Maas mə. Ntə Pol ənəŋk ɳa mə, k'eyif Kanu barka, k'embərenə sə kəcəp abəkəc.

¹⁶ Ntə səmbərə Rom mə, k'awose Pol kəyi tacıŋa kə wəsədar wəkə oncbum kə mə.

Pol kəcam kən toloku tətət ta Kanu Rom

¹⁷ Ntə mata maas mencepər mə, kə Pol ewe afum alel aSuyif aŋe ɳanayi Rom mə. Ntə ɳambəpsənə mə, k'oloku ɳa: «Awənc im aŋa, ali tes iləsərə fe afum asu, ali tes iləsər fe ta mes mosu mokur ma atem asu, mba ɳanasumpər im nde Yerusaləm kə ɳamber im aRom dəwaca.

¹⁸ Ntə ayifət im mə, abə akakə ɳanafanj kəsak im, bawo ɳananəŋk fe ntə o ntə pəmar padif'em mə.

¹⁹ Mba aSuyif ɳawose fe. Ti tənasəŋ'em kəwe kitikə wəbe ka təf ya Rom fəp ta ifaŋ kəboncə afum em tes-ə.

²⁰ Tes tatəkə təsəŋəs ntə ifaŋ kənəŋkə nu, isəŋəs nu ti kəcərə mə, bawo teta kəgbəkər amera ka afum a Yisrayel kəsəŋəs ntə amber im gbekce yayə mə.»

21 Kə afum alel a Rom ńhaloku kə: «Ali areka ńgefət ńjin səsətə fə kəyəfə atəf ńja Yude tetam. Ali awənc su anja wəkin ender fə pəloku su pəleç pam.

22 Mba səfaŋ a sən'am kəlok-loku məna yati təkə məncəm-cəmne mə, bawo səncərə a kəgbəkələnə kəyi mofo fəp teta kəgba nkə məyi mə.»

23 Kə ńamboc tataka, kə ntə dəsək dadəkə dəmbəp mə alarəm ńander nda Pol kəcəŋkəl kə. Kə Pol əncmentər ńja pəsoku pəs dəYecicəs Yosoku disre mes ma dəbə da Kanu fəp, kəyəfə sariyə sa Musa kəbəp yecicəs ya Sayibə. Kəyəfə bətbət hanj dəfəy kə Pol əncsəp kəsənə ńja kəlaŋ teta Yesu.

24 K'əŋkafəli afum aləma kəlaŋ təkə onclokə mə, mba aləma ńanalən fə ti.

25 Ntə afum ńjancsakətənə kəgbəkələnə disre dəndo onclok-loku mə, kə Pol endənər ntə gəbəcərəm: «Am-era Necəməpi ńja Kanu ńenalok-lokər atem anu belbel, dəYecicəs Yosoku ya aŋnabi Esayı,

26 ntə t'ənaloku:
 «Məkə nnə afum akaŋe ńayi mə, məloku:
 Nəndewon kəcəŋkəl, mba nəfədecərə!
 Nəndewon kəgbətnə, mba nəfədenəŋk few,
27 bawo səbomp sa afum akaŋe səfətam kəcərə,
 ńjasunc ləŋəs, kə ńjaməp fər
 ntə təŋsənə ta ńjanəŋkə yi,
 ntə təŋsənə ta ńjanenə ləŋəs yaŋan.
 Ta bəkəc yaŋan yəsənə ńja kəcərə,
 ńjadekafələ, ńhaluksərnə nnə iyi mə, təsənə itaməs ńja.»

28-29 Nəcərə a kəŋaŋnə ka Kanu kaŋkə atəyənə aSuyif ń'anakərə ki, ńja ńandecəŋkəl ki.»

30 Kə Pol eyi kələ kəñkə ənəcsəñ kəway mə meren
mərəñ, difə akə ηancfañ kənəñk kə mə fəp ηancbəp
kə.

31 Pol pəccam dəbə da Kanu, pəctəksə afum teta
Mariki Yesu Krist kəlañ fəp disre, ali tes ta ayamsər
kə-ε.

**Kitabu ka Kanu
Portions of the Holy Bible in the Baga Sitemu language
of Guinea
Des portions de la Sainte Bible dans la langue Baga
Sitemu de Guinée**

copyright © 2015 Pioneer Bible Translators

Language: Baga Sitemu

Translation by: Traducteurs Pionniers de la Bible

Contributor: Pioneer Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-04-29

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Apr 2025 from source files dated 29 Apr 2025

e5320012-5c6f-534d-9205-97d787f9a95c